

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์)
จังหวัดพัทลุง

นางสาววรรณพัชร ชูทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on Modeling
Technique to Develop Public-mindedness of Lower Secondary
Students at Ban Teng (Rueanchoon Prachasan) School in
Phatthalung Province**

Miss Wannaphat Choothong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนกุลประชาสรรค์)
จังหวัดพัทลุง

ชื่อและนามสกุล นางสาววรรณพัชร ชูทอง

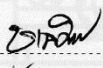
แขนงวิชา การแนะแนว

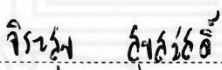
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

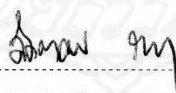
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฅ ระนอง

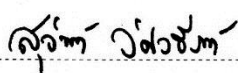
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฅ ระนอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัย นางสาววรรณพัชร ชูทอง รหัสนักศึกษา 2572800155

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฌ ระนอง

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ (2) เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนดังกล่าวในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล และ (3) เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนดังกล่าวในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 62 คนของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ต่อจากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีการจับฉลาก คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน ในกลุ่มทดลองผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 8 ครั้ง ส่วนในกลุ่มควบคุมผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ จำนวน 8 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ (3) แบบวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าพฤติกรรมดังกล่าวก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจิตสาธารณะไม่แตกต่างกับพฤติกรรมดังกล่าวในระยะติดตามผล และ (3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว เทคนิคตัวแบบ จิตสาธารณะ มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on Modeling Technique to Develop Public-mindedness of Lower Secondary Students at Ban Teng (Rueanchoon Prachasan) School in Phatthalung Province

Researcher: Miss Wannaphat Choothong; **ID:** 2572800155;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Jirasuk Suksawat;

(2) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the effects of developing public-mindedness of lower secondary students of Ban Teng (Rueanchoon Prachasan) School, Phatthalung province, in the experimental group before and after using a guidance activities package based on modeling technique; (2) to compare the effects of developing public-mindedness of the students in the experimental group at the end of the experiment and during the follow up period; (3) to compare the post-experiment effects of developing public-mindedness of the students in the experimental group and control group.

The research sample consisted of 62 randomly selected lower secondary students studying in the second semester of the 2015 academic year at Ban Teng (Rueanchoon Prachasan) School, Phatthalung province. Then they were randomly assigned into an experimental group and a control group, each of which consisting of 31 students. In the experimental group, the researcher used a guidance activities package based on modeling technique comprising eight activities to develop public-mindedness of the students; while in the control group, the researcher used a set of eight traditional guidance activities for the same purpose. The employed research instruments comprised (1) a guidance activities package based on modeling technique to develop public-mindedness; (2) a set of eight traditional guidance activities to develop public-mindedness; and (3) a scale to assess public-mindedness, developed by the researcher, with reliability coefficient of .92. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that (1) after the experiment, the post-experiment public-mindedness level of lower secondary students at Ban Teng (Rueanchoon Prachasan) School, who used the a guidance activities package based on modeling technique to develop public-mindedness, was significantly higher than their pre-experiment counterpart level at the .05 level; (2) the public-mindedness levels of the experimental group students at the end of the experiment and during the follow up period were not significantly different; and (3) the post-experiment public-mindedness behavior level of the experimental group students who used the guidance activities package based on modeling technique to develop public-mindedness was significantly higher than the post-experiment counterpart level of the control group students who used traditional guidance activities at the .05 level

Keywords: Guidance activities package, Modeling technique, Public-mindedness, Lower secondary student

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.จิระสุข สุขสวัสดิ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ฌ ระนอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ และ ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล ที่สละเวลา เป็นประธานในการสอบ ปกป้องวิทยานิพนธ์ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอบพระคุณ นายบุญชูบ กาญจนพันธ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการ เชียงขวัญ โรงเรียนวัดประดู่หอม (สุขประชาสรรค์) นางกรองจิตร คงจิ่ง ครูชำนาญการ โรงเรียน บ้านแดง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) นายสุวิทย์ ศรีรักษา ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านทุ่งชุมพล อาจารย์ ณัฐพล บุญทอง อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน วัลย์ ภิญโญสุภสิทธิ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา ที่สละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิกรุณา ตรวจสอบแก้ไข และร่วมพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอบพระคุณ นายพิน ชูทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแดง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) นาย แนม แจ้งจุล นายภักดี แสงชาติรี นางจินตนา เรืองพรหม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแดง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) นางวิภาดา คงไข่ ครูโรงเรียนบ้านแดง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) ที่ให้คำปรึกษา ให้ความร่วมมือในการทำชุดกิจกรรมแนะแนว ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของงานวิจัย ฉบับนี้ และขอใจนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) ที่มีความมุ่งมั่นใส่ใจ ในการทำชุดกิจกรรมแนะแนวทั้งด้วยเทคนิคตัวแบบและชุดกิจกรรมแนะแนว ปกติ ตลอดจนการทำวิจัยจนสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ตามระเบียบวิธีวิจัย

ขอบพระคุณนายวิชิต เต็มนิล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนขนุน นายสมจิต ชูทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านควนขนุน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการวิจัย ให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ตามระเบียบวิธีวิจัย

คุณค่าและคุณงามความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน ผู้คอยอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาแก่ผู้วิจัย ให้มี พลังแห่งปัญญา เพื่อประกอบกิจของชีวิตได้ด้วยดีเสมอมา

วรรณพัชร ชูทอง

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคตัวแบบ.....	44
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ.....	61
บริบทของโรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์).....	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประเภทและรูปแบบการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
ตัวแปรและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปร.....	77
เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง.....	78
การรวบรวมข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	94

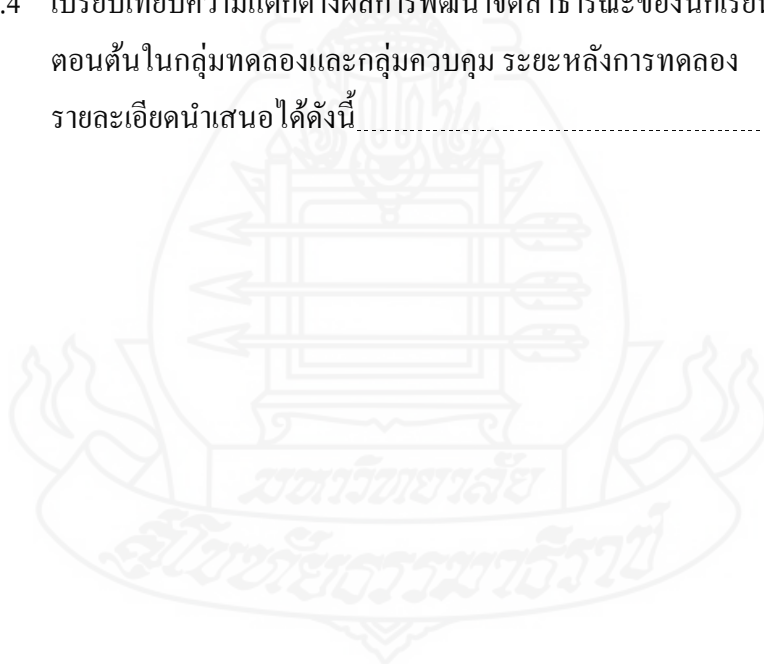
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	95
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	95
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
ผลการวิเคราะห์.....	96
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปการวิจัย.....	100
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	118
ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	119
ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ค ตัวอย่างแบบวัดจิตสาธารณะ.....	129
ง ผลการหาแบบวัดจิตสาธารณะด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	133
จ คำอำนาจจำแนกแบบวัดจิตสาธารณะ.....	136
ฉ ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนว.....	139
ช ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	206
ซ ภาพประกอบการจัดกิจกรรม.....	208
ประวัติผู้วิจัย.....	210

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	76
ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ และแบบวัดจิตสาธารณะ.....	78
ตารางที่ 4.1 ระดับจิตสาธารณะของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล.....	96
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ.....	97
ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลอง ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลในเวลา 2 สัปดาห์.....	98
ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะหลังการทดลอง รายละเอียดนำเสนอได้ดังนี้.....	98

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต.....	56
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ.....	83
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะ.....	86

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสังคมในปัจจุบันมีมากมาย ที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคน เช่น กรณีที่มีคนถอดน็อตเสาไฟฟ้าสาธารณะ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐจำนวนมาก และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยไม่มีไฟฟ้าใช้ การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขาดจิตสาธารณะ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, น. 3) จิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และเป็นตัวสะท้อนให้เห็นคุณค่าของการเสียสละ ความรับผิดชอบ และจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังที่พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554, น. 2) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ และนพพล ยอดกลาง (2557, น. 2) กล่าวว่า การปลูกฝังจิตใจให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ต้องอาศัยจิตสาธารณะในการปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในสังคมรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่เน้นการสนับสนุนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูลควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสร้างความตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ การรู้จักเคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน การสร้างค่านิยมให้มีพฤติกรรม การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานเพื่อนำไปสู่สังคมน่าอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น. 11)

จิตสาธารณะจึงเป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้กับทุกคนในสังคมไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นประโยชน์กับสังคมส่วนรวม สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในการอบรมสั่งสอนและอบรมคุณธรรมจริยธรรม ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักเสียสละและรู้จักการให้มากกว่าการรับเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีของสังคม (อรุสา พรหมทา, 2555, น. 3) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 (1) และ (6) เรื่องการรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพ

กฎเกณฑ์และกติกาในสังคม และรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีจิตสำนึกการให้และการเป็นอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2551, น. 3) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนหลังจบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะที่จะทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงาม ในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 5) โรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษา อบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ด้านวิชาการ ฝึกทักษะความสามารถต่างๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้แล้ว โรงเรียนยังมีหน้าที่พัฒนาค่านิยมที่ดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน พัฒนาเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม และพร้อมจะพัฒนาประเทศต่อไป

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถวางแผนการเรียน อาชีพ การดำเนินชีวิตในสังคม รวมทั้งสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2556, น. 26) ที่ได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนว เป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมีการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังเช่นงานวิจัยของ นิติธารณ์ บุษพาเดช (2556, น.83-86) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีความเอื้ออาทรมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่นักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนวทำได้ด้วยวิธีการที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติ การให้เล่นเกม การได้ทดลองทำในสถานการณ์จำลอง หรือการใช้ตัวแบบ เป็นต้น

การใช้เทคนิคตัวแบบ เป็นการปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะเพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง ส่วนตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ก็เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสืออนิเมชัน เป็นต้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543, น. 51) สอดคล้องกับงานวิจัยของมนฤดี ธรรมสอน (2553, น. 72-73) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

การเสนอตัวแบบ มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษา งานวิจัยของ อรอนงค์ มานะเสถียร (2555, น. 67-68) พบว่า เยาวชนชายที่ได้เข้าร่วม โปรแกรม เทคนิคแม่แบบมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สுகนทรส หุตะวัฒนะ (2550, น. 51-52) พบว่า หลังจากเข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน เป็นวิธีการที่ทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ ที่นำเสนออย่างหลากหลาย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคตัวแบบที่เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) คือ ตัวแบบที่บุคคลสามารถ สังเกต และเลียนแบบพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาได้ โดยการสังเกตจากสื่อหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์สั้น รายการโทรทัศน์ กรณีตัวอย่าง บทความ ข่าว เป็นต้น

โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์) เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนทั้งการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดการเรียนการสอน ภายใต้คำขวัญ ของโรงเรียนที่ว่า “เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม สัมพันธ์ชุมชน” จากรายงานประจำปีการศึกษา 2557 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อที่ 8 การมีจิตสาธารณะ พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ การประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยมเพียงร้อยละ 36.47 (รายงานประจำปี โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูล ประชาสรรค์, 2557, น. 12) ผู้วิจัยจึง มีความประสงค์ที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิต สาธารณะเพิ่มมากขึ้น โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ ให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน กลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองระยะหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีคะแนนจิตสาธารณะระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

3.3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 62 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

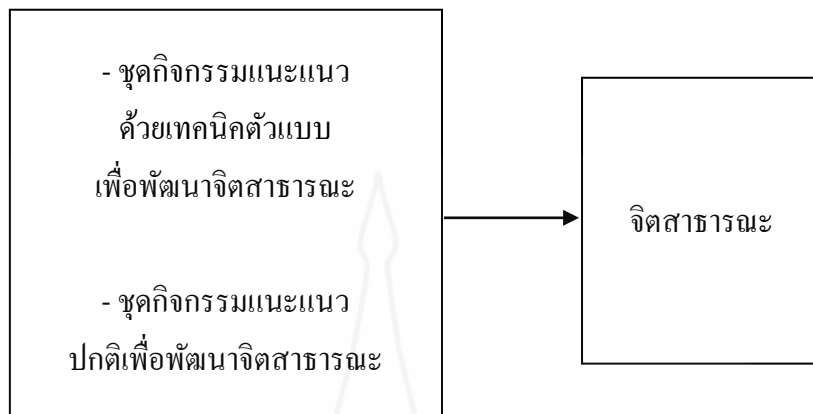
4.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะ

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการช่วยเหลือเอื้ออาทรผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

6.1.1 ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม คือ การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม ใช้แล้วเก็บเข้าที่ ใช้อย่างระมัดระวัง

6.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้ คือ การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมด้วยความเต็มใจ

6.1.3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม คือ การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถใช้อิงของส่วนรวมในโรงเรียนร่วมกัน และการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น

6.2 เทคนิคตัวแบบ หมายถึง สื่อและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้รับการพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งเทคนิคตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รายละเอียดดังนี้

6.2.1 ภาพยนตร์สั้น หมายถึง ภาพยนตร์ที่มีความยาว เรื่องละประมาณ 10-20 นาที โดยเรื่องที่ถูกผู้วิจัยคัดสรรมาใช้ประกอบการวิจัย จะเป็นภาพยนตร์สั้นที่เป็นผลงานการถ่ายทำและแสดงเองโดยเยาวชน ซึ่งประกอบด้วย 4 เรื่อง ดังนี้

- 1) จิตอาสา GEN A
- 2) จิตซ่า “จิตสาธารณะผู้นำรัก”
- 3) เรื่องเล่าของพัชระ
- 4) เริ่มจากตัวคุณเอง

6.2.2 คลิปวิดีโอ หมายถึง คลิปภาพและเสียงที่สร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของผู้สร้างและเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคลิปวิดีโอที่เป็นงานโฆษณาและคลิปวิดีโอสร้างสรรค์สังคม ประกอบด้วย 6 เรื่อง ดังนี้

- 1) โฆษณา AIS สานรัก “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว”
- 2) โฆษณาไทยประกันชีวิต “เชื่อในความดี”
- 3) โฆษณา TrueMove H “การให้คือการสื่อสารที่ดีที่สุด”
- 4) โฆษณา "สร้างสรรค์สังคมไทย เริ่มต้นได้ที่ตัวคุณ"
- 5) คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะ คืออะไร”
- 6) คลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside-Kindness Boomerang-"One

Day"

6.2.3 รายการโทรทัศน์ หมายถึง รายการที่ถูกผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของผู้ผลิต และถ่ายทอดนำเสนอผ่านทางโทรทัศน์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเพียงบางตอนของรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะซึ่งประกอบด้วย 2 เรื่อง ดังนี้

- 1) รายการหน้าที่พลเมือง ตอน กลุ่มอาสา จิตสาธารณะประโยชน์
- 2) รายการเติมชีวิตคิดบวก ตอน จิตสาธารณะของ น้ำตาล พิจักขณา

6.2.4 กรณีตัวอย่าง หมายถึง กรณีศึกษา เรื่องราว เหตุการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แล้วนำมาปรับใช้และคิดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้เลือกกรณีตัวอย่างมาทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้

- 1) กรณีตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจ”
- 2) กรณีตัวอย่าง “ไม่รู้จะโทษใคร”

3) กรณีบุคคลตัวอย่าง “ดาราจิตอาสา”

6.2.5 **ข่าว** หมายถึง ข่าวหนังสือพิมพ์ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ประกอบด้วย 2 เรื่อง
ดังนี้

- 1) “ขยอชองกัฎยหน้ใส สองสาวอาชีพะจิตอาสาที่อุบลฯ”
- 2) “เขาวชนดีเด่น” ปลุกพลังทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม จิตอาสาคืนสุข

สังคมไทย

6.2.6 **บทความ** หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วซึ่งเขียนเพื่อเสนอความรู้
เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย 2 เรื่อง ดังนี้

- 1) ความสุขเกิดจากการให้
- 2) จิตอาสางานที่เพิ่มค่าความเป็นมนุษย์

6.3 **ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ** หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้เทคนิคตัวแบบที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เช่น ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ ข่าว เป็น
ต้น เพื่อให้กลุ่มทดลองได้ดู เรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 8 กิจกรรม
ใช้เวลาทั้งหมดรวม 14 ชั่วโมง แต่ละกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ สื่อการสอน
และกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.3.1 **ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกัน เล่าเรื่อง
แบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละ
กิจกรรม

6.3.2 **ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้** เป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น
วิเคราะห์ พิจารณาตัวแบบต่างๆ ที่นำเสนอ พร้อมทั้งนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม
ตามใบงาน

6.3.3 **ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่เกิดจากการ
เรียนรู้ ร่วมกันอภิปรายเนื้อหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่

6.3.4 **ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียน ได้ทดลองประยุกต์ใช้สาระ
การเรียนรู้สู่ชีวิตจริง นำพฤติกรรมจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6.4 **ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ** หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่
มุ่งเน้นการพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยการสอนปกติโดยครูแนะแนว ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ใช้เวลา
ทั้งหมดรวม 14 ชั่วโมง แต่ละกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม แนวคิด วัตถุประสงค์ และ
กระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.4.1 **ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกัน เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของแต่ละ กิจกรรม

6.4.2 **ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้** เป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ ทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม และทำกิจกรรมตามใบงาน

6.4.3 **ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่เกิดจากการ เรียนรู้ ร่วมกันอภิปรายเนื้อหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่

6.4.4 **ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ** เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียน ได้ทดลองประยุกต์ใช้สาระ การเรียนรู้สู่ชีวิตจริง นำพฤติกรรมจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6.5 **นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่กำลัง ศึกษาอยู่ใน โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2558 จำนวน 62 คน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อทราบถึงผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนา จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์)

7.2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้อย่างเหมาะสม เพิ่มคุณค่าชีวิตของตนเอง พร้อมบำรุงรักษา ทรัพย์สินสมบัติของครอบครัว โรงเรียนและสังคมให้มีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ

7.3 เพื่อให้ครูแนะแนวและครูผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคตัวแบบใน การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาเรียนอื่น ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
ปีการศึกษา 2558 ตามประเด็นต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
  - 1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
  - 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว
  - 1.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 1.4 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว
  - 1.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
  - 1.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 1.7 ขั้นตอนและรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.4 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.6 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.7 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.8 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว
  - 2.9 เทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.10 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
    - 2.11.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 2.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคตัวแบบ
  - 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
  - 3.2 ความหมายของตัวแบบ
  - 3.3 ความหมายของการใช้เทคนิคตัวแบบ
  - 3.4 ประเภทของตัวแบบ
  - 3.5 ลักษณะของตัวแบบ
  - 3.6 กลวิธีการใช้เทคนิคตัวแบบ
  - 3.7 วิธีการเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ
  - 3.8 อิทธิพลของตัวแบบ
  - 3.9 กระบวนการเลียนแบบ
  - 3.10 บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบ
  - 3.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคตัวแบบ
    - 3.11.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 3.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
  - 4.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
  - 4.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
  - 4.3 ทฤษฎีและแนวความคิดการพัฒนาจิตสาธารณะ
  - 4.4 กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ
  - 4.5 บทบาทหน้าที่ของผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก
  - 4.6 การก่อรูปของจิตสาธารณะ
  - 4.7 กลยุทธ์การปลูกจิตสาธารณะ
  - 4.8 วิธีการพัฒนาจิตสาธารณะ
  - 4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ
    - 4.9.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 4.9.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
5. บริบทของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์)

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2551, น. 16) ได้อธิบายไว้ว่ากิจกรรมแนะแนวคือ กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทเต็มที่ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา 9 ศักยภาพและสามารถจัดการกับชีวิตตนเองอย่างชาญฉลาด และมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษารวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล (งานป้องกัน ส่งเสริม พัฒนาช่วยเหลือ) บริการติดตามและประเมินผล

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545, น. 81) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่น หรือผู้ใหญ่รู้จัก เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียนส่วนตัวและสังคม ตลอดจนการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัวและสังคม

ลัดดาวรรณ ธีระนอง (2544, น. 136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการ ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย และหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

กรมวิชาการ (2544, น. 45) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่า เป็นกระบวนการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach) ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach) และส่งเสริมพัฒนาบุคคล (Developmental Approach) โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลทั้งด้านกายภาพ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ และความสนใจ

ประภาพรรณ จันทร์แสนตอ (2557, น. 8) ได้สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อมุ่งส่งเสริม พัฒนา หรือแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ รู้จักเข้าใจตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พอจะสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ

1.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 20) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 83) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งความรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษาอาชีพได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. เพื่อให้ นักเรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน
5. เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 21) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประการ คือ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตและสังคม และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, น. 34-35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวไว้ว่า 7 ประการ คือ 1) ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางด้านการศึกษา 2) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 3) ความจำเป็นในการเลือกอาชีพ 4) ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 5)

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ 6) ความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา และ
ประการสุดท้ายคือ ความต้องการในการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้รู้จักตนเอง รู้จัก
คนรอบข้าง อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อม มีทักษะการปรับตัว การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทั้งด้าน
การศึกษา อาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม มองโลกในแง่ดี ใช้วิถีชีวิตตามศักยภาพแห่งตนได้อย่างมี
ความสุข

1.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, น. 42) ได้กล่าวถึงหลักการแนะแนวเพื่อนำไปออกแบบ
กิจกรรมแนะแนวไว้สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนวไม่เป็นการบังคับ ต้องทำด้วยความสมัครใจ และช่วยชี้
ช่องทางให้นักเรียนรู้จักตนเอง สามารถตัดสินใจหาทางเลือกได้อย่างเหมาะสม
2. กิจกรรมแนะแนวมุ่งที่จะช่วยเหลือนักเรียนทุกคน
3. กิจกรรมการแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตามลำดับ
4. กิจกรรมแนะแนวจะต้องผสมผสานอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป
5. กิจกรรมแนะแนวต้องเป็นภารกิจของบุคคลหลายฝ่าย และต้องสอดคล้อง
สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

6. กิจกรรมแนะแนวต้องมุ่งให้นักเรียนได้ลงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองไว้
จำเนียร ช่วงโชติ (2527, น. 87) ได้เสนอแนะเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้
ว่า ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้สึกอิสระ สบายใจในการแสดงออกมีการกระตุ้นให้
นักเรียนแสดงออกมากที่สุดทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าใน
การพูด ความรู้สึกที่ต้องการระบายออก เปิดโอกาส กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ
อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้แก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด มีการ
มอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ
ครูไม่ควรสอน โดยการพูดคนเดียว พยายามเข้าใจกันให้ความร่วมมือเห็นอกเห็นใจกันเรียนรู้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนำเอาเทคนิคกระบวนการกลุ่ม รวมถึงการนำเกมทาง
จิตวิทยาเข้ามาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข เรียนรู้เข้าใจตนเองและเข้าใจ
ผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัย เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจริยธรรมเข้าไปด้วยพร้อมกันครู
แนะแนวควรมีการบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ของการสอนไว้ทุกครั้ง และครูควรเปิดโอกาสให้
นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าตนเองด้วย

สรุปได้ว่า แนวการจัดกิจกรรมแนะแนวต้องให้ครอบคลุมขอบข่ายของงานแนะแนว กล่าวคือ ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การจัดกิจกรรมต้องมีบรรยากาศเป็นกันเอง ใช้จิตวิทยาและเน้นผู้รับบริการให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

1.4 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 22) กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้กิจกรรมแนะแนวบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผู้จัดกิจกรรมควรคำนึงถึงขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

ด้านที่หนึ่ง คือ ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

ด้านที่สอง คือ ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวต่ออาชีพ สามารถวางแผนประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

ด้านที่สาม คือ ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รักสิ่งแวดลอม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ซึ่งสอดคล้องกับ การสรุปความของพงศ์พันธุ์ ไชยบุญเรือง (2546, น. 8) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่าย 3 ด้าน คือ ด้านที่หนึ่งจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง ด้านที่สอง จัดกิจกรรมแนะแนวด้านการทำงานและอาชีพ มุ่งให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวต่ออาชีพตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและสนใจ และด้านสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากคำกล่าว

ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ต้องครอบคลุมงานแนะแนว ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเอง ในด้านการเรียน เป็นผู้ที่ใฝ่เรียน มีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะและมีกระบวนการในการเรียนอย่างมีระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนและการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อในอนาคต ด้านอาชีพ คือมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักอาชีพหลากหลายรู้จักความถนัดของตนเองที่มีต่ออาชีพต่างๆ และด้านสุดท้าย คือ ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสังคม ตระหนักถึงความเป็นปัจจุบัน เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขได้

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, น. 84-85) กล่าวว่าโดยทั่วไปจะมีการแบ่งบริการแนะแนวออกเป็น 5 บริการ ซึ่งในแต่ละบริการจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องจัดบริการต่าง ๆ ให้ครบทั้ง 5 บริการ ดังนี้

1. บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service or Individual Appraisal Service)
2. บริการสนเทศ (Information Service)
3. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service)
4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)
5. บริการวิจัยและติดตามผล (Research and follow up Service)

จากที่นักวิชาการได้กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้บริการบุคคล ทั้ง 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยรุ่น และ วัยผู้ใหญ่

1.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. 85) กล่าวว่ากิจกรรมแนะแนวควรมีลักษณะดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
2. เสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
3. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรมและจริยธรรม

4. เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถเลือกอาชีพ ได้เหมาะสมกับตนเอง

5. จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่ม เป็นที่ปรึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆและแก้ปัญหาผู้เรียนได้

6. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

7. เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

8. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น

9. สรุปการประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง

วาสนา ชาวหา (2553, น. 131) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่จัดว่าเป็น โปรแกรม นั้น มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. จัดลำดับเนื้อหาหรือประสบการณ์เป็นหน่วยย่อย ๆ เรียงจากง่ายไปหายาก กล่าวคือ การจัดความรู้หรือเนื้อหาวิชาจะจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทีละขั้นตอนย่อย ๆ เรียงลำดับจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยากอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจง่าย และไม่ควรขัดเขี่ยความรู้แก่ผู้เรียนมากเกินไป

2. จัดสภาพให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยการกระทำด้วยตนเองนั้น อาจจะจัดในรูปของการซักถามให้ผู้เรียนตอบคำถาม การทดสอบ การอภิปรายหรือวิธีการใดก็ตาม ที่อาศัยหลักทางจิตวิทยาการเร้าการตอบสนอง

3. ให้ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเองทันทีหลังจากที่ผู้เรียนได้ตอบสนองสิ่งเร้าแล้ว ควรแจ้งคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนทราบผลในทันที

นิตยา อุทธร (2552, น. 14) กล่าวถึงลักษณะของกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน 2) สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนการศึกษาต่อ อาชีพ ที่เหมาะสมกับตนเอง 3) เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียน

พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข 4) เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม 5) เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง 6) จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่มเป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆและแก้ปัญหาผู้เรียนได้ 7) จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน 8) เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง 9) วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น 10) สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเน้นจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหา พัฒนา ป้องกันในทุก ๆ ด้านโดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมแนะแนวที่ดี ควรมีลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพ อารมณ์ จิตใจ ความรู้ ความสามารถ เป็นจัดกิจกรรมซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นคนที่ดี คนเก่งและมีความสุขในการดำเนินชีวิต

1.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 22) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้ คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน 2) วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วัฒนธรรมของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม 4) กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี 5) ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมเวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล 6) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เวลา เนื้อหาสาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล 7) จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม 8) ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงานตามเนื้อหาข้างต้น แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

ที่กำหนดไว้ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียนซึ่งจะได้รับการแนะแนวอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีใจรักที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นกิจกรรมที่เต็มไปด้วยข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการใช้ชีวิตประจำวันทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

จำเนียร ช่วงโชติ (2527, น. 118-120) ได้เสนอแนะเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้สึกอิสระ สบายใจในการแสดงออกมีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุดทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการพูด ความรู้สึกที่ต้องการระบายออก เปิดโอกาส กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ แก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด มีการมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ ครูไม่ควรสอนโดยการพูดคนเดียวและให้นักเรียนจด ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตน มีการช่วยเหลือพยายามเข้าใจกันให้ความร่วมมือเห็นอกเห็นใจกัน เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนำเอาเทคนิคกระบวนการกลุ่ม รวมถึงการนำเกมทางจิตวิทยาเข้ามาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุก เรียนรู้เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัย เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจริยธรรมเข้าไปด้วย พร้อมกันครูแนะแนวควรมีการบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ของการสอนไว้ทุกครั้ง และครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าตนเองด้วย

นงลักษณ์ ประเสริฐ และคณะ (2553, น. 88-89) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การบรรยาย เป็นการให้ความรู้ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบเนื้อหาที่ศึกษาเองได้ยากหรือเรื่องราวที่ครูทราบและต้องการให้นักเรียนมีโอกาสทราบด้วย การบรรยายแบ่งออกได้ 4 ลักษณะ คือ การบรรยายโดยไม่มีสิ่งประกอบ บรรยายประกอบสื่อ บรรยายประกอบการสาธิต และบรรยายประกอบการอภิปราย การบรรยายจะประสบความสำเร็จได้ดีต่อเมื่อผู้บรรยายจะต้องมีการเตรียมเนื้อหาเป็นอย่างดี มีความแม่นยำ มีเทคนิควิธีการบรรยายที่น่าสนใจและเว้นจังหวะให้นักเรียนซักถามหรืออภิปรายด้วย

2. การระดมสมอง เป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มในระยะอันสั้น การระดมสมองเป็นวิธีการประชุมชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเลือกสาเหตุของปัญหา และนำแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเป็นเครื่องตัดสินใจ

3. การลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติและลงมือกระทำจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความสนใจ และความ ต้องการของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้

4. การอภิปรายกลุ่ม เป็นการสนทนาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เกี่ยวกับหัวข้อที่เตรียมหรือคัดเลือกไว้ หรือเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ การอภิปรายกลุ่ม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มพิจารณาปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อหาข้อยุติ สมาชิกยอมรับผลสรุปและลงมติร่วมกันเป็นวิธีที่นำมาใช้อย่างมากในการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ สามารถช่วยให้สมาชิกพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อหาข้อยุติ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประโยชน์จากการอภิปรายกลุ่มช่วยให้สมาชิกทราบเรื่องราวและได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาาร่วมกันและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

5. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการแสดงออกโดยธรรมชาติ ซึ่งมีได้มีการซ้อมหรือเตรียมมาเกี่ยวกับเหตุการณ์ขัดแย้งกันระหว่างบุคคลซึ่งมีผู้แสดง 2 คน หรือมากกว่า แสดงบทบาทในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มได้พิจารณา วิเคราะห์บทบาทสั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้เครื่องมือในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เป็นการเสนอเรื่องราวของกลุ่มที่แสดงบทบาทสมมติให้ผู้เรียนเข้าใจ มองเห็นภาพพจน์หรือพฤติกรรมของตน สภาพปัญหา ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

6. เกม เป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้เกมเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งครูแนะแนวนิยมใช้กันมาก วิธีนี้จะช่วยตอบสนองพฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่งของนักเรียน การใช้เกมในการแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องเลือกเกมที่เหมาะสมกับเวลา จุดประสงค์ และลักษณะของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน พัฒนาความมีวินัย ความรับผิดชอบ และฝึกทักษะการแก้ปัญหาได้ การจัดกิจกรรมแนะแนวแบบเล่นเกมจะต้องวางแผนการจัดอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องมีการอภิปรายสรุปผลการเรียนรู้จากเกมและข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้

7. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดกิจกรรมที่เสนอสถานการณ์จำลองที่อาจสมมติขึ้นหรือเรื่องจริงขึ้นมา แต่ไม่บอกแหล่งหรือระบุชื่อ เมื่อนักเรียนได้ทราบสถานการณ์นั้นแล้วตัวนักเรียนจะถูกสมมติให้เป็นเป็นผู้แก้ไขสถานการณ์หรือตัดสินใจในเหตุการณ์ โดยให้กลุ่มเสนอความคิดหรือข้อตกลง วิธีนี้จะช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความในใจ ค่านิยมรวมทั้งแสดงบุคลิกภาพด้านอื่นออกมา ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ยอมรับผู้อื่นนำไปสู่การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น รวมทั้งส่งเสริมให้เข้าใจการทำงานกลุ่ม ฝึกทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

8. การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการหยิบยกเอาเรื่องราวกรณีใดกรณีหนึ่ง มาร่วมกัน ฝึกวิเคราะห์เนื้อหาสาระและประโยชน์จากกรณีตัวอย่างนั้น ๆ ซึ่งจากตัวอย่างกรณีที่หยิบยกมานั้นก็จะช่วยเอื้ออำนวยให้ผู้รับการฝึกได้เข้าใจและเห็นแนวทางปฏิบัติที่ทักขณะนั้น ๆ ที่เกิดขึ้นได้จากสถานการณ์จริง

นอกจากนี้เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมแนะแนวยังสามารถนำสื่ออื่น ๆ ที่ทันสมัย เช่น ภาพยนตร์ วิดีโอ คอมพิวเตอร์ สื่อ-อุปกรณ์จริง มาใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามเนื้อหา หรือสถานการณ์ที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้การเลือกใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนวควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการจัดกิจกรรมแนะแนวในครั้งนั้น เนื่องจากเทคนิควิธีการแนะแนวแต่ละวิธีมีลักษณะในการจัดและการตอบสนองวัตถุประสงค์ของการแนะแนวที่แตกต่างกัน การเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้เหมาะสมจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ต่อผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวในครั้งนั้น ๆ

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว จะต้องตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการครอบคลุมขอบข่ายของงานแนะแนว กิจกรรมแนะแนวต้องแปลกใหม่สร้างสรรค์มีแรงจูงใจให้ผู้รับบริการ ท้ามกลางบรรยากาศที่มีความสุข เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่น

1.7 ขั้นตอนและรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541, น. 69-72) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่สอดคล้องกันกับทั้งกระบวนการของกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์นักเรียน เพื่อให้รู้จักนักเรียน เข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ ทราบศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อกำหนดว่าต้องการให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง
3. ขั้นวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้รู้ว่าจะต้องรู้อะไรเพื่อให้วัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. ขั้นกำหนดวิธีการ เพื่อให้รู้วิธีจัดที่เหมาะสมกับเนื้อหา
5. ขั้นวางแผนเป็นการจัดทำรายละเอียดทั้งหมด
6. ขั้นเตรียมการเป็นการจัดเตรียมจากแผนที่กำหนดไว้
7. ขั้นจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการดำเนินการตามที่ได้เตรียมการไว้ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมอุ่นเครื่อง กิจกรรมนำ กิจกรรมหลัก และกิจกรรมสรุป
8. ขั้นประเมินผล ทำทั้งขณะดำเนินการและหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อดูว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

9. ขึ้นป้อนข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำผลจากการประเมินมาแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นรินทร์ จุลทรัพย์ (2558, น. 314-317) กล่าวถึงการจัดและบริหารงานแนะแนวใน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญไว้ 3 ประการ คือ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และเพื่อส่งเสริมการวางแผนชีวิตในอนาคต กิจกรรมที่ควรจัดให้มีเป็นพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษา เช่น

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมโฮมรูม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลดปัญหาความประพฤตินักเรียน สร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูแนะแนว เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียนทราบข้อมูลต่าง ๆ เบื้องต้น ง่ายต่อการปรับตัว และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

3. จัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของการศึกษา หรือการเชื่อมโยงกับองค์กรอื่น ๆ

4. การจัดเสียงตามสาย เป็นการนำเสนอสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในช่วงเวลาก่อนเข้าแถว ช่วงพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียนตามความเหมาะสม

5. กิจกรรมโฮมรูม (Home Room Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา สร้างความใกล้ชิดท่ามกลางบรรยากาศที่อบอุ่น

6. การเชิญวิทยากรมาปาฐกถา บรรยาย อภิปรายหรือสาธิต เพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่นักเรียนสนใจ เช่น การปรับตัว การประกอบอาชีพ ยาเสพติด การเตรียมตัวศึกษาต่อ เป็นต้น

7. จัดกิจกรรมสภานักเรียน หรือคณะกรรมการนักเรียน เป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญา และเรียนรู้การทำงานร่วมกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

8. จัดบริการด้านทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

9. จัดบริการหางานให้นักเรียน เพื่อมีรายได้ระหว่างเรียนช่วงปิดภาคเรียน

10. จัดบริการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับคำปรึกษาของนักเรียนที่มีปัญหา ให้ถูกแก้ไขไปได้อย่างราบรื่น

11. การจัดปัจฉิมนิเทศ นักเรียนจะได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีความพร้อมในการที่จะออกไปสู่โลกภายนอก ได้ฝากข้อคิดให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนและรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการแก้ไขและพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน และออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 122) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น ใช้เทคนิคต่างๆ ซึ่งได้แก่การแสดงบทบาทสมมติ ทัศนตัวอย่าง สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งสื่อที่ใช้ได้แก่ เอกสาร วิทยุทัศน์และสื่อเคลื่อนที่ การพัฒนาความคิดก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาการคิดสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ได้เทคนิคที่ใช้ได้แก่ การอภิปราย กระบวนการกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ ทัศนตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และการสาธิต การบรรยาย เล่นเกม การสอบสวนสืบสวน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การอภิปราย เป็นวิธีการซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบได้ดีโดยมีการประชุมพิจารณาถึงปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาร่วมกัน การประชุมเป็นแบบกันเองซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตน ได้อย่างเสรี เป็นการสร้างระบบการประชุม

ขั้นที่ 1 ขั้นมีส่วนร่วม มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) ครูกำหนดหัวข้อปัญหาที่จะอภิปราย ซึ่งอยู่ในรูปแบบของสื่อประกอบการสอนได้แก่ เอกสารหนังสือพิมพ์และวิทยุทัศน์

2) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยให้อภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้

3) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อที่กำหนด

4) ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานผลการอภิปราย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ครูช่วยสรุป ชักถาม และช่วยเชื่อมโยงเรื่องต่างๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการได้อภิปรายร่วมกัน รวมทั้งการช่วยสรุปจากครู

2) นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้และสรุปวิธีในการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมิน มีวิธีการดังนี้

1) นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปราย

2) ครูสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

2. กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการจัดให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยแต่ละคนมีตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ มีการอภิปรายวางแผน และร่วมปฏิบัติตามแผนภายในกลุ่มจนผลงานสำเร็จถ้าเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มเดียว จำนวนนักเรียนภายในกลุ่มควรประมาณ 12 –15 คน แต่ถ้าเป็นกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มควรประมาณ 5-7 คน การใช้วิธีจัดกิจกรรมและแนวแบบกระบวนการกลุ่มนี้พบว่าใช้ได้ดีกับผู้เรียนทุกระดับชั้น และมักใช้เพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ 2 ด้านด้วยกัน คือ ทั้งด้านเนื้อหาของกิจกรรมและแนวในคาบเรียนครั้งนั้น และด้านการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการกลุ่มแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน โดยครูกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา อาจเลือกใช้การอภิปรายใช้เกม ใช้สื่ออื่นๆ ประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยพยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นค้นพบสิ่งที่เรียนจากการทำกิจกรรมและการสังเกต

ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบหรือสิ่งที่เรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อสรุป โดยอาจวิเคราะห์ด้วยตนเองหรือร่วมกันวิเคราะห์ในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลเป็นการรวบรวมข้อดีข้อเสียของสิ่งที่ได้ค้นพบ

ขั้นที่ 6 ขั้นนำไปใช้โดยการนำอภิปรายร่วมกับบทเรียน ถึงแนวคิดในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ครูควรต้องควบคุมให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มและทำหน้าที่ประสานการทำงานของคนในกลุ่มให้งานไปสู่เป้าหมายของกลุ่มให้ได้ทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกันเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กับให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนต่อกลุ่ม

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมแบบใช้กระบวนการกลุ่มก็คือ ครูต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับหลักการและจุดประสงค์ของกระบวนการกลุ่มเพื่อจะได้ไม่ละเลยขั้นตอนที่สำคัญบางขั้นตอน และต้องทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนและผู้อื่นในกลุ่มให้ทุกคนมีส่วนร่วม

3. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการสอนได้ดี วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้นักเรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีโอกาสศึกษา

และวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

ทิสนา แชมมณี (2552, น. 358-359) กล่าวถึง การใช้บทบาทสมมติว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนจะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้นและสิ่งสำคัญของการแสดงบทบาทสมมติ คือนักเรียนได้ทดลองแสดงบทบาทนั้นๆ ด้วยตนเองทำให้นักเรียนพิจารณาและเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็นด้วยการแสดงบทบาทสมมติแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ มีวิธีการดำเนินการดังนี้ (1) ครูเลือกผู้แสดงโดยใช้วิธีอาสาสมัคร (2) ครูแจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงที่อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง (3) ครูให้ผู้แสดงจัดสถานที่เตรียมแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง มีวิธีการดำเนินการดังนี้ (1) ครูให้นักเรียนที่อาสาสมัคร แสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 15 – 20 นาที (2) ครูให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย มีวิธีการดำเนินการดังนี้ (1) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม (2) ครูแจกกระดาษคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่แสดงให้นักเรียนอภิปราย แล้วเขียนลงในกระดาษคำตอบของแต่ละกลุ่ม (3) ครูเก็บกระดาษของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบ ก่อนและหลังการร่วมการอภิปราย (4) นักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคำถามเดียวกันกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ครูซักถามเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิดพิจารณาความคิดและพฤติกรรมของผู้แสดง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ละเรื่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม ตามข้อเสนอแนะของกลุ่มซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป มีวิธีการดำเนินการดังนี้ (1) ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (2) นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้จากเรื่อง และครูสรุปเพิ่มเติม

4. กรณีตัวอย่าง

ทิสนา แชมมณี (2552, น. 362-364) กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการซึ่งใช้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาคิดแปลงและเป็นตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้เป็นอย่างดีผ่านการอภิปรายจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงข้อมูลซึ่งกัน

และกัน รวมทั้งการเอากรณีต่างๆ ซึ่งใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนให้การเรียนรู้มีความหมาย สำหรับนักเรียนมากยิ่งขึ้น การใช้กรณีตัวอย่างแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่เริ่มนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ มีวิธีการดังนี้ (1) ครูแจกเอกสารกรณีตัวอย่างให้นักเรียนทุกคน (2) แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ปรึกษาในการตอบปัญหาทำยกรณีตัวอย่าง (3) ครูเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกันของคำตอบ ก่อนและหลังการร่วมการอภิปรายกันกับครู (4) นักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคำถามเดียวกันกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ครูจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นนักเรียนได้ใช้ความคิดพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม ในแง่การเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ละเรื่อง (5) ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่กำหนดให้เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม

5. สถานการณ์จำลอง

ทิสนา เขมมณี (2552, น. 370 - 372) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง เป็นการแสดงบทบาทตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง นักเรียนอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับจนเกินไป สถานการณ์ จำลองแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ มีวิธีการดำเนินการดังนี้ (1) ครูเล่าเรื่องสถานการณ์ที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ (2) ครูและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาท

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล มีวิธีดำเนินการดังนี้ (1) ครูให้นักเรียนทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม โดยเน้นที่กระบวนการและบรรยากาศการแสดง (2) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่

แสดงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายตามประเด็น แล้วตอบลงในกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม (3) ครูเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละกลุ่มแล้วตรวจดูคำตอบ ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกันเองของคำตอบก่อนและหลังการเริ่มอภิปราย (4) นักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคำถามเดียวกันกับที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายครูช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้วครูสรุปเพิ่มเติม

6. การสาธิต

ทิสนา แคมมณี (2552, น. 330-332) ได้นำเสนอไว้ว่า การสาธิต เป็นวิธีการที่ง่ายสามารถแสดงทักษะที่ง่าย ๆ เช่น การตอกตะปูการเลื่อยไม้ ฯลฯ การสาธิตจะต้องกำหนดไว้ในใจขณะสาธิต และก่อนการสาธิต การสาธิตแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการสาธิต จะต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของบุคคล ผู้ชมจะต้องมองเห็นอย่างเด่นชัด และได้ยินเสียงคำอธิบาย ผู้ชมจะต้องเข้าใจว่าผู้สาธิตต้องการแสดงอะไรด้วย สื่อต่างๆ ที่จะเตรียมได้แก่ ภาพยนตร์สไลด์ โสตทัศนวัสดุอื่น ๆ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเลือกสื่อลำดับขั้นเหตุการณ์ การจัดเตรียมห้อง ระยะเวลาการสาธิต การเตรียมตัวผู้ชม และการวางแผนทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นทั้งนั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ การพูดต้องดั่งใจให้ทุกคนได้ยิน ในบางครั้งผู้สาธิตต้องใช้วิธีการบอกหรือแสดงให้ดูเพียงอย่างเดียวโดยให้ผู้ชมใช้ความคิดตามที่ได้วางแผนเอาไว้โดยให้ผู้ชมคิดถึงสิ่งที่ต้องการจะรู้ การสาธิตต้องมองไปที่ผู้ชมการสาธิต และคุณลักษณะการมุ่งไม่เข้าใจในการสาธิตนั้นหรือไม่ สิ่งสำคัญต้องพัฒนาศิลปะของการเป็นผู้สาธิต การสาธิตที่ดีต้องสร้างความอยากรู้อยากเห็นให้กับผู้ชมการสาธิต

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินการสาธิต เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นการชี้ว่าการสาธิตประสบความสำเร็จหรือไม่ การประเมินจะประเมินการได้ยินของผู้ชม การพัฒนาผู้ชม ว่ารู้อะไรเพิ่มบ้างหรือไม่การดำเนินการเข้าไปหรือไม่ ได้เน้นจุดสำคัญๆ ของการสาธิตหรือไม่สามารถตอบปัญหาของผู้เรียนได้หรือไม่ และคำนึงถึงผู้ที่เรียนซ้ำว่าเขาจะสามารถจำสิ่งที่สาธิตนั้นได้ทันหรือไม่

7. การบรรยาย

ทิสนา แคมมณี (2552, น. 327-329) ได้นำเสนอไว้ว่า การบรรยาย เป็นวิธีที่ครูแนะนำ บอก อธิบาย เล่าเรื่องให้นักเรียนฟังโดยมีจุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ศึกษาเองได้ยาก หรือเรื่องราวที่ครูแนะนำแต่เพียงผู้เดียวให้นักเรียนได้มีโอกาสทราบด้วย การบรรยายแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. การบรรยายโดยไม่มีสิ่งประกอบ มักใช้ในการบรรยายที่เป็นทางการและเหมาะกับผู้บรรยายที่มีความรู้ดีมีความสามารถทางการพูด มีท่าทางหรือเสียงดึงดูดใจผู้ฟังสนใจและสนุกกับเรื่องที่จะบรรยาย ต้องวางแผนจัดเวลาให้เหมาะสมเพื่อบรรยายประเด็นสำคัญและตัวนักเรียน และควรบรรยายแบบพูดคุยมากกว่าบรรยายแบบอ่านเนื้อหาให้นักเรียนฟัง และวิธีนี้เหมาะที่ใช้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น

2. การบรรยายประกอบสื่อ เป็นการบรรยายที่มีอุปกรณ์หรือสื่อประกอบ สื่อที่นำมาประกอบอาจเป็นแผนภูมิ ภาพยนตร์ แผ่นใส เทปเสียง วีดีโอ บัตรคำ แถบประโยค เพลง ฯลฯ วิธีบรรยายประกอบสื่อช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน ลดความน่าเบื่อ กับช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่บรรยายได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้โดยครูแนะแนวต้องเลือกสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของการบรรยาย กับท่าทางของครูควรต้องให้เข้ากับบรรยากาศของกิจกรรมและสื่อ

3. การบรรยายประกอบการสาธิต เป็นการบรรยายที่มีการแสดงท่าทางหรือทำกิจกรรมประกอบการบรรยายไปด้วย โดยผู้บรรยายอาจสาธิตเองหรือเชิญวิทยากรอื่นมาสาธิตให้หรือให้นักเรียนเป็นผู้สาธิตก็ได้วิธีนี้เหมาะที่จะใช้กับกิจกรรมการฝึกมารยาท การพัฒนาบุคลิกภาพ การวางตัว หรือการสาธิตประดิษฐ์สิ่งของเพื่อแนะแนวอาชีพอิสระ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรืองานอดิเรก เป็นต้น วิธีนี้ถ้ามีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีจะช่วยให้นักเรียนสนใจและเป็นประโยชน์แก่นักเรียนมาก

4. การบรรยายประกอบการอภิปราย เป็นการบรรยายที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถามแสดงความคิดเห็นภายหลังจากที่ครูได้เสนอแนวคิด หลักการ ทฤษฎี แล้วตั้งคำถามกลางๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนแสดงแนวคิดมากกว่าแสดงข้อมูล หรืออาจให้นักเรียนร่วมยกตัวอย่างจากทฤษฎีหรือหลักการการบรรยายแบบต่างๆ จะประสบผลสำเร็จได้ดีโดยผู้บรรยายต้องเตรียมเนื้อหาที่จะบรรยายโดยลึกซึ้งแม่นยำ มีอารมณ์ขัน น่าเสียงน่าสนใจ มีการทอดเสียง เน้นเสียงให้ความสนใจนักเรียนโดยทั่วถึงและมีการเว้นจังหวะให้นักเรียนได้ซักถาม ตอบคำถามหรืออภิปรายร่วมกับผู้บรรยาย

8. เล่นเกม

ทิสนา แคมมณี (2552, น. 365-366) กล่าวถึงการเล่นเกมไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมเป็นสื่อ เป็นวิธีที่ครูนิยมใช้กันมากช่วยสนองธรรมชาติพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง กับช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีเหมาะอย่างยิ่งที่จะใช้เพื่อการแนะแนวนักเรียนวัยประถมศึกษา แต่ครูต้องเลือกเกมให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและลักษณะของผู้เรียน ครูต้องวางแผนไว้แน่นอนชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม โดยกำหนดจุดประสงค์กำหนดเวลาหรือขั้นตอนในการเล่นเกม กำหนดสื่อหรืออุปกรณ์อื่นๆ

9. แบบสืบสวนสอบสวน

ทิสนา เขมมณี (2545, น. 145) นำเสนอไว้ที่น่าสนใจว่าการสอนแบบสืบสวน สอบสวน เป็นวิธีที่เน้นการถามตามหัวข้อปัญหาเพื่อให้นักเรียนสังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ จนได้ข้อสรุป ได้มีโน้มนำในเรื่องที่เรียนด้วยตนเองวิธีดังกล่าวนี้มักใช้เพื่อฝึกแก้ปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนใช้ความพยายามที่จะค้นพบคำตอบ และให้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนด้านทักษะการคิดการแก้ปัญหา มากกว่ามุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาของกิจกรรมในครั้งนั้นๆ แต่สามารถสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วย โดยอาจตั้งหัวข้อให้นักเรียนทำการสืบสวนสอบสวนด้านการศึกษา อาชีพ การพัฒนาคน การสื่อการปรับตัวทางสังคม ตามลักษณะและสภาพของนักเรียนชั้นนั้นๆ แบบสืบสวนสอบสวนมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูให้ประสบการณ์พื้นฐานหรือเตรียมความพร้อมเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ อาจใช้เพลง เกม นิทาน กรณีตัวอย่าง เป็นเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 นักเรียนสังเกต วิเคราะห์สภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนมักใช้คำถามประเภท ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไรเพื่อกระตุ้นการคิดในเด็ก

ขั้นที่ 3 นักเรียนหาเหตุผลมาวิเคราะห์ปัญหา คำถามกระตุ้นที่ครูอาจใช้คือ “อย่างไร” “เพราะเหตุใด”

ขั้นที่ 4 นักเรียนคาดคะเนคำตอบ โดยอาศัยหลักเหตุผลคำถามที่อาจใช้คือ “ถ้า ..... แล้วจะเป็นอย่างไร” “ถ้า ..... แล้วจะ ทำอย่างไร”

ขั้นที่ 5 อภิปรายเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน ครูอาจกระตุ้นการคิดของนักเรียนโดยคำพูดที่ว่า “นักเรียนได้แนวทางในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร”การจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวนนี้ช่วยพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนได้มาก แต่ถ้าจะจัดโดยได้ประสิทธิภาพ ครูต้องเตรียมการมาก ต้องอาศัยการลงทุนด้านเวลาและการวางแผนที่รอบคอบ

สรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว มีหลายรูปแบบ เช่น การอภิปราย ใช้กระบวนการกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง การสาธิต การบรรยาย ใช้เกม และการสอบสวนสืบสวน เป็นต้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนว โปรแกรมการแนะแนว ชุดการแนะแนว และชุดการสอน เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำว่าชุดกิจกรรมแนะแนว ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2556, น. 26) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์และกิจกรรม ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบไปด้วย คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

นิติธารณ์ บุษพาเดช (2556, น. 49) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวหมายถึงเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายและขอบข่ายการแนะแนวประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือคู่มือผู้ให้บริการ คู่มือผู้รับบริการ และสื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

วรรณนิศา พลอดโปร่ง (2555, น. 46) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบได้แก่ สารระสำคัญ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน

วรฉัตร ไตรทิพย์ (2552, น. 25) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งเน้นเฉพาะเจาะจงเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตลักษณะ หรือพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึงเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ของกิจกรรมซึ่งสร้างขึ้นจากกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม โดยประกอบด้วย สารระสำคัญ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอนจุดมุ่งเน้นเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตลักษณะ หรือพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

ัญญา บุญรักษ์ (2556, น. 60) ได้สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเอง และได้แสวงหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม นำไปสู่การมีวินัยและคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีค่านิยมที่ดีสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วรรณฉิสา ปลอดโปร่ง (2555, น. 47) ได้สรุปไว้ว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ต้องการให้ผู้รับบริการสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง รวมทั้งมีค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548, น. 29) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพความสามารถของตนเอง รู้จักการแสวงหาความรู้ ข้อมูล พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพสุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 24) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งความรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนแนวทางการศึกษา อาชีพได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

พิทยาภรณ์ พิชยกรกุล (2546, น. 37) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่าเป็นวัตถุประสงค์สำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดแก่ผู้รับบริการ คือการเสริมสร้างให้ผู้รับบริการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยรอบรู้ที่เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยสันติสุข

จากวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมา สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ของการแนะแนวมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการค้นพบตนเอง ค้นพบศักยภาพ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง มีทักษะการพัฒนามุขลิกภาพ การปรับตัว ให้ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับคนรอบข้างได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2.3 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว

ผู้จัดกิจกรรมแนะแนวควรคำนึงถึงขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเพื่อให้กิจกรรมที่จัดขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 46) ได้สรุปถึงขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ต้องครอบคลุมงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองในด้านการเรียน เป็นผู้ที่ไม่ฝึเรียน มีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะและมีกระบวนการในการเรียนอย่างมีระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนและการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อไปในอนาคต ด้านอาชีพ คือมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักอาชีพหลากหลาย รู้จักความถนัดของตนเองที่มีต่ออาชีพต่างๆ และด้านสุดท้าย คือ ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสังคม ตระหนักถึงความเป็นปัจจุบัน เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขได้

นิติธารณ์ บุษพาเดช (2556, น. 44) ได้สรุปขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ และทักษะการดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดี และสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 22) ได้กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รักสิ่งแวดล้อม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ (2546, น. 25) ได้กำหนดขอบข่ายในการจัดกิจกรรมแนะแนว ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียน อย่างเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการทำงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้จักโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลายมีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ ตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและสนใจ

3. การจัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนวข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวต้องครอบคลุมด้านการศึกษา คือมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองในด้านการเรียน มีกระบวนการในการเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อในอนาคต ด้านอาชีพ คือให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลายและเรียนรู้ในความถนัดของตนเองในการวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ และสุดท้ายด้านส่วนตัวและสังคม การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสังคมรวมทั้งมีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

นิติธารณ์ บุษพาเดช (2556, น. 45) ได้สรุปถึงลักษณะของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตนเองในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่เน้นเนื้อหาด้านวิชาการ และเป็นกิจกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้จริง

วรรณฉิสา ปลอดโปร่ง (2555, น. 49) สรุปว่าลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและความถนัดของตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นกิจกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548, น. 31) ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ ไม่เน้นวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถวัดผลและประเมินผลได้

กรมวิชาการ (2546, น. 25 - 26) ได้กำหนดลักษณะกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญไว้หลายประการ เช่น 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถและความสนใจของผู้เรียน 2) สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพ ที่เหมาะสมกับตนเอง 3) เสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนพัฒนานาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข 4) เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรมเป็นต้น

สรุปได้ว่าลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ มีความสามารถในการปรับตัว การปฏิบัติกิจกรรมตามศักยภาพแห่งตนได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

2.5 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 22) ได้กำหนดแนวในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้ คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิทยุทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี

5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม เวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทากิจกรรม และการประเมินผล

6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหาสาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล

7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

กรมวิชาการ (2546, น. 26) ได้กำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้หลายประการ เช่น 1) สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจเพื่อทราบปัญหา ความต้องการและความสนใจ นำไปกำหนดสาระและรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว 3) กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้าน ครอบคลุมด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม ให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ เป็นต้น

ตามเนื้อหาข้างต้น กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่กำหนดไว้ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนซึ่งจะได้รับการแนะแนวอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม ได้อย่างเต็มที่

2.6 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้
ธีระ ชัยยุทธชรรยง (2533, น. 65) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการสร้างชุดการแนะแนว

ไว้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการแนะแนวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล

5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือและโปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการแนะนำตลอดจนเวลาที่ใช้

6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะนำเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

พิทยาภรณ์ พิทยชกรกุล (254, น. 47) ได้ให้ข้อสรุปว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะนำนั้น มีลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้าง ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของการสร้างชุดกิจกรรมแนะนำเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรม หรือ โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะนำที่ชัดเจนเป็นระบบและดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะนำให้นักเรียน

นิติธารณ์ บุษผาเดช (2556, น. 50) สรุปไว้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะนำที่ดีนั้น ควรคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ โดยให้เหมาะสมกับวัยผู้รับบริการ และควรสร้างตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด สอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 54) สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะนำ ต้องมีการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือการสร้าง โปรแกรมหรือชุดกิจกรรม และเครื่องมือที่ใช้วัดกิจกรรมแนะนำ คือ แบบประเมินชุดกิจกรรม อันดับที่สามคือ การหาประสิทธิภาพของทั้งชุดกิจกรรมแนะนำ และเครื่องมือที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะนำ โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะนำ อันที่สี่คือ การนำชุดกิจกรรมแนะนำและแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะนำไปทดลองใช้ (try out) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และอันดับสุดท้ายคือ การนำชุดกิจกรรมแนะนำ และแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะนำที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จากเนื้อหาข้างต้นเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะนำ สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะนำต้องเป็นระบบที่มีความเหมาะสม มีขั้นตอนการสร้างที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของการสร้างชุดกิจกรรมแนะนำเป็นหลัก ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะนำให้นักเรียนที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างชุดกิจกรรมแนะนำที่ดีนั้น ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่นักเรียนจะได้รับเพื่อนำปรับใช้ในชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะนำ

สมร ทองดี และปราณี रामสูต (2545, น. 48) กล่าวว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะนำที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุปและ ขั้นประเมินผลกิจกรรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้

แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group process learning) ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนาน โดยอาจใช้เกม เพลง ขำว กรณีศึกษา ฯลฯ คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกมบทบาทสมมติทำงานทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นความรู้สึกวิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 นั้น หรือเขาตีความว่าสิ่งนั้นอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้ จากการอภิปรายสะท้อนกลับ การรับรู้อาจศึกษาจากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้ สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จากการศึกษาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า ประกอบด้วย สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผล การจัดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of Learning Cycle) คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ

2.8 เทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวควรมีเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

ดังความคิดเห็นของ จำเนียร ช่วงโชติและคณะ (2527, น. 118-120) ได้เสนอแนะเทคนิคในการสอนแนะแนวไว้ว่า ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้สึกอิสระ สบายใจ ในการแสดงออก มีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุด ทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการพูด ความรู้สึกที่ต้องระบายออก เปิดโอกาส กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้แก้ปัญหาและปฏิบัติงาน

ร่วมกันให้ได้มากที่สุด มีการมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ ครูไม่ควรสอนโดยการพูดคนเดียวและให้นักเรียนจด ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตน มีการช่วยเหลือพยายามเข้าใจกัน ให้ความร่วมมือ เห็นอกเห็นใจ เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนำเอาเทคนิคกระบวนการกลุ่ม รวมถึงการนำเกมทางจิตวิทยาเข้ามาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก เรียนรู้เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัย เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจริยธรรมเข้าไปด้วย พร้อมกันนี้ครูแนะแนวควรมีการบันทึกรายละเอียดต่างของการสอนๆ ไว้ทุกครั้ง และครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วย

จารุวรรณ แสงด้วง (2556, น. 30) ได้สรุปไว้ว่า เทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวทางกระบวนการ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมมากที่สุด ผู้จัดกิจกรรมเป็นเพียงผู้กระตุ้น จัดบรรยากาศ และเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม

ปราณี รามสูต (2533, น. 251-255) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่สามารถนำไปใช้ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน ดังนี้

1. เทคนิคการแบ่งกลุ่มทำงาน เป็นเทคนิคที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อช่วยกันค้นคว้าแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งตามความสามารถหรือความสนใจของนักเรียน เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อชีวิตมากกว่าวัยอื่น ๆ

2. เทคนิคการอภิปราย เป็นเทคนิคแบบกลุ่มอีกวิธีหนึ่งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานและกระตุ้นให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น สรุป หรือเสนอแนะในความคิดเห็นที่แตกต่างกันของนักเรียน เป็นวิธีการฝึกให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและแสวงหาความรู้ความเข้าใจในทักษะที่เรียนร่วมกัน

3. เทคนิคแบบบทบาทสมมุติ เป็นเทคนิคที่กำหนดให้นักเรียนได้แสดงบทบาทเลียนแบบตามที่สมมุติขึ้นจากความเป็นจริงที่คุ้นเคยหรืออาจไม่คุ้นเคยมาก่อน เพื่อใช้เป็นสื่อในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์สมมุติและบทบาทให้นักเรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ ตามบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความคิด อารมณ์ เจตคติ และค่านิยมของนักเรียนเองตามที่เข้าใจหรือคาดว่าควรจะเป็น เพื่อนำการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงบทบาทสมมุติ มาช่วยทำให้เพื่อนที่ดูการแสดงได้วิเคราะห์พฤติกรรม ทำให้เกิดความรู้ความ

เข้าใจได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เมื่อยุติการแสดงก็จะมีการอภิปรายร่วมกัน การแสดงบทบาทสมมติจะมีการเตรียมตัวล่วงหน้าหรือไม่เตรียมก็ได้

4. เทคนิคแบบสถานการณ์จำลอง เป็นเทคนิคที่สร้างสถานการณ์โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และให้นักเรียนได้สมมติตนเองลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นเพื่อฝึกการคิดแก้ไขปัญหาแบบต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนเอง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

5. เทคนิคแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นการจัดให้นักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองตามที่ครูจัดไว้ให้มีการแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ไม่เกิน 10 คน นักเรียนทำการศึกษาในแต่ละศูนย์ซึ่งมีชุดการแนะนำมีเนื้อหาแตกต่างกัน รวมกันทุกศูนย์จะเป็นหน่วยเดียวกัน เวลาที่ใช้ในแต่ละศูนย์จะเท่าๆกัน มีการหมุนเวียนกันเรียนจนครบทุกศูนย์

วรรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น.55) ได้สรุปว่า เทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะนำหมายถึงการนำเทคนิคการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้อง มีความชัดเจน สามารถจัดกิจกรรมแนะนำได้อย่างเหมาะสมซึ่งผู้วิจัยนำเทคนิคการแบ่งกลุ่มทำงาน การอภิปราย บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง มาใช้

จากการศึกษาเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะนำดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เทคนิคที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมแนะนำนั้นมีทั้งการแบ่งกลุ่มทำงาน การอภิปราย แบบบทบาทสมมติ แบบสถานการณ์จำลอง และแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมแนะนำนั้นต้องมีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

2.9 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะนำ

กรมวิชาการ (2546, น. 28) ได้ให้หลักการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะนำว่า ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะนำ ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแนะนำ ผู้เรียน และผู้ปกครองมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น

1. ครูผู้จัดกิจกรรมแนะนำ มีภารกิจในด้าน

1.1 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและตามสภาพความต้องการ ปัญหาของผู้เรียน

1.2 ต้องรายงานเวลาและพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรม

1.3 ต้องศึกษา ติดตาม และพัฒนาผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรม

1.4 ต้องประเมินผลผู้เรียน โดยดูการพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกรณีที่ผลการประเมินยังไม่ผ่าน ให้ครูผู้จัดกิจกรรมดำเนินการให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมซ้ำหรือเพิ่มเติม จนกระทั่งผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

1.5 บันทึกผลการติดตามและประเมินผลผู้เรียนไว้เป็นหลักฐาน

2. ผู้เรียน มีภารกิจ คือ

2.1 ต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดโดยมีหลักฐานแสดงเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 ต้องปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มเติมตามที่ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมมอบหมาย ถ้าไม่เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน มีการบันทึก สรุป พัฒนาการและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นต้องอาศัยการร่วมมือกันของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนว

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

จิตรภรณ์ จำนงพิศ (2557, น. 125-129) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวาปีปทุม มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิธินาถ บุษผาเดช (2556, น. 125-129) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเอื้ออาทรสูงขึ้น หลังการใช้ที่ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และคะแนนความเอื้ออาทรภายหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับคะแนนดังกล่าวใน ระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 72-75) ได้ศึกษาผลการใช้ผลการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการ ตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทาง การศึกษาต่อสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะติดตาม ผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาไม่แตกต่างจากระยะหลังการ ทดลอง

จารุวรรณ แสงด้วง (2556, น. 58-63) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรม เน้นแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตวิทยาเชิงบวกสูงขึ้นหลังได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ พัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกมีจิตวิทยาเชิงบวกสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวตามปกติ

ชญญา บุญรักษ์(2556, น. 114-120) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะ แนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและ ความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน สูงกว่าของนักเรียนกลุ่ม ควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการใช้ชุดกิจกรรม เน้นแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือนนักเรียน กลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

วรรณิศา ปลอดโปร่ง (2555, น. 80-84) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรม เน้นแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการ ตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้

รู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียน สูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนไม่แตกต่างกัน

คุณทล งามเจือ (2556, น. 116) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ และโรงเรียนหนองบอนวิทยาคม จำนวน 373 คน พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีทักษะ ค่านิยมและจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเกื้อกูล ไม่เบียดเบียนกัน นำไปสู่สันติสุขและรู้จักสามัคคี ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 3 ตัวบ่งชี้ คือ มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่และเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติตามค่านิยมและจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล รู้รักสามัคคี มีน้ำใจต่อกัน

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554, น.67-72) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีจิตสาธารณะ โดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุมาพร สงสุวรรณ (2556, น.43) ได้ศึกษาผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา พบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันวิสา ชูการ (2556, น.72-73) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ มีการพัฒนาการ

แสวงหาและใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และระยะติดตามผล มีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

พรรณพิศ จันทสุวรรณ (2556, น.65-66) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหูแร่ จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลองและระยะการติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงไม่แตกต่างกัน

เกสร เกียรสาขอ (2556, น.42-43) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดประชานิมิต พบว่า พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าพฤติกรรมดังกล่าวของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการส่งเสริม พัฒนา และแก้ปัญหานักเรียน สรุปได้ว่านักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น แสดงว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถปรับเปลี่ยน และพัฒนาพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม และหลากหลาย

2.10.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่า ได้มีการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อนำไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson 1982, pp. 4795-A) ได้สร้างชุดการสอนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองกับกลุ่มทดลอง และใช้การสอนแบบบรรยายกับกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วอกาแมน (Wogaman 1955, pp. 373-379) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับจูเนียร์ ไฮสคูล 18 แห่ง ที่โอไฮโอ โดยสัมภาษณ์ครูแนะแนว พบว่า งาน

แนะนำเป็นงานที่สำคัญในแผนงานของโรงเรียนอเล็กซานเดอร์ และฮาโลเวอร์สัน (Alexander & Halverson 1963, pp. 13-15) ได้กล่าวถึงวิธีการสอน 3 แบบ ไว้ว่า การสอนแบบบรรยายสอนได้สะดวก รวดเร็ว แต่ผู้เรียนเก็บไว้ไม่นานก็ลืม การสอนแบบท่องจำที่จำกัดเนื้อหาได้แน่นอน แต่ทำให้น่าเบื่อหน่ายมาก ส่วนวิธีสอนแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นแบบแผนใหม่นั้นให้คุณค่าแก่การเรียนการสอนเป็นอย่างดี

รูเนียน (Runion 1975, pp. 5057-A) ทำการศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมแนะนำกลุ่มที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์ และสถานะทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 120 คน จากรัฐออริโซนา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะนำกลุ่ม 2) กลุ่มบรรยาย 3) กลุ่มควบคุม โดยกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง นักเรียนในกลุ่มพบกัน 9 ครั้ง ในเวลา 8 สัปดาห์ ทุกกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบ 2 ชนิด คือ แบบทดสอบอัตมโนทัศน์ของแอร์และแฮริส (Pier Harris Children Self Concept) และทำสังคมมิติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะนำกลุ่มมีคะแนนสถานะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มบรรยาย และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนอัตมโนทัศน์ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แมคโคลแมน (McColman 1975, p. 109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ชุดการสอน และกิจกรรมกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนร่วมกับกิจกรรมกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ลีเซล (Liesel 2000, p. 211) ได้ศึกษาโปรแกรมการแนะนำและการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต(บริบทของชาวแอฟริกัน) โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อสร้างโปรแกรมการแนะนำและการให้คำปรึกษาในการพัฒนาทักษะชีวิตที่ช่วยในการจัดการชีวิตของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะชีวิต ประกอบด้วย การยอมรับตนเอง การตระรู้ในตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเพิ่มแรงจูงใจ การมองโลกในแง่ดี และการรู้จักอดทน โปรแกรมการแนะนำและการให้คำปรึกษาในการพัฒนาทักษะชีวิตนั้นพัฒนามาจากพื้นฐานทฤษฎีการบำบัดของเหตุผลและพฤติกรรม ตลอดจนแนวคิดด้านความฉลาดทางอารมณ์ ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองเพิ่มขึ้นหลังการเข้ารับการทดลอง โดยสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บราวน์เลย์ โอลีตา (Brawlen Oleta 1975, p. 482) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาผลการสอนจากชุดการสอนแบบสื่อประสมเพื่อสอนในเรื่องการบอกเวลาสำหรับนักเรียนที่เข้าเรียนช้า ผู้ทดลองได้ใช้ชุดการสอน 12 ชุด ทดลองในเวลา 15 วัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และกิจกรรมแนะแนวนั้น ชี้ให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ กระบวนการทำงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังไม่มียังงานวิจัยใดที่นำชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมาใช้พัฒนาหรือแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำการทดลองโดยใช้ผลของการวิจัยจากเอกสาร และงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานของการทดลอง และเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคตัวแบบ

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

แบนดูรา (Bandura, 1977, อ้างถึงใน มนฤดี ธรรมสอน 2553, น. 19-21) กล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 2 วิธีคือ

1. การเรียนรู้จากผลการกระทำ (Learning by Response Consequence) วิธีการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นการเรียนรู้เบื้องต้นที่สุดและเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงก็คือ การเรียนรู้จากผลกระทำทางบวกหรือทางลบ ซึ่งได้แก่การเรียนรู้จากผลการกระทำ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ถือว่า มนุษย์มีความสามารถทางสมองในการที่จะใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่ผ่านมา มนุษย์มีความสามารถที่จะรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำและกระบวนการเรียนรู้จากผลการกระทำ ผลการกระทำจะทำหน้าที่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 หน้าที่ในการให้ข้อมูล (Information function) การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นไม่เพียงแต่เรียนรู้เพื่อตอบสนองเท่านั้น แต่มนุษย์ยังสังเกตผลการกระทำนั้นด้วย โดยการสังเกตความแตกต่างของผลที่ได้รับจากการกระทำของเขาว่า การกระทำใดในสภาพการณ์ใดก่อให้เกิดผลการกระทำอย่างไร ข้อมูลด้านนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ในอนาคต

1.2 หน้าที่ในการจูงใจ (Motivation function) กระบวนการเรียนรู้ผลการกระทำ ทำหน้าที่จูงใจ หมายถึง ความเชื่อในการคาดหวังผลการกระทำของบุคคล คือผลการกระทำ

ใดเป็นที่พึงปรารถนาย่อมจงใจให้เกิดการกระทำมาก ผลการกระทำใดไม่เป็นที่พึงปรารถนาย่อมทำให้เกิดการจงใจต่ำ และทำให้มนุษย์หลีกเลี่ยงการกระทำนั้น

1.3 หน้าที่ในการเสริมแรง (Reinforcing function) การกระทำใดๆก็ตาม ถ้าได้รับการเสริมแรงการกระทำนั้นย่อมมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ เงื่อนไขการเสริมแรง (Contingency of Reinforcement) ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้ได้จากข้อมูลเดิม และการจงใจ ตลอดจนการหาข้อสรุปได้ถูกต้อง การเสริมแรงจะไม่มีอิทธิพล ถ้าบุคคลไม่รู้เงื่อนไขการเสริมแรงมีไว้อย่างไร

2. การเรียนรู้จากตัวแบบ (Learning Through Modeling) หรือกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากปัญญาของผู้สังเกต แบนดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน เล็ก ทองแสน 2550, น. 36) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ จากผลการกระทำมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งนี้เพราะสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากกว่าที่เวลาและโอกาสจะอำนวย ดังนั้นการเรียนรู้จากการเลียนแบบจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างเกิดขึ้นมาโดยที่มนุษย์ไม่เคยมีประสบการณ์ตรง แต่มนุษย์สังเกตเห็นตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ

การเรียนรู้จากตัวแบบอาศัยกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นกระบวนการสำคัญ ซึ่ง แบนดูรา (Bandura, 1977, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545, น. 240) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention)

ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้โดยการสังเกต การเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้แบบนี้ความใส่ใจจึงเป็นสิ่งแรกที่ผู้เรียนจะต้องมี แบนดูรา กล่าวว่าผู้เรียนจะต้องรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมของผู้ที่เป็นตัวแบบ องค์ประกอบที่สำคัญของตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียนมีหลายอย่างเช่น เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีความสามารถสูง หน้าตาดี รวมทั้งการแต่งตัว การมีอำนาจที่จะให้รางวัลหรือลงโทษ คุณลักษณะของผู้เรียนก็มีความสัมพันธ์กับกระบวนการใส่ใจ ตัวอย่างเช่น วัยของผู้เรียน ความสามารถทางด้านพุทธิปัญญา ทักษะทางการใช้มือและส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งตัวแปรทางบุคลิกภาพของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกว่าตนนั้นมีค่า ความต้องการและทัศนคติของผู้เรียน ตัวแปรเหล่านี้มักจะเป็นสิ่งจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้โดยการสังเกต

2. กระบวนการจดจำ (Retention)

การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตเห็นจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว แบนดูรา พบว่าผู้สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรม หรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูด หรือสามารถมีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตเห็นไว้ในใจ จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่ดูเฉย

ๆ หรือ ทำงานอื่นในขณะที่ดูตัวแบบไปด้วย สรุปแล้วผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่สังเกตเป็น ภาพพจน์ในใจ และสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรม เลียนแบบจากตัวแบบได้ แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนาน ๆ และนอกจากนี้ถ้าผู้สังเกตหรือผู้เรียนมีโอกาส ที่จะได้เห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซ้ำ ก็จะเป็นการช่วยความจำให้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการการแสดงผลพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction)

กระบวนการแสดงผลพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเป็นกระบวนการที่ผู้เรียน แปรสภาพภาพพจน์ หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้ารหัสเป็นถ้อยคำ ในที่สุดแสดงออกมาเป็นการกระทำ หรือแสดงผลพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้าน ร่างกายและทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะ ไม่สามารถที่จะแสดงผลพฤติกรรมเลียนแบบได้ แบบดูรา กล่าวว่าการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการ เลียนแบบไม่ใช่เป็นพฤติกรรมที่ลอกแบบอย่างตรงไปตรงมา การเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วย กระบวนการทางพุทธิปัญญา และความพร้อมทางด้านร่างกายของผู้เรียน ดังนั้นในขั้นการแสดงผล พฤติกรรมเหมือนตัวแบบของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไป ผู้เรียนบางคนก็อาจจะทำได้ดีกว่าตัว แบบที่ตนสังเกตหรือบางคนก็สามารถเลียนแบบได้เหมือนมาก บางคนก็อาจจะทำได้ไม่เหมือนกับ ตัวแบบเพียงแต่คล้ายคลึงกับตัวแบบมีบางส่วนเหมือนบางส่วนไม่เหมือนกับตัวแบบ และผู้เรียน บางคนจะไม่สามารถแสดงผลพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ แบบดูรา จึงให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีหน้าที่เป็น ตัวแบบ เช่น ผู้ปกครองหรือครูควรใช้ผลย้อนกลับที่ต้องตรวจสอบแก้ไข เพราะจะเป็นการช่วยเหลือ ให้ผู้เรียนหรือผู้สังเกตมีโอกาสทบทวนในใจว่าการแสดงผลพฤติกรรมของตัวแบบมีอะไรบ้าง และ พยายามแก้ไขให้ถูกต้อง

4. กระบวนการการจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงผลพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาใช้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือ รางวัล หรืออาจจะนำประโยชน์มาให้ รวมทั้งการคิดว่าการแสดงผลพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียน คนใด คนหนึ่ง

นักเรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงผล พฤติกรรมหรือไม่แสดงผลพฤติกรรม เวลาที่นักเรียนแสดงความประพฤติดี เช่น นักเรียนคนหนึ่งทำ การบ้านเรียบร้อยถูกต้องแล้วได้รับรางวัลชมเชยจากครู หรือให้สิทธิพิเศษก็จะเป็นตัวแบบให้แก่ นักเรียนคนอื่น ๆ พยายามทำการบ้านมาส่งครูให้เรียบร้อย เพราะมีความคาดหวังว่าจะได้รับแรง

เสริมหรือรางวัลบ้าง ในทางตรงข้ามถ้านักเรียนคนหนึ่งถูกทำโทษเนื่องจากเอาของมารับประทานในห้องเรียน ก็จะเป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่นักเรียนทั้งชั้นจะไม่ปฏิบัติตาม

ดังนั้นการเรียนรู้จากการสังเกตจากตัวแบบตามองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ หากขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจะทำให้การเรียนรู้จากการเลียนแบบขาดความสมบูรณ์

จากการที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์มี 2 วิธี คือการเรียนรู้จากผลการกระทำ โดยเป็นการเรียนรู้จากผลการกระทำจากประสบการณ์ตรง ที่จะเป็นตัวให้ข้อมูลถึงผลของการกระทำ ทำหน้าที่จูงใจ และทำหน้าที่เสริมแรงให้มีแนวโน้มการกระทำนั้นๆ เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ โดยบุคคลจะเรียนรู้ได้จากข้อมูลเดิมของการกระทำนั้น และอีกวิธีคือการเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้นโดยที่มนุษย์ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ตรง แต่มนุษย์สังเกตเห็นตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ โดยต้องอาศัยกระบวนการความใส่ใจกระบวนการจดจำ กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ และกระบวนการการจูงใจ ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ

3.2 ความหมายของตัวแบบ

บุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 19) ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ

มนฤดี ธรรมสอน (2553, น. 22) ได้สรุปไว้ว่า ตัวแบบคือ สิ่งที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเป็นแนวหรือเป็นตัวอย่างในการเลียนแบบ

ทิสนา แคมมณี (2551, น. 1) ให้ความหมายของรูปแบบว่า ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่งหรือเป็นเครื่องมือทางความคิด ที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์

เสนห์ จุ้ยโต (2550, น. 54) ได้อธิบายคำว่า Model ที่หมายถึงตัวแบบว่า เป็นรูปแบบหรือภาพจำลองของความเป็นจริงที่พรรณนาถึงความจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือโครงสร้างโดยสังเขปของสิ่งนั้น ๆ ที่เป็นตัวแทนบางสิ่งเพื่อให้เข้าใจง่าย ตัวแบบมีทั้งฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

กรุณา ศรีแสน (2546, น.6) ให้ความหมายของตัวแบบไว้ว่า เป็นสิ่งที่เป็นแบบอย่าง และมีความเหมาะสมกับข้อบังคับ คำสั่ง ระเบียบ ประเพณี และกฎกติกาต่างๆที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในสังคม

ผ่องพรรณ เกศพิทักษ์ (2536, น. 21) ได้ให้ความหมายของตัวแบบไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐาน เป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็น เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ

จากการศึกษาถึงความหมายของตัวแบบตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเป็นแนวทางเปรียบเทียบหรือเป็นแนวทางในการเลียนแบบ โดยตัวแบบนั้นต้องมีความเหมาะสมกับระเบียบ กฎกติกาของสังคมนั้นๆ

3.3 ความหมายของการใช้เทคนิคตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura 1963 อ้างถึงใน ฉัฐวรรณ ไหลงาม 2552, น. 20) กล่าวว่าไว้ว่า การใช้เทคนิคตัวแบบ (Modelling Technique) หมายถึง กลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ โดยผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ

สม โภชน์ เอี่ยมสุภายิต (2549, น. 79) กล่าวถึง การใช้เทคนิคตัวแบบว่าเป็น กระบวนการที่บุคคล ที่สังเกต ฟัง หรือ อ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล ประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

แบนดูรา (Bandura 1966 อ้างถึงใน สุขุมาลัย คำหว่าน 2543, น. 18) กล่าวว่า การใช้เทคนิคตัวแบบ เป็นกลวิธีในการสร้างและสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบที่สนใจ การเรียนรู้ของเด็กโดยใช้ตัวแบบนั้น เด็กจะเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งขบวนการเรียนรู้โดยการสังเกต เป็นวิธีการเรียนรู้แบบพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ คือช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ โน้ตสนที่ซับซ้อนหรือยาก ๆ ได้ดีและเร็วกว่า

สรุปได้ว่า การใช้เทคนิคตัวแบบ คือ การใช้กลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่โดยผู้สังเกตตัวแบบจะเลือกตัวแบบที่ตนสนใจจะเลียนแบบ แล้วนำมาประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนเองต่อไป

3.4 ประเภทของตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura 1977 อ้างถึงใน สุขุมาลัย คำหว่าน 2543, น. 14) ได้แบ่งตัวแบบไว้ 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ คือ

1. การเสนอตัวแบบจากชีวิตจริง (Live Model) การเสนอตัวแบบด้วยวิธีนี้เป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบในสภาพการณ์จริงซึ่งมีข้อดีคือ ตัวแบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้การแสดงผลพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น การเสนอตัวแบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในตัวแบบและลอกเลียนพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบวิธีอื่น (Bandura 1963) แต่การเสนอตัวแบบวิธีนี้ต้องระมัดระวังเรื่องการควบคุมผล

กรรม เพราะอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้นทำให้ตัวแบบไม่ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจตามที่ได้รับ

2. การเสนอตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model) การเสนอตัวแบบลักษณะนี้ได้แก่ การเสนอตัวแบบจาก ภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ หนังสือ หุ่นกระบอก หรือการ์ตูน ฯลฯ ซึ่งเตรียมเรื่องราวของตัวแบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการเน้นจุดสำคัญของการแสดงพฤติกรรม และยังสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของตัวแบบได้ ทั้งยังสามารถเก็บไว้ใช้ในการให้ตัวแบบครั้งต่อไปได้ และยังสามารถใช้ได้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลได้

สไตเนอร์ (Steiner 1988 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วาลด์ 2545, น. 1-16) ได้จำแนกรูปแบบหรือ โมเดล (Model) ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. โมเดลกายภาพ (Physical Models) แบ่งเป็น โมเดลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) และ โมเดลเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for)

2. โมเดลเชิงแนวคิด (Conceptual Models) แบ่งเป็น โมเดลเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Selection) และ โมเดลเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model for) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายทฤษฎี

สมิท และคนอื่นๆ (Smith et al, 1980 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ เขียวศรี 2544, น. 4-7) จำแนกประเภทรูปแบบ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Models) ได้แก่รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านเสื้อผ้า เป็นต้น และรูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่ รูปแบบข้อความ (Verbal Model) รูปแบบชนิดนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้อธิบายปฏิกิริยา ในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น และรูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือ รูปแบบเชิงปริมาณ เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

คีฟส์ (Keeves 1988) แบ่งประเภทของรูปแบบเป็น 4 แบบ คือ

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อยสองสิ่งขึ้นไปในลักษณะรูปธรรม เพื่อใช้อธิบาย

สร้างความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออก ผ่านทางการใช้ภาษา ด้วยการพูดและการเขียน เพื่อใช้อธิบายโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์ต่าง ๆ รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออก ผ่านทางสมการ หรือสูตรทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ส่วนมากจะเกิดขึ้น หลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านจิตวิทยาและทางการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสถานการณ์หรือปัญหาใด ๆ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์วิถีเส้นทาง จะช่วยให้เข้าใจและสามารถศึกษารูปแบบเชิงภาษาที่มีตัวแปร สลับซับซ้อน ได้ดี รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ทางการศึกษา

สรุปว่าประเภทของตัวแบบสามารถจำแนกได้เป็น ตัวแบบจากชีวิตจริง ตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ โมเดลกายภาพและโมเดลเชิงแนวคิด รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ รูปแบบเชิงภาษา รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ และรูปแบบเชิงเหตุผลในการศึกษารูปแบบนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ที่หลากหลาย เพื่อเป็นตัวแบบในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ เช่น ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ กรณีตัวอย่าง เป็นต้น น่าจะเป็นวิธีที่ได้รับความสนใจจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นวัยรุ่น วัยที่ให้ความสนใจ ชอบใช้สื่อเพื่อความบันเทิงในชีวิตประจำวัน

3.5 ลักษณะของตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura 1989) ได้กล่าวถึง ลักษณะของตัวแบบดังนี้

1. ตัวแบบควรจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงผู้สังเกตทั้ง ในด้าน เพศ เชื้อชาติและทัศนคติ ซึ่งการที่แม่แบบมีลักษณะคล้ายกับผู้สังเกตนี้ จะทำให้ผู้สังเกตมั่นใจได้ว่าพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกมานั้นเหมาะสมและสามารถทำได้ เพราะบุคคลนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนซึ่งจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองก็น่าจะทำได้

2. ตัวแบบควรจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสายตาผู้สังเกต แต่ถ้ามีชื่อเสียงมากเกินไป ก็จะทำให้เขารู้สึกว่าพฤติกรรมที่แม่แบบกระทำนั้น ไม่น่าจะเป็นจริงได้สำหรับเขา

3. ระดับความสามารถของตัวแบบนั้น ควรจะมีระดับใกล้เคียงกับผู้สังเกต

4. ตัวแบบนั้น ควรมีลักษณะที่เป็นกันเองและอบอุ่น

5. ตัวแบบเมื่อแสดงพฤติกรรมแล้ว และได้รับการเสริมแรงแล้วจะทำให้ได้รับความสนใจจากผู้สังเกตมากขึ้น

คีฟส์ (Keeves 1988, p. 560) กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบหรือตัวแบบ ไว้ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรจะนำไปสู่การทำนายผล ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ที่สามารถทดสอบได้ด้วยจากการสังเกต ดังนั้น รูปแบบที่ดีควรมีการออกแบบ ทดสอบรูปแบบ ที่มีพื้นฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และถ้าการทดสอบไม่ได้ผลคงที่ รูปแบบนั้นจะถูกปฏิเสธ

3. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับบางสิ่งที่เป็นกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น รูปแบบที่ได้นอกจากเป็นเครื่องมือในการทำนายผลแล้ว แต่ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องในการสร้างมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ และเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่จะศึกษาต่อไปอีกด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของตัวแบบนั้นต้องคล้ายคลึงกันกับผู้สังเกต เป็นตัวแบบที่เป็นที่รู้จัก เชื่อถือได้ ระดับความสามารถของตัวแบบนั้นใกล้เคียงกับผู้สังเกต พฤติกรรมที่ให้สังเกตต้องมีความชัดเจนที่ผู้สังเกตสามารถนำไปปฏิบัติตามได้

3.6 การนำเสนอตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura, 1986, อ้างถึงใน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543, น. 315) การนำเสนอตัวแบบ สามารถทำได้โดยผ่านสื่อของตัวแบบ 4 ประเภทคือ

1. การนำเสนอตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral Modeling) หมายถึง การที่ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น เช่น แม่ตักบาตรให้ลูกเห็น พ่อตี้มเหล่าให้ลูกเห็น หรือครูที่ขยະลงถึงขยະให้นักเรียนเห็น

2. การเสนอตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) หมายถึง การเสนอตัวแบบที่พูดบอกหรือเขียนว่าจะให้ทำอะไร

3. การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) การเสนอตัวแบบผ่านสื่อต่างๆ คือ วิทยู โทรทัศน์ วิทยุ ทัศน งานภาพ ภาพยนตร์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ และสื่อภาพอื่นๆ

4. การเสนอตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) หมายถึงการเสนอตัวแบบที่สามารถสัมผัสได้ เช่น อักษรเบลที่ใช้กับคนตาบอด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, น. 25-27) กล่าวถึงการเสนอตัวแบบ ไว้ว่า

1. การเสนอตัวแบบต้องควบคู่กับการเสริมแรงทั้งตัวแบบและผู้เลียนแบบเมื่อแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกันกับตัวแบบ หรือพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสม

2. การเสนอตัวแบบต้องควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อินทรีย์รับรู้ ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว จะได้รับการเสริมแรง ผลจากการเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้า และการเสริมแรงจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

3. การเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงทางบวก และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

สรุปได้ว่า การนำเสนอตัวแบบทำได้ 4 ช่องทาง คือ 1) การนำเสนอตัวแบบทางพฤติกรรม 2) การเสนอตัวแบบทางวาจา 3) การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ และ 4) การเสนอตัวแบบสัมผัส ทุกช่องทางต้องคำนึงถึงการเสริมแรงและสิ่งเร้าควบคู่ไปด้วยเสมอ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ การนำเสนอตัวแบบทางวาจา ด้วยการนำเสนอกรณีตัวอย่าง และเลือกใช้การนำเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง

3.7 การนำเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ

เด็คเคอร์และนาธาน (Decker and Nathan 1985, p. 42 อ้างถึงใน ฉัฐวรรณ ไหลงาม 2552, น. 26-27) กล่าวว่า บุคคลจะเลียนแบบตามตัวแบบได้ง่ายเมื่อเสนอพฤติกรรมตัวแบบดังต่อไปนี้

1. บอกลักษณะของตัวแบบที่จะเสนออย่างชัดเจนและโดยละเอียด

2. เสนอขั้นตอนที่ตัวแบบจะแสดงไปตามลำดับ คือ จากพฤติกรรมที่ง่ายไปสู่พฤติกรรมที่ยาก

3. เสนอตัวแบบซ้ำหลายๆ ครั้งจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้สังเกตได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวแล้ว เพราะการเสนอตัวแบบซ้ำหลายๆ ครั้ง จะทำให้ผู้สังเกตสามารถจดจำ พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกได้ดียิ่งขึ้น

4. พยายามหลีกเลี่ยงการเสนอรายละเอียดที่ไม่มีความสำคัญและไม่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเสนอให้มากที่สุด เนื่องจากการเสนอตัวแบบที่มีรายละเอียดมากจนเกินไปจะทำให้ผู้สังเกตเกิดความสับสน ตลอดจนเกิดความไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่ต้องสังเกตคืออะไรกันแน่

5. เสนอตัวแบบที่มีความหลากหลายจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มากกว่าการเสนอแม่แบบชนิดเดียว เพราะจะทำให้ผู้สังเกตไม่เกิดความเบื่อหน่าย แต่เกิดความรู้สึกตื่นเต้น ได้รับความสนใจของผู้สังเกตได้มากขึ้น ตลอดจนทำให้มีความยึดหยุ่นมากขึ้น ในการแสดงออกในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน

6. การเสนอแม่แบบที่มีชีวิตหรือตัวแบบที่เป็นวิดีโอเทป จะทำให้การเลียนแบบยังมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะตัวแบบที่มีชีวิตนั้น มีข้อดีตรงที่น่าสนใจ สามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกได้ตามสภาพการณ์และมีจุดอ่อนตรงที่ไม่สามารถทำนายหรือควบคุมได้อย่างที่ต้องการ ส่วนตัวแบบที่เป็นวิดีโอเทปหรือสัญลักษณ์มีข้อดีตรงที่สามารถควบคุมได้ สามารถนำเสนอได้หลายๆ ครั้งและง่ายในการที่จะนำมาใช้บำบัดเป็นกลุ่ม แต่การที่จะเสนอในรูปแบบได้นั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพฤติกรรมและการนำไปใช้

7. เสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตได้เลียนแบบจะใช้ได้ผลดีกว่าการเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, น. 25-27) กล่าวว่า วิธีการใช้ตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบนั้น สังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ที่พึงประสงค์ วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาการคัดเลือกตัวแบบไว้ดังนี้

1. ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวแบบที่ได้รับคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายประสงค์ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจ ที่จะเลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

2. ตัวแบบและผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตจะต้องมีความคล้ายคลึงกัน มีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สังเกต และจะช่วยทำให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น ผู้อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น

3. ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน ทั้งนี้ถ้ามีพฤติกรรมที่เลียนแบบไม่สลับซับซ้อน การเลียนแบบก็จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

สรุปได้ว่า การนำเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบของตัวแบบ ที่มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบสู่การพัฒนาพฤติกรรม หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ใ้ได้อย่างมีความสุข

3.8 อิทธิพลของตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura 1977 อ้างถึงใน รัตนภรณ์ พลชา 2544, น. 10-11) กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต พอสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแบบสามารถช่วยให้ผู้สังเกตสร้างพฤติกรรมใหม่ด้วยการรวบรวมแบบแผนการกระทำที่ให้เห็น หรือได้ยินมาแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำ

2. ตัวแบบช่วยสร้างพฤติกรรมสร้างสรรค์ เนื่องจากได้เห็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจากตัวแบบ มนุษย์สามารถนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ประกอบการกระทำของตัวแบบ พัฒนาขึ้นมาเป็นพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้

3. ตัวแบบช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสร้างเกณฑ์ หรือหลักการใหม่ขึ้นมาได้ เช่น การเรียนรู้ทางภาษา ผู้เรียนสามารถสร้างหลักในการเข้าประโยคจากการได้ยินจากตัวแบบพูด

4. ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการยับยั้งการกระทำและการหวั่นเกรงที่จะกระทำพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้ว ไม่มีกรรมใด ๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามตัวแบบนั้น

5. ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการส่งเสริม การกระทำทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดแล้ว ได้รับการเสริมแรง (Vicarious Reinforcement) ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะกระทำมากยิ่งขึ้น และในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าว และได้รับความยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำมากยิ่งขึ้น เช่นกัน

6. ตัวแบบมีอิทธิพลทางด้านอารมณ์ต่อผู้สังเกต คือ มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและมีความรู้สึกคล้อยตามตัวแบบ

7. ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่แนวความคิดและการกระทำต่างๆ นั่นคือ ทำให้บุคคลในสังคมกระทำตามและมีแนวโน้มเผยแพร่แนวความคิด จากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งได้ด้วย กระบวนการเผยแพร่พฤติกรรมทางสังคมใหม่ ๆ ดังกล่าวนี้นี้มี 2 กระบวนการ การเรียนรู้โดยตรง เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบแล้วนำมากระทำ อีกกระบวนการหนึ่ง ได้แก่การคัดแปลงประสบการณ์ที่ได้รับการสังเกตตัวแบบแล้วแสดงออกมา

สรุปได้ว่าตัวแบบมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตในการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่สร้างสรรค์ สร้างหลักการใหม่ๆ และยังสามารถส่งเสริมการกระทำทั้งทางบวกและลบ รวมทั้งยังมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้มีแนวคิดคล้อยตามตัวแบบ และเผยแพร่แนวความคิด จากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อการใช้ชีวิตร่วมกับคนรอบข้างได้อย่างมีความสุข

3.9 กระบวนการเลียนแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, น. 42) กล่าวถึงกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบ ให้น่าสนใจถึง 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการเลียนแบบ เพราะการเรียนรู้โดยการสังเกตนั้น หากผู้เรียนขาดความสนใจ การเรียนรู้ประเภทนี้จะไม่เกิดขึ้น กระบวนการดึงดูดความสนใจนี้ นอกจะขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตแล้ว ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ (Modeled Activity) ลักษณะของตัวแบบมีความคล้ายคลึงกัน หรือคุณสมบัติร่วมกันของตัวแบบและผู้สังเกต ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบนั้นต้องไม่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมไม่สลับซับซ้อน เพื่อให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

หากกิจกรรมที่เลียนแบบมีความยุ่งยากสลับซับซ้อน ก็จะก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อผู้ประสงค์จะเลียนแบบ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำการทดลอง หรือครู ควรจะแยกองค์ประกอบของพฤติกรรม หรือลักษณะของการจัดกิจกรรมที่จะเลียนแบบให้ชัดเจน และให้ดึงดูดความสนใจที่ต้องการให้ผู้สังเกตได้เรียนรู้อย่างแจ่มชัด และให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจเพื่อให้การเลียนแบบพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ลักษณะของตัวแบบมีความสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต หรือผู้ที่เลียนแบบ หากว่าตัวแบบนั้นเป็นตัวแบบที่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เป็นตัวแบบที่มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับคัดเลือกแล้วว่า เป็นตัวอย่างที่ดีและเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตได้ประมวลข้อมูล (Code Information) ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบไว้ในความจำในรูปของสัญลักษณ์แทนกิจกรรมที่เลียนแบบ โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของความคิด ที่จะแสดงพฤติกรรมใหม่ (Verbal Coding) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สังเกตสร้างแบบแผนของพฤติกรรมขึ้นหรือเกิดมาใหม่

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่เก็บไว้ในรูปของความจำ จากกระบวนการคงไว้มาเป็นการกระทำ หรือการแสดงออกที่เหมาะสม โดยใช้กลไกของความคิด เพราะฉะนั้น กระบวนการแสดงออกจึงขึ้นระดับความคิด (Cognitive Level) ของผู้สังเกต ตลอดจนความสลับซับซ้อนของพฤติกรรม

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้พฤติกรรมแสดงออกของผู้สังเกตคงอยู่ต่อไปได้โดยการเสริม เพราะฉะนั้นการเรียนรู้จากการสังเกตจะ

มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะต้องใช้ร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การเสริมแรง (Reinforcement) การเปลี่ยนสิ่งเร้า (Stimulus Change) เป็นต้น สำหรับการให้แรงเสริมนี้ควรจะให้แรงเสริมแก่ตัวแบบเมื่อตัวแบบสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้และให้แรงเสริมกับผู้สังเกต เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้อย่างถูกต้อง

กระบวนการ ดึงดูดความ สนใจ	กระบวนการ คงไว้	กระบวนการ จูงใจ	กระบวนการ แสดงออก
เหตุการณ์ของ ตัวแบบเด่นชัด ก่อให้เกิด	การเก็บรหัส เป็นสัญลักษณ์ การจัดระบบ	สิ่งล่อใจ ภายนอก การรับรู้ วัตถุ	สิ่งที่ทำได้ใน ปัญหาการได้ ข้อมูลย้อนกลับ
ความพึงพอใจ	โครงสร้างทาง	สิ่งของ สังคม	การเทียบเคียง
ดึงดูดจิตใจมี คุณค่า	ปัญหา การ ชักจูงทาง ปัญหาความ ซับซ้อนด้วย การกระทำ	ควบคุมสิ่งล่อใจ ตนเอง วัตถุ สิ่งของ การ ประเมินตนเอง	การกระทำกับ ภาพในปัญหา
ตัวแบบ	ผู้สังเกต	ผู้สังเกต	ผู้สังเกต
ความสามารถ ในการรับรู้	ทักษะทาง ปัญหา	ความพึงพอใจ ในสิ่งล่อใจ	ความสามารถ ทางร่างกาย
ความสามารถ ทางปัญญา	โครงสร้างทาง ปัญหา	ความลำเอียง จากการ	ทักษะใน พฤติกรรม
ระดับของการ ตื่นตัว		เปรียบเทียบทาง สังคม	ย่อย ๆ
ความชอบจาก การเรียนรู้มา ก่อน		มาตรฐาน ภายในตนเอง	
			เทียบกับตัว แบบ

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

ที่มา: สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2541, น. 21)

พอสรุปได้ว่า กระบวนการเลียนแบบ ประกอบด้วย กระบวนการดึงดูความสนใจ กระบวนการคงไว้ กระบวนการจูงใจและกระบวนการแสดงออก ส่วนการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องวิเคราะห์ห้อย่างลึกซึ้ง ใช้ความละเอียดอ่อน มีความเที่ยงธรรม และมีความยืดหยุ่น

3.10 บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบ

สวานา พรพัฒน์กุล (2525, อ้างถึงใน สุขุมมาลย์ คำหว่าน 2543, น. 13-14) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุด แล้วค่อยๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบนั้นจะได้แก่ บุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กจะไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้น ความสำคัญของครูในการเป็นต้นแบบจึงสำคัญพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นครูจึงควรเป็นต้นแบบที่ดี แต่ต้องไม่แสวงแสดงบทบาทของต้นแบบให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ ซึ่งจะต้องเป็นต้นแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่นที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจการเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงกับความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน แม้ในเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกัน ความสนใจก็จะแตกต่างกันออกไปอีก เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่ แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะการแสดงต่าง ๆ ที่ตนได้พบเห็นในรายการโทรทัศน์และพยายามเลียนแบบ

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้กล้าหาญที่ตนยกย่องและพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน ตัวแบบอาจจะมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ ส่วนมากจะเป็นตัวแบบที่มีอายุมากกว่า

5. เลียนแบบจากตัวละครในนิยาย ในภาพยนตร์ โทรทัศน์ สำหรับการเลียนแบบของผู้ใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสติปัญญา การเลียนแบบจะไม่ออกมาในลักษณะตรง แต่จะมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมเสียก่อน

สรุปว่าตัวแบบบุคคลที่เด็กชอบเลียนแบบ คือ พ่อแม่ บุคคลที่เด็กชอบตรงกับความสนใจ เป็นผู้กล้าหาญและชอบเลียนแบบจากตัวละคร

3.11 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคตัวแบบ

3.11.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่า ได้มีการใช้เทคนิคตัวแบบเพื่อนำไปพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

อรอนงค์ มานะเสถียร (2555, น. 67-68) วิจัยเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมเทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเยาวชนไทยในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราษีมา พบว่า หลังการทดลอง เยาวชนชายที่ได้เข้าร่วม โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทนะ จันทร์เจริญสุข (2554, น. 56-62) วิจัยเรื่อง การใช้ภาพยนตร์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลังจากชมภาพยนตร์แบบปฏิสัมพันธ์ทั้ง 4 เรื่อง นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะที่สูงขึ้น และจากการแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และจากการสะท้อนคิด นักเรียนแสดงถึงความมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่มีบทบาทในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม

บุษกร วัฒนบุตร (2554, บทคัดย่อ, น. 219-220) ทำการวิจัยเรื่อง การนำพุทธญาณวิทยา (ไตรสิกขา) และตัวแบบการบริหารจัดการความรู้และทักษะ (KSM) เพื่อสร้างพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรมหาชน สัมฤทธิ์ผลของการประเมินการนำตัวแบบที่ได้จากการบูรณาการระหว่างพุทธญาณวิทยา และตัวแบบ KMS เพื่อสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรมหาชน สรุปผลองค์ประกอบการสร้างตัวแบบการบูรณาการพุทธญาณวิทยา ไว้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคนเก่งที่มีต่อการสร้างตัวแบบ ประกอบด้วย ความมุ่งมั่น การทำงานหนัก ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย มีศีลธรรม หลักธรรมาภิบาล ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มีจริยธรรม มีความรู้ความสามารถ คิด 5 มีครอบครัวที่สมดุล เป็นคนเก่ง มีความเสียสละ และมีสัมมาอาชีพ

2. ตัวบ่งชี้องค์ประกอบคนดีที่มีต่อการสร้างตัวแบบ ประกอบด้วย การมองอนาคตเด่นชัด ความรับผิดชอบ การประสานงาน มีการประเมินตนเอง มีความสุขในการทำงาน มีการมองโลกในแง่ดี มีการจัดการอารมณ์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีสมาธิในการทำงาน มีการประเมินตนเอง

3. ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการมีความสุขที่มีต่อการสร้างตัวแบบ ประกอบด้วย การมีจิตนวัตกรรมการมีความชำนาญ ความเสถียร การจัดการที่ดี มีการคิดแก้ปัญหา อริยสัจ 4 มีความสุขในการทำงาน โยนิโสมนสิการ และมีกรมองอนาคตที่เด่นชัด

สรุปข้อค้นพบได้ว่า การสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธญาณวิทยา (ไตรสิกขา) และตัวแบบ KMS เป็นวิธีการพัฒนาคนตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ซึ่งมี 2 วิธี คือ วิธีการไตรสิกขา และวิธีการภาวนา ที่จะก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ของแต่ละองค์กร เพื่อที่จะผลักดันให้องค์กรเกิดการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม จนก่อให้เกิดลักษณะของบุคลากรที่เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

มนฤดี ธรรมสอน (2553, น. 72) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การใช้กิจกรรมการเสนอตัวแบบ เพื่อส่งเสริมระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเสนอตัวแบบ มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาวุธ เจริญนนทสิทธิ์ (2553, น. 169-170) วิจัยเรื่อง ตัวแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย พบว่า ตัวแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาสังเคราะห์และบูรณาการเพื่อนำไปสร้างเป็นตัวแบบ “SAC Model” ซึ่งเป็นตัวแบบการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย ดังนี้ การอบรมขัดเกลาทางสังคม (S: Socialization) การปรับกิจกรรมแวดล้อมให้เหมาะสม (A: Adaptation) การได้ปรับการร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ ของสังคม (C: Cooperation)

บำรุง มัครมย์ (2552, น. 52) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมเทคนิคแม่แบบวีดิทัศน์ และแม่แบบเพื่อนนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังการใช้โปรแกรมเทคนิคแม่แบบวีดิทัศน์และแม่แบบเพื่อนนักเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังใช้โปรแกรมเทคนิคแม่แบบวีดิทัศน์และแม่แบบเพื่อนนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์ประเมินด้านการอ่านของโรงเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุคนทรส หุตะวัฒนะ (2550, น. 51-52) วิจัยเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่

ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคตัวแบบ พอสรุปได้ว่า เทคนิคตัวแบบส่งผลต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การพัฒนาจิตสาธารณะ การจัดการความรู้และทักษะ การส่งเสริมระเบียบวินัย การเฝ้าระวังพฤติกรรมวัยรุ่น และการออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แซคควิกและคณะ (Saksvig et al 2005, pp. 2392-8) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมนำร่องเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการเคลื่อนไหวออกกำลังกายในนักเรียนเกรด 3,4,5 ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองชาว Ojibway-Cree ประเทศแคนาดาจำนวน 122 คน รูปแบบการศึกษาเป็นแบบ pretest/post-test, single-sample design มีการติดตามผล 1 ปี รูปแบบของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการเคลื่อนไหวออกกำลังกายที่กลุ่มทดลองได้รับการใช้ตัวแบบ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นแบบอย่างซึ่งกันและกัน เช่น กิจกรรม “Video cooking club” ให้นักเรียนสาธิตวิธีการเตรียมอาหารว่างเพื่อสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการบริโภคอาหาร รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคอาหารหลังการทดลอง ดีขึ้นกว่าช่วงก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แบนดูราและคณะ (Bandura et al 1963) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบต่อการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวโดยจัดแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ แม่แบบที่เป็นจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์แสดงด้วยคนจริง และแม่แบบที่เป็นการ์ตูน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยก่อนเรียน ผลการทดลองพบว่า เด็กได้ดูแบบที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์ มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตที่ติดเทียบกับแม่แบบที่มีชีวิต

พอค, โบรเวอ์ และแสวิริง (Poch, Brouwer and Swearing 1981) ได้ศึกษาการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมปกป้องตนเองโดยการใช้แม่แบบและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยก่อนเรียน 3 คน เป็นเพศหญิง 1 คน เพศชาย 2 คน อายุระหว่าง 3-5 ปี ผู้แสดงแบบจำนวน 2 คน เป็นชายอายุ 20 ปี และ 35 ปี มีเซวาร์ปัญญาระดับปกติและมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปกติ คนหนึ่งแสดงบทบาทเป็นผู้ลักพาตัวคนหนึ่ง ส่วนอีกคนหนึ่งแสดงบทบาทเป็นนักเรียนคนหนึ่ง ใช้เวลาฝึกติดต่อกัน 7 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 15 นาที ผลการทดลองพบว่า การสอนพฤติกรรมใหม่โดยการใช้แม่แบบและการเสริมแรงทางบวกสามารถปลูกฝังพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นได้ ตอนหลังแม่ไม่ได้ฝึกซ้ำอีก พฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไป

โอคอร์เนอร์ (O'Connor 1969) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมของเด็กที่แยกตนเอง ผลปรากฏว่า การใช้แม่แบบในรูปแบบสัญลักษณ์ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่ไม่แยกตัวเองได้รวดเร็วกว่ากระบวนการแต่งพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน

ซิมเมอร์มัน และแจฟฟ์ (Zimmerman and Jaffe 1977, pp. 773-778) ได้ศึกษาลักษณะ ของตัวแบบที่มีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กอายุ 6-8 ปีโดยให้เด็กสังเกตตัวแบบซึ่งแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 12 ภาพ จำนวน 4 ชุดโดยกลุ่มที่ 1 ดูผลการจัดภาพของตัวแบบ กลุ่มที่ 2 ดูวิธีการจัดภาพของตัวแบบ และกลุ่มที่ 3 ดูตัวแบบแสดงวิธีการจัดภาพ อย่างละเอียด ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่ากลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ได้กล่าวมาแล้ว ชี้ให้เห็นว่า เทคนิคตัวแบบหรือเทคนิคแม่แบบ มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การเรียนรู้ของบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะบุคคลจะเลียนแบบหรือนำสิ่งแวดล้อมที่เขาปฏิสัมพันธ์อยู่รอบตัวเขา มาเป็นแบบอย่างและนำประสบการณ์มาปรับประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาพฤติกรรมหรือการกระทำตามตัวแบบ เช่น ความสามารถในการเรียน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี การปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของคนรอบข้าง เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์)

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

4.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น. 17) กล่าวว่า “จิตสาธารณะ หมายถึงความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง”

เสาวนีย์ ฉัตรแก้ว (2551, น. 20) ให้ความหมายจิตสาธารณะว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการรับรู้ และต้องมีแรงจูงใจภายในเพื่อผลักดันให้กระทำพฤติกรรมที่ได้ตั้งใจไว้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เริ่มต้นจากการรับรู้เหตุการณ์หรือบุคคล แล้วแปลความหมายเข้าสู่ระดับจิตสำนึกใช้แรงผลักดันและแรงจูงใจให้กระทำ หลังจากคิดวิเคราะห์จนซาบซึ้งสร้างสรรค์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาสาธารณะเหล่านั้น บุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายใน เปิดกว้างต่อประสบการณ์ จึงเป็นคุณลักษณะที่ทำให้เกิดการมีจิตสาธารณะ ซึ่งไม่ได้

อยู่เพียงระดับจิตสำนึกเท่านั้น แต่ก่อให้เกิดพฤติกรรม จึงทำให้ปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข สังคมก็จะมีคุณภาพ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, น. 16-17) กล่าวถึงความหมายของจิตสาธารณะไว้ น่าสนใจว่า จิตสาธารณะ หมายถึง เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัวว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรขณะที่ตื่นอยู่นั่นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 220) ได้ระบุไว้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยผู้ที่มีจิตสาธารณะคือผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ เป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรมและการไม่กระทำการที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำ และคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมมีความสุข

4.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, น.19-20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ว่า จิตสาธารณะ มี 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก ารดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ และการรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม องค์ประกอบ ที่ 2 คือ การถือเป็นที่ที่ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจากการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม และการรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม และองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจากการไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้น มาเป็นของตนเองการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ (2552, น. 24-25) กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะว่า 1) เกิดจากการหล่อหลอมโดยผ่านกลไกการเลี้ยงดูหรือการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ครอบครัวจะเป็นทั้ง

ต้นแบบ และจะเป็นภาพสะท้อนการแสดงออกถึงจิตสำนึกสาธารณะที่สำคัญของเยาวชนได้อย่างชัดเจน 2) การเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการสั่งสมจากการเรียนรู้ประจำวัน การรับรู้รูปแบบที่เพิ่มความถี่ซ้ำและตัวอย่างที่สร้างความรู้สึกเชิงคุณค่าที่สื่อสารและส่งผลสะท้อนกลับในความรู้สึกด้านบวกสม่ำเสมอ จุดสำคัญที่น่าสังเกตคือ ลักษณะที่สร้างวิถีคิด ก็ล้วนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในการเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ การแสดงออกด้านพฤติกรรมเชิงบวก ต่อการแสดงออกของจิตสำนึกสาธารณะของบุคคล

สำนักงาน ก.พ. (2550, น. 145) ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญของจิตสาธารณะจากหนังสือ Five Minds for the Future ของ Howard Gardner นักวิชาการด้านการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ว่า บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 5 ประการคือ 1) จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Minds) หมายถึง การสั่งสม ต่อยอดและสร้างนวัตกรรมความรู้ 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) มีความเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ สร้างหมั่นฝึกฝน 4) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง การเปิดใจกว้าง พร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น 5) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) ค้นสรุปได้ว่า ความรู้คู่คุณธรรม นำการพัฒนา

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะเป็นเรื่องของบุคคลที่มุ่งทำเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม โดยจิตสาธารณะมีหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งเราต้องร่วมกันส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดจิตสาธารณะครอบคลุมในทุกระดับให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม และหากเราทุกคนเข้าใจความหมายของจิตสาธารณะได้อย่างถูกต้องแล้ว น่าจะนำประเทศไปสู่ “สังคมแห่งจิตสาธารณะ” ที่สมบูรณ์มากขึ้นส่งผลให้ชุมชน สังคม และประเทศ มีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคง

4.3 ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะ

มีนักวิชาการได้เสนอไว้หลายทฤษฎีและหลายแนวคิดในการพัฒนาจิตสาธารณะ เช่น

1. กระบวนการทำความกระจำในค่านิยม สุรางค์ โคว์ตระกูล (2552, น. 430) ได้กล่าวถึง กระบวนการทำความกระจำในค่านิยม สรุปไว้ว่า กระบวนการทำความกระจำในค่านิยม เป็นกระบวนการที่จะนำมาพัฒนาจิตสาธารณะได้ โดยขั้นตอนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกค่านิยมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ มีคุณค่า มีความสำคัญ ควรแก่การเทิดทูนรักษาไว้

2. แนวคิด 5 จิตเพื่ออนาคต สิวิทซ์ เมมินทรี (2552, น. 16-17) ได้กล่าวถึง แนวคิด 5 จิต เพื่ออนาคต (Five Minds for the Future) ไว้ว่า บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีจิตสาธารณะทั้ง 5 ประการ ประกอบไปด้วย 1) จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น ปรับปรุง ประยุกต์ สิ่งที่เราเรียนมา และพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) หมายถึง การสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้ โดยการเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญจากแหล่งข้อมูลที่มาหลากหลาย แล้วจัดกระทำข้อมูล ทำความเข้าใจกับข้อมูล และประเมินข้อมูล โดยปราศจากอคติ แล้วผสมผสานข้อมูลใหม่ที่มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) ที่เชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์สร้างด้วย การหมั่นฝึกฝน 4) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง การเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น 5) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) อันสรุปได้ว่า การมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตอบสนองประโยชน์ส่วนตน

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolberg) แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ชั้น รวมเป็น 6 ชั้น ดังนี้ (ทิสนา แจมมณี, 2546, น. 11-13) ชั้นที่ 1 ชั้นการหลบหลีกการลงโทษ (อายุ 2-7 ปี) คือ การตัดสินใจโดยมุ่งที่จะหลบหลีกไม่ให้ตนเองถูกลงโทษ ชั้นที่ 2 ชั้นการแสวงหารางวัล (อายุ 7-10 ปี) คือ การตัดสินใจโดยมีความมุ่งหมายที่จะได้ผลตอบแทนที่ตนพอใจหรือต้องการ ชั้นที่ 3 ชั้นการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10-13 ปี) คือ การตัดสินใจโดยการคล้อยตามความเห็นชอบหรือการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ชั้นที่ 4 ชั้นการทำตามหน้าที่ทางสังคม (อายุ 13-16 ปี) คือ การตัดสินใจโดยถือว่าตนมีหน้าที่ที่จะทำสิ่งนั้น ในฐานะที่ตนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น และสังคมนั้นคาดหวังที่จะให้ตนทำหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ชั้นที่ 5 ชั้นทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป) คือ การตัดสินใจโดยเห็นแก่ประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น บุคคลที่มีจริยธรรมในขั้นนี้จะสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ ชั้นที่ 6 ชั้นการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่) คือ การตัดสินใจเพื่ออุดมคติอันยิ่งใหญ่ที่เป็นหลักประจำใจของตน บุคคลที่มีจริยธรรมในขั้นนี้นับว่าเป็นผู้มีจริยธรรมในขั้นสูงสุด

4. ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของสกินเนอร์ สรุปไว้ 4 ประการ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, น. 20-21) คือ ประการที่ 1 การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มที่จะลดน้อยลงหรือหายไปมากที่สุด ประการที่ 2 การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนอง

กว่าการเสริมแรงที่ตายตัวประเภทที่ 3 การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว ประเภทที่ 4 การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ ดังนั้นในการนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นอาจทำได้ดังนี้

วิธีที่ 1 การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เมื่อมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะอาจใช้ตัวเสริมแรง

วิธีที่ 2 การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social Cognitive Theory) แบนดูรา (Bandura, 1977) ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมขึ้นมา ซึ่งเขามองว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเขาเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งจะสามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน และตัวแบบจะทำหน้าที่ 3 ลักษณะคือ 1) ส่งเสริมการเกิดพฤติกรรม 2) ยับยั้งการเกิดพฤติกรรม 3) ช่วยให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ แบนดูรา (Bandura 1977, pp.40-51) ได้แบ่งแม่แบบไว้เป็น 2 ชนิด คือ แม่แบบจากตัวจริงกับ แม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสาร หรือใช้ทัศนวัสดุ เช่น วิทยู โทรทัศน์ สไลด์ หรือ วีดีโอเทป เป็น

ทิสนา เขมมณี (2546, น. 20-21) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้คือ 1) การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ 2) การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจ และทำให้ผู้สังเกตพอใจ 3) การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้น โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การทำเป็นรหัสการจำ การชักซ้อมลักษณะตัวแบบในความคิดและด้วยการกระทำ 4) การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ เห็นคุณค่า ได้รับความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ 5) การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการณ์กระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับ และให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

4.4 กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ

1. กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Bloom 1956) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (Affective Domain) ของคนไว้ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) เป็นการสร้างความสนใจ ใ้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้า นั้น และเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้า นั้นๆ เช่น การให้เห็นตัวแบบ การจัดกิจกรรมบริการสังคม ติ ๆ การบริจาคเสื้อผ้าช่วยเหลือผู้อื่นในฤดูหนาว เป็นต้น ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) เมื่อ

บุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้ว จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้านั้นแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่ การยอมรับสิ่งเร้านั้น เกิดความรู้สึกอยากตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ดังนั้นในการสอนจึงต้องให้บุคคลได้มีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นและเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นเกิดความชื่นชอบ และผูกพันต่อสิ่งนั้น ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้ว เขาจะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเองและเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

2. กระบวนการสร้างจิตสำนึกของเปาโล แฟร์ (Freire) เห็นว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีความนึกคิด มีจิตสำนึก (Consciousness) และการกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกของเขาเสมอ ซึ่งจิตสำนึกของเปาโล แฟร์ มีความหมายลึกซึ้งในเชิงปรัชญา หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นสัจธรรม สิ่งที่เป็นสภาวะที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์และสิ่งที่เป็นโลกของมนุษย์ เปาโล แฟร์ชี้ให้เห็นว่า ความนึกคิดและการที่มนุษย์จะมีความรู้ในเรื่องใดและลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ธรรมชาติที่แท้จริงของสภาพแวดล้อมที่บุคคลแต่ละคนต้องดำรงชีวิตอยู่จะส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีความนึกคิดและมีความรู้ที่แตกต่างกันไป

3. กระบวนการสร้างจิตสำนึก Freire มุ่งสอนให้คนมีมโนธรรมสำนึก โดยใช้วิธีการพูดคุยหรือสนทนา (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยตั้งปัญหาสังคมเข้ามาขบคิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องรู้จักคิดโดยตนเองและแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างไม่ยึดยึดความคิดให้แก่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการศึกษอย่างเสรี ไม่เป็นการกดขี่มนุษย์ทางความคิด Freire ต้องการให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกถึงขั้นวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Consciousness) นั่นคือ พัฒนาจากจิตสำนึกขั้นต้นๆ ได้แก่ จิตสำนึกอย่างครึ่งๆ กลางๆ (Semi-Intransitive) จิตสำนึกอย่างธรรมดา (Native-Transitive) เป็นจิตสำนึกอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) นั่นคือ ให้ประชาชนเป็นผู้คิด ผู้กระทำเอง ขบคิดในปัญหาสังคมอย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด รู้จักถามเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าเรามองสภาพการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร มีความเชื่อมั่นในตัวเองและยอมรับฟังผู้อื่น (สุนทร สุนันท์ชัย, 2552)

กระบวนการนี้เป็นหลักในการสอนให้ประชาชนเข้าใจถึงความครอบงำหรือความกดขี่ให้เข้าใจถึงความกดขี่ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ชนชั้น เนื่องจากไม่มีใครรู้คำตอบทุกอย่าง และไม่มีใครที่ไม่รู้อะไรไปเสียทุกอย่างเช่นกัน ความเข้าใจของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน ดังนั้น บทบาทของผู้สอนคือ สร้างรหัสให้เกิดจากการสนทนา

“อย่างแท้จริง” ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานการณ์อย่างชัดเจน ซึ่งพวกเขาจะจำได้ว่า พวกเขาพูดอะไร และจะจำได้มากกว่าสิ่งที่ครูบอกเขา ขณะเดียวกันผู้สอนจะต้องพูดให้น้อยที่สุด แต่จะต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้เรียนมีการถกเถียง อภิปรายปัญหาให้ลึกซึ้งเท่าที่จะสามารถทำได้

4.5 บทบาทหน้าที่ของผู้สอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก

การศึกษาควรเป็นการศึกษาที่ปลดปล่อยให้ผู้เรียนเป็นอิสระ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในตัวผู้เรียนเอง การศึกษาตามวิธีการเช่นนี้ จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้ เกิดการเรียนรู้ขึ้น เกิดความเข้าใจในตัวเองและสภาพแวดล้อมรอบตัว สามารถวิเคราะห์วินิจฉัยสภาพและสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ซึ่งผู้สอนควรกระทำบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (อุ้นตา นพคุณ, 2527) 1) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองในทางที่สัมพันธ์กับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้วยวิธีการศึกษาแบบปลดปล่อย (Reflection) 2) ไม่ควรสอนแบบระบบธนาคาร (Banking System) คือ การสะสมความรู้ กล่าวคือ ครูเอาความรู้ไปฝากไว้กับหัวสมองของผู้เรียน ผู้เรียนคือธนาคาร คอยรับฝากแต่ข้อมูลจากครู 3) ผู้สอนควรยึดหลักการที่ว่า ไม่มีใครสอนใครได้ ไม่มีใครเรียนรู้ตามลำพังได้ และบุคคลเรียนรู้ร่วมกัน โดยการปฏิสัมพันธ์กับโลกของตน 4) ผู้สอนต้องช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ

4.6 การก่อรูปของจิตสาธารณะ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจจร (2543, น. 13)กล่าวถึงจิตสาธารณะพอจะสรุปได้ว่า จิตสาธารณะอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ภาวะทางสังคมเป็นภาวะที่ลึกซึ้ง ที่มีผลต่อจิตสำนึกต่างๆ ของมนุษย์เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้นี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชนและส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลัง ต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน คูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน เป็นต้น

2. ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การครุ่นคิดไตร่ตรองของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่งโดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิดแล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใดก็จะมีกรฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น

ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกล้วนมีผลสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการสร้างจิตสำนึกและต้องกระทำไปพร้อมๆ กันทั้งสองทางโดยการกระทำต้องเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งการมีสำนึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมของบุคคลแต่การแสดงพฤติกรรมของคนๆ หนึ่งที่แสดงออกมานั้นได้รับอิทธิพลทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จนทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจไม่ตรงกับความต้องการในจิตใจที่แท้จริงก็ได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การเกิดจิตสาธารณะ ไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เพราะทั้งสองส่วนมีส่วนช่วยและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จิตสาธารณะที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็นจิตสาธารณะโดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัว แต่จิตสาธารณะที่เกิดจากปัจจัยภายใน เป็นความจริงใจเลือกสรรบุคคลละลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดีเป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเองระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกันดังนั้นการพัฒนาจิตสาธารณะจึงต้องกระทำควบคู่กันไป ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

4.7 กลยุทธ์การปลูกจิตสาธารณะ

ประเวศ วะสี (2554, น. 13) ได้เสนอกกลยุทธ์การปลูกจิตสาธารณะสรุปได้ว่ากระทำโดยใช้กลยุทธ์หลักของการสร้างประชาคม เนื่องจากประชาคม ต้องขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือร่วมใจ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายโดยอาศัยเทคนิคคือ 1) ความรัก เป็นความรักขั้นสูงของสังคมซึ่งมากกว่าความรักในความเป็นพรรคพวก เป็นความรักที่เอาชนะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เป็นความรักสากล เป็นมิตรภาพเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังทางสังคม ในที่นี้ได้แก่ ความรักในธรรมชาติ ในแผ่นดิน ความรักต่อสังคมต่อประเทศ รักในวัฒนธรรมชุมชน รักในค่านิยมความเป็นไทย รักต่อเพื่อนมนุษย์ ความรักต่อแผ่นดินจะสร้างความผูกพันในความเป็นสังคมไทย เป็นตัวปลูกจิตสำนึกสาธารณะ 2) ความรู้ การเสริมความรู้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรัก ความรู้อย่างแท้จริงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) กลยุทธ์การปลูกจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมจึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดความซาบซึ้งและความตระหนักรู้เพื่อก่อให้เกิดความคำนึงถึงส่วนรวม 3) ความเป็นธรรมชาติ การดำเนินการเพื่อการพัฒนาของรัฐที่ไม่ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการเร่งรัดที่จะให้ไปถึงเป้าหมายโดยเร็วด้วยมีเวลาและงบประมาณจำกัด แต่การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนต้องอยู่บนพื้นฐานของการเติบโตแบบธรรมชาติ เพื่อความเป็นอิสระและยั่งยืน

ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543, น. 55-59) ได้เสนอกกลยุทธ์การปลูกจิตสาธารณะสรุปได้ดังนี้ 1) การใช้บทบาทของผู้นำ ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะมี

บทบาทสูงในการริเริ่ม สร้างสรรค์ โน้มนำ หล่อหลอม ประสานงานเพื่อให้เกิดจิตสาธารณะ 2) การใช้ การสื่อสารแบบรวมศูนย์ โดยใช้การสื่อสารที่มีการควบคุมโดยศูนย์กลางเพื่อเผยแพร่ในสิ่งที่คนเห็นว่า ดีหรือให้ผู้อื่นร่วมเผยแพร่เพื่อแก้ปัญหาการไม่เป็นเอกภาพในการเผยแพร่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจ ผิดในสาระบางประการ 3) การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ โดยการผลักดันให้จิตสาธารณะเข้าสู่ ระบบการศึกษาให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นทางการที่เป็นการศึกษาในระบบ เช่น การศึกษาในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ และไม่เป็นทางการคือการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การเรียนรู้ภายใน องค์กร ชุมชน สังคม การเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และผ่านการใช้ปฏิสัมพันธ์ภายในสังคม 4) การใช้บทบาทของสื่อมวลชน สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่บุคคลต่างๆ ซึ่งจะช่วยสร้างจิตสาธารณะ ที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว 5) การใช้ตัวอย่างที่ดีในสังคม การสร้างและสนับสนุนคนดี ยกย่อง คนดี เลือคนผู้นำที่ดีและผลักดันตัวอย่างจิตสาธารณะที่ดี เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดจิตสาธารณะใน สังคมได้

สรุปได้ว่า กลยุทธ์ในการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรประกอบด้วย ความรักของคน ในสังคมที่เสริมสร้างให้เกิดพลังทางสังคม มีการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ โดยอาศัยบทบาทของ ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บทบาทของสื่อมวลชน การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ และ ส่งเสริมให้เกิดคนดีในสังคมมากขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนาสังคมโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

4.8 วิธีการพัฒนาจิตสาธารณะ

ทิสนา แคมมณี (2546, น. 69 - 74) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ สรุปสาระสำคัญไว้ หลายประการ เช่น 1) การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหา สาระที่ต้องการซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่นๆ ประกอบได้ 2) การเล่นเกม โดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่น โดยทั่วไปแล้วจะมีการแข่งขันเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น เกมที่ควรนำมาใช้ฝึกที่เกี่ยวข้อง กับจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น และควรมีการอภิปรายในประเด็นที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาสาระอะไรจากเกมบ้าง 3) การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียน ขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาโดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปรายและแก้ปัญหาเรื่องที่ เลือกลมาใช้ ให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การ ตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น 4) การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น 5) การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมี

ปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงของสถานการณ์นั้น ๆ 7) การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

สรุป การสร้างจิตสาธารณะมีความสำคัญต่อบุคคล องค์กร สังคมและประเทศชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทร มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสร้างสรรค์ที่เป็นกุศล มุ่งทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมที่สงบสุขและมีพัฒนาการอย่างยั่งยืน

4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ

4.9.1 งานวิจัยในประเทศ

อัญชลิกา ผิวเพชร (2554, น. 105) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สามารถอธิบายสรุปการวิจัยได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือคุณธรรมจริยธรรม ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และพฤติกรรมการสอนของครู ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล ทั้งทางอ้อมต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือ ความฉลาดทางอารมณ์

ภัทนะ จันทร์เจริญสุข (2554, น. 56-62) วิจัยเรื่องการใช้ภาพยนตร์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลังจากชมภาพยนตร์แล้ว นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะที่สูงขึ้น และจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และจากการสะท้อนคิด นักเรียนมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่มีบทบาทในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม

ภักนุช หมากผิน (2555, น. 83-85) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทั้งหมด 6 ประการ คือ การดูแลรักษาผลประโยชน์ร่วม การเคารพสิทธิผู้อื่นและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม ความมีน้ำใจและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีค่าไอแกมอยู่ระหว่าง 5.30 - 20.29 และมีความแปรปรวนสะสมร้อยละ 89.46 ส่วนการประเมินประเมินระดับจิตสาธารณะซึ่งอยู่ในเกณฑ์

สูงสุดคือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รองลงมาคือ ความมีน้ำใจและความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพสิทธิผู้อื่นและสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม และการดูแลรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ตามลำดับ และโดยภาพรวม นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77

กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556, น. 146-150) วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะและการสัมภาษณ์นักเรียนปรากฏผลที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การช่วยเหลือพ่อแม่/ผู้ปกครองและครูด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนอาสาช่วยเหลือของพ่อแม่/ผู้ปกครอง และครูด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน มีความสุข ภูมิใจในการช่วยแบ่งเบาราชการของพ่อแม่/ผู้ปกครอง และครู และนักเรียนมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนมีความเต็มใจในการช่วยเหลือเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และบุคคลต่าง ๆ ในสังคมเป็นการกระทำด้วยความเมตตา โดยไม่หวังผลตอบแทน นักเรียนสะท้อนความรู้สึกจากการปฏิบัติว่า “รู้สึกที่ตัวเองมีประโยชน์มากขึ้น รู้สึกภูมิใจ ตนเองมีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น”

3. การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินให้กับผู้อื่น ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนมีความยินดีและเต็มใจในการแบ่งปันสิ่งของ และบริจาคทรัพย์สินช่วยเหลือผู้ยากไร้ และผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ กระทำไปด้วยความสุขใจ

4. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและสังคม ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประโยชน์ที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจและเข้าร่วมอาสาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ

5. การทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาให้กับสังคม ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และหาแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือสังคม

6. การดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ผลการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการดูแล รักษาสมบัติของส่วนรวมทั้งในชุมชนและนอกชุมชนของตนเอง

7. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า นักเรียนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และ โรงเรียนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและมีความเต็มใจในการปฏิบัติ

4.9.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

อัลคาร์ (Akkar 2003, p. 2141) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะช่วง 10 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1990-2000 จากการศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง เศรษฐกิจของคอนนิวคลาสเทิล พบว่า มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยการเปิดให้มีพื้นที่สาธารณะ หรือเวทีสำหรับคนในชุมชนมีส่วนร่วม ทุกขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผนและการออกแบบกิจกรรม 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การจัดการและการดูแลรักษา 4) การใช้ส่วนต่าง ๆ ด้วยความเคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย และยังพบว่าความเป็นโลกาภิวัตน์มีผลให้พื้นที่สาธารณะดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง

พาดอน จอนนาเซน (Padon-Jonansen 2004, pp. 11843-A) ได้วิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้บทละครเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมุ่งประเด็นศึกษาว่า รูปแบบต่าง ๆ ของละครจะช่วยพัฒนาความคิด ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคลื่อนไหวสู่ปฏิบัติการทางสังคมหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 30 คน จากอาสาสมัคร 47 คน เป็นชาย 18 คน หญิง 12 คน โดยใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การศึกษาพบว่า การใช้ละครรูปแบบต่าง ๆ สามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนในลักษณะของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคลื่อนไหวสู่ปฏิบัติการทางสังคมได้จริง

ชินิชิ (Shimichi 2007, pp. 3217 – A) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะและการนำความรู้เข้าไปใช้ในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะในชนบทไทยพบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวัน ของคนในสังคมชนบทไทย พฤติกรรมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมชนบทไทย พฤติกรรมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อนำความรู้ที่นำไปใช้ในชุมชนมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความต้องการปัจจุบันของเขา

แชมป์พานี (Champagne 2007, unpagged) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจรูปแบบต่าง ๆ ของจิตสำนึกทางสังคม เกี่ยวกับความสามารถของครูพลศึกษา ที่มีผลต่อเยาวชนพื้นเมือง ในการศึกษา ได้พัฒนากรอบทฤษฎีให้เป็นวิชาการ เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ครูพลศึกษา จำนวน 8 คน ผลการศึกษาพบว่า จิตสำนึกทางสังคมของครูพลศึกษา มีความสอดคล้องกับวิธีการสอนของครูและส่งผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาต่อเยาวชนพื้นเมืองอย่างเห็นได้ชัด

ดี จังเฮอ (DeJaeghere 2002, pp. 898-A) ได้ศึกษาถึงนิยามของพลเมืองศึกษา และ ความเป็นพลเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ของประเทศออสเตรเลีย โดยศึกษาจากนักการศึกษาชาว

ออสเตรเลีย ซึ่งมีประสบการณ์ในประเด็นความเป็นพลเมือง มีประเด็นศึกษา 4 ประเด็น คือความซับซ้อนของเอกลักษณ์การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น อภิสัทธิตีและอำนาจ ความรู้ค่านิยม และประสบการณ์ สาระจากการศึกษาถูกนำมาสร้างทฤษฎีและแบบฝึกปฏิบัติความเป็นพลเมือง ตลอดจนวิหภาพเมืองศึกษา นอกจากนี้ยังมุ่งศึกษาถึง ความหมายของความเป็นพลเมืองในมิติระดับ โลก ผลการศึกษาได้สร้างนิยามของความเป็นพลเมืองบนพื้นฐานของข้อมูลจากการศึกษาวิจัยมากกว่าอาศัยปรัชญาแนวคิดเพียงอย่างเดียว สาระทั้งจากประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้องและโครงสร้างหลักสูตร ได้ช่วยขยายมโนทัศน์ของความเป็นพลเมือง โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบ เช่น อภิสัทธิตีอำนาจ ความหลากหลายของเอกลักษณ์ค่านิยม และจิตสาธารณะ ที่ข้ามพ้นไปกว่าความเป็นรัฐชาติ

กลอว์ (Gauley 1997, pp. 374-A) ได้ศึกษาถึงคุณค่าหลักของความเป็นอเมริกัน ใน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16 - 17 ปีของโรงเรียน Grand Junction (Colorado) High School ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อ สิ่งที่ยายชอบเขต และสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าหลักของความเป็นอเมริกัน คำถามในการวิจัย มุ่งเน้นศึกษาถึงคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน บ้าน กลุ่มเพื่อน และการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในการยอมรับคุณค่าหลักของความเป็นอเมริกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอย่างน้อย 69 % สามารถแยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ คุณค่าหลักของความเป็นอเมริกันได้ โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับคุณค่าในเรื่องความซื่อสัตย์ การทำงานหนัก การพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อความสำเร็จ ความเชื่อในความดีพื้นฐาน และ อิสรภาพในการเลือก นักเรียนแสดงให้เห็นน้อยที่สุดถึงคุณลักษณะในเรื่องการมุ่งอนาคต และการตระหนักถึงความเชื่อในระบบการแบ่งปันระหว่างคนอเมริกัน ขณะที่นักเรียน ที่เรียนชั้นสูงและมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูงจะมีความเชื่อในแนวคิดดังกล่าวสูง ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณค่าหลักของความเป็นอเมริกัน โรงเรียน และชุมชน สามารถสอนให้เยาวชนตระหนักถึงการแบ่งปันความเชื่อมั่น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในบริบททางวัฒนธรรมของคนอเมริกัน

มาร์ติน (Martin 2001, pp. 120-A) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนในประเด็นสิ่งแวดล้อม โดยนักเรียน 305 คน จาก 4 รัฐ ถูกสำรวจทัศนคติต่อประเด็นทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอให้ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของนักเรียนต่อสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมของกลุ่มที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ สามารถเสริมสร้างและพัฒนาได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกิจกรรมในโรงเรียนหรือในชุมชน การ

ใช้สถานการณ์จำลอง รวมทั้งการจัดกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมชมรม หรือกลุ่มสนใจตามแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ล้วนแต่สามารถพัฒนาจิตสาธารณะได้ทั้งสิ้น ซึ่งการวิจัยเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชุดกิจกรรมแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมาใช้กับกลุ่มทดลอง

5. บริบทของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์)

5.1 ที่ตั้ง

โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์) ตั้งอยู่ เลขที่ 220 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง รหัสไปรษณีย์ 93110 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่ การศึกษาปฐมวัย (อนุบาล 1-2) ถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1-ม.3) เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2483 ในพื้นที่ราชพัสดุ หมายเลข พท. 393 มีเนื้อที่ทั้งหมด 133 ไร่ 1 งาน 68.9 วา

5.2 ปรัชญา

อตตานัน ทมยนต์ ปณติตา: บัณฑิตย่อมฝึกตน หมายความว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านเตง มีความตระหนัก รักการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความเก่งและรู้จักออกแบบการดำเนินชีวิตให้มีความสุขอยู่เสมอ

5.3 วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์) เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ นำ มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตวิทยาศาสตร์ และใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อออกแบบการดำรงชีวิต ให้มีความสุขตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีมารยาทไทย

5.4 อัตลักษณ์โรงเรียน (Identity)

ลูกบ้านเตง ยิ้มไหว้ ใจดี มีมารยาทไทย หัวใจเกษตร

5.5 เอกลักษณ์โรงเรียน (Uniqueness)

โรงเรียนบ้านเตง โรงเรียนบ้านป่า สวนยางพารา เศรษฐกิจพอเพียง

5.6 พันธกิจ

- 5.6.1 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน
- 5.6.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 5.6.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน

- ผู้เรียน
- 5.6.4 จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของผู้เรียน
- 5.6.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีและมีสุนทรียภาพให้กับผู้เรียน
- 5.6.6 ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5.6.7 พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประเภทและรูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปร
4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประเภทและรูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนการทดลอง วัดหลังการทดลอง และวัดระยะติดตามผล (Non – Randomized control group pretest posttest design) ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	ทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	ระยะติดตามผล
กลุ่มทดลอง	E ₁	X	E ₂	E ₃
กลุ่มควบคุม	C ₁	Y	C ₂	

เมื่อ X	แทน	การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิต สาธารณะของกลุ่มทดลอง
Y	แทน	การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ
E ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
E ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
E ₃	แทน	การทดสอบในระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง
C ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม
C ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 62 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 62 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

3. ตัวแปรและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 3.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
- 3.1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

3.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะ

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

4.1 ประเภทของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ประเภทคือ เครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลอง และเครื่องมือสำหรับวัดตัวแปร ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

4.4.1 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง มี 2 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ใช้กับกลุ่มทดลอง โดยได้ออกแบบกิจกรรมให้สัมพันธ์กับนิยามของจิตสาธารณะ และแบบวัด ตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ และแบบวัดจิตสาธารณะ

ตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรม	แบบวัด
องค์ประกอบที่ 1	ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ	ข้อที่ 1-10
ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือ การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม ใช้อแล้วเก็บเข้าที่ ใช้อย่างระมัดระวัง	วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ	
	ครั้งที่ 2 จิตอาสา...พาสร้างสรรค์	
	วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม ใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรม	แบบวัด
	ครั้งที่ 4 สังคมดี...สังคมจิตสาธารณะ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม ใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง 3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดก่อนใช้ เพื่อลดความเสียหายต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือ การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม ใจแล้วเก็บเข้าที่ ใช้อย่างระมัดระวัง	ครั้งที่ 6 GEN A...เชื่อในความดี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ข้อที่ 1-10
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้คือ การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมด้วยความเต็มใจ	ครั้งที่ 3 ให้คือสุข...เริ่มจากตัวเอง วัตถุประสงค์ 1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน 2. เพื่อสร้างความตระหนักในการบำรุงรักษาทรัพย์สินสมบัติ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของส่วนรวมในโรงเรียน 3. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทน	ข้อที่ 11-20

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรม	แบบวัด
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัย ที่ตนทำได้คือ การมีส่วนร่วมใน การดูแลรักษาของส่วนรวม การ ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการดูแลรักษาสมบัติของ โรงเรียน การอาสาปฏิบัติหน้าที่ บางอย่างเพื่อส่วนรวมและการ ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมด้วยความ เต็มใจ	ครั้งที่ 5 ปลูกพลังอาสา...ปลูกชีวิตคิดบวก วัตถุประสงค์ 1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สิน สมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และ ไม่หวังผลตอบแทน 3. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการอาสาทำ กิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ	ข้อที่ 11-20
	ครั้งที่ 6 GEN A...เชื่อในความดี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพย์สินสมบัติ ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและ ไม่หวังผลตอบแทน 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปัน ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของ ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ของกลุ่ม คือ การไม่ยึดครองของ ส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และ การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถใช้ ของส่วนรวมในโรงเรียนร่วมกัน และการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น	ครั้งที่ 2 จิตอาสา...พาสร้างสรรค์ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัด และดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติ ส่วนรวม ใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปัน ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ข้อที่ 21-30

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ชุดกิจกรรม	แบบวัด
	ครั้งที่ 6 GEN A...เชื่อในความดี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	
องค์ประกอบที่ 3	ครั้งที่ 7 จิตอาสา...การให้ที่ดีที่สุด วัตถุประสงค์ 1. เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิในการใช้และไม่ยึดของส่วนรวม มาเป็นของตนเอง 2. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ 3. เพื่อส่งเสริมความเอื้ออาทรและการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	ข้อที่ 21-30
ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม คือ การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนร่วมกัน และการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น	ครั้งที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ วัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ในการทำกิจกรรม โดยใช้เทคนิคตัวแบบ 2. เพื่อแสวงหากิจกรรมในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้เทคนิคตัวแบบ 3. เพื่อตรวจสอบระดับความพึงพอใจในการเรียนครั้งนี้	

2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ใช้กับกลุ่มควบคุมจำนวน 8 กิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากโปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามขัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ของวารุณี วงศ์วิรุฬห์ (2554, น. 97-218-226) และคู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ระดับมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2542, น. 67, 92, 105, 114 และ 252) จำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้

- (1) ปฐมนิเทศ
- (2) เลือกเพื่อส่วนรวม
- (3) คุณรู้จักให้
- (4) ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม
- (5) ช่วยกันดีมีความสุข
- (6) ขยะชิ้นน้อยนิด แผลงฤทธิ์ได้ถึงตาย
- (7) โรงเรียนมีปัญหา มาช่วยกันแก้ไข
- (8) ปัจฉิมนิเทศ

4.1.2 เครื่องมือสำหรับวัดตัวแปร คือ แบบวัดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีแนวคิดมาจากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนหนองชัยวิทยาคม ของสมหมาย วิเศษชู (2554, น. 175-198) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มจำนวน 10 ข้อ ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้จำนวน 10 ข้อ และด้านที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม จำนวน 10 ข้อ

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้วิจัยทั้ง 2 แบบ ดังนี้

4.2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีขั้นตอนการสร้างตามภาพที่ 3.3 ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจเครื่องมือ (ชุดกิจกรรม) ที่ต้องใช้ พบว่าในการวิจัยครั้งนี้ มีชุดกิจกรรมที่ใช้พัฒนาจิตสาธารณะ 2 แบบ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 8 กิจกรรม และชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 8 กิจกรรม

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผนและกำหนดขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างชุดกิจกรรม 2) ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม (ฉบับร่าง) 3) ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ภาค ผนวก ข) 4) พิจารณาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 5) ปรับปรุงแก้ไข นำไปทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ 6) จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ฉบับสมบูรณ์พร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการสร้างชุดกิจกรรม จากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และองค์ประกอบของจิตสาธารณะ และได้ศึกษาดำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคตัวแบบ ซึ่งประกอบด้วย ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ รายการโทรทัศน์ กรณีตัวอย่าง ข่าว และบทความ และได้ศึกษาแนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมการสอนตามแบบปกติ 8 กิจกรรม

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคตัวแบบของกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ สื่อการสอน และกระบวนการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม

2) ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ พิจารณาตัวแบบต่างๆ ที่นำเสนอ พร้อมทั้งนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมตามใบงาน

3) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ ร่วมกันอภิปรายเนื้อหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่

4) ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง นำพฤติกรรมจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนชุดกิจกรรมของกลุ่มควบคุม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม แนวคิด วัตถุประสงค์ ส่วนกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล ใช้อंकประกอบเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบของชุดกิจกรรม หลังจากนั้นนำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนด โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความสอดคล้องภายใน (IOC) รวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91 (ภาคผนวก ข)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนวตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้ (Try Out) และตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรม โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านควนขนุน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสเช่นเดียวกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง โดยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนขนุน

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรม ผู้วิจัยนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรม และปรับปรุงอีกครั้งให้มีคุณภาพเพื่อการใช้จริง

ขั้นที่ 9 สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำใช้ในกระบวนการวิจัยในลำดับต่อไป

4.2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากโปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามขัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ของ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554, น. 97-218-226) และคู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2542, น. 67,92,105,114 และ 252) โดยกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติโดยครูแนะแนวของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) เป็นผู้ดำเนินการเอง จำนวน 8 ครั้ง โดยจัดกิจกรรม ในช่วงเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

4.2.3 แบบวัดจิตสาธารณะมีขั้นตอนการสร้างตามภาพ 3.4 ดังนี้

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 1 สำรวจเครื่องมือที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องจากการศึกษาคำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือสำหรับวัดตัวแปร คือ แบบวัดจิตสาธารณะใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม องค์ประกอบที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้ และองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผนและกำหนดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ซึ่งมีขั้นตอนหลัก 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือ 2) ดำเนินการสร้างเครื่องมือ (ฉบับร่าง) 3) ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน (ภาคผนวก ข) 4) พิจารณาและปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 5) นำไปทดลองใช้เบื้องต้น และ 6) ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และ 7) จัดทำแบบวัดจิตสาธารณะ พร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว เทคนิคตัวแบบและจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการสร้างเครื่องมือ ที่ใช้สำหรับการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตาม จากนั้นนำประเด็นที่สำคัญ ขอบความเห็นเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ดี มีคุณภาพ สำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบวัดตัวแปรตาม คือ แบบวัดจิตสาธารณะ ได้เขียนนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปรไว้ชัดเจน และครอบคลุมองค์ประกอบย่อยที่สำคัญอย่างครบถ้วน พิจารณาว่าตัวแปรนั้นมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบย่อยใช้ข้อความถามกี่ข้อ

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ เนื้อหาสาระ และวิธีการ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง ความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการวัด ความเหมาะสมด้านภาษา และลักษณะข้อคำถามโดยได้ค่าความสอดคล้องภายใน (IOC) รวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 (ภาคผนวก ง)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านไปดำเนินการปรับปรุงเครื่องมือ

ขั้นที่ 7 การทดลองใช้ (Try Out) และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การทดลองใช้แบบวัดจิตสาธารณะ โดยทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้าน ความขนุน อำเภอความขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 50 คน

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้เครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงและอำนาจ จำแนกได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .92 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี และค่าอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.51 (ภาคผนวก จ)

ขั้นที่ 9 จัดทำแบบวัดฉบับสมบูรณ์เพื่อนำใช้ในกระบวนการวิจัยในลำดับต่อไป

4.3 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลอง

4.3.1 ลักษณะของชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิต สาธารณะ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เป็นชุด กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยเลือกใช้สื่อภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ รายการโทรทัศน์ กรณีตัวอย่าง ข่าว และบทความ มาใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะในกลุ่มทดลอง โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง กิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง แต่ละ ครั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะพัฒนาจิตสาธารณะของกลุ่มทดลองทั้ง 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยมีโครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ดังภาคผนวก (ก) และมีรายละเอียดของตัวแบบที่ใช้ ดังต่อไปนี้

1) ภาพยนตร์สั้น หมายถึง ภาพยนตร์ที่มีความยาว เรื่องละประมาณ 10-20 นาที โดยเรื่องที่ผู้วิจัยคัดสรรมาใช้ประกอบการวิจัย จะเป็นภาพยนตร์สั้นที่เป็นผลงานการถ่ายทำ และแสดงเองของเยาวชน ซึ่งประกอบด้วย 4 เรื่องคือ

(1) จิตอาสา GEN A เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่เขาหนทาง ช่วยปู่ของตนและคนในชุมชน พัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการโพสต์เฟซบุ๊กเชิญชวนกลุ่มวัยรุ่น ที่มีจิตอาสาช่วยกันพัฒนา ซึ่งการเชิญชวนผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล ทำให้มีการรวมตัวของกลุ่ม วัยรุ่นหลายคนและพร้อมใจกันช่วยชาวบ้านพัฒนาชุมชนแห่งนี้

(2) จี๊สซ่า “จิตสาธารณะผู้น่ารัก” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายที่ชื่อ “จี๊สซ่า” ที่เขารักในการช่วยเหลือผู้อื่น โดยระหว่างทางไปโรงเรียนนั้น จี๊สซ่า พบว่าเขาสามารถทำ ความดี ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่นได้มากมาย เช่น การช่วยไปซื้อน้ำมันรถจักรยานยนต์ให้กับคุณลุง ท่านหนึ่งที่น้ำมันคันหมระหว่างทาง การช่วยเก็บเศษแก้วที่แตกกระจัดกระจายอยู่บนถนน เป็นต้น

(3) เรื่องเล่าของพัชระ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายพัชระ ที่มาบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับจิตสาธาณะในโรงเรียนของตน โดยเล่าถึงการขาดจิตสาธาณะของหลายๆ คนในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการไม่ทิ้งขยะลงถังขยะ การเข้าแถวที่ไม่เป็นระเบียบ ทำให้เด็กชายพัชระตัดสินใจที่จะเป็นคนเปลี่ยนแปลงโรงเรียนนี้

(4) เริ่มจากตัวคุณเอง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายบาส ที่เก็บขยะที่ทิ้งเกลื่อนกลาดในบริเวณโรงเรียนไปทิ้งถังขยะเสมอ เพราะเขาตระหนักได้ว่า นี่ไม่ใช่หน้าที่ แต่เป็นสิ่งที่เรียกว่า จิตใต้สำนึกที่ดี นั่นคือ จิตสาธาณะ

2) *คลิปวิดีโอ* หมายถึง คลิปภาพและเสียงที่สร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของผู้สร้างและเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกคลิปวิดีโอที่เป็นงาน โฆษณาและคลิปวิดีโอสร้างสรรค์สังคม ประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ

(1) โฆษณา AIS สานรัก “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหลากหลายคนในสังคมที่พร้อมใจกันทำความดีเล็กๆ น้อยๆ ที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วยถือของให้คนชรา นักเรียนเปิดประตูให้คุณครู การปิดก๊อกน้ำให้สนิท การช่วยสุนัขตกน้ำ เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะมาจากการปลูกฝังของสถาบันครอบครัว

(2) โฆษณาไทยประกันชีวิต “เชื่อในความดี” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชายคนหนึ่งที่เคยช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยคนป่าเขนรถขายของขึ้นทางเท้า การแบ่งเงินเล็กๆ น้อยๆ ให้ขอทาน การซื้อกล้วยไปฝากคุณยายข้างห้อง เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ทำให้ชายคนนี้คอยช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ นั่นเป็นเพราะเขาเชื่อในสิ่งที่เรียกว่า การทำดี

(3) โฆษณา TrueMove H “การให้คือการสื่อสารที่ดีที่สุด” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่พักของเธอล้มป่วยกะทันหัน และจำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เธอเครียด เพราะไม่มีเงินมากพอที่จะรักษา แต่แล้วเธอก็กลับพบว่า การรักษาครั้งนี้มีคุณหมอท่านหนึ่งได้เข้ามาช่วยเหลือ โดยการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งที่คุณหมอทำเช่นนี้เพราะต้องการตอบแทนพ่อของเธอที่เคยช่วยเหลือเขาคนนี้ไว้เมื่อ 30 ปีก่อน

(4) โฆษณา "สร้างสรรค์สังคมไทย เริ่มต้นได้ที่ตัวคุณ" เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ การตั้งคำถามว่า “จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าสังคมมีแต่คนเห็นแก่ตัว” หากทุกคนขาดจิตสำนึกขาดจิตสาธาณะ สังคมจะกลายเป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่ วนวาย และเกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมา แต่ทางกลับกัน ถ้าทุกคนในสังคมตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าของตน สังคมไทยจะเป็นสังคมแห่งความสุข

(5) คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธาณะ คืออะไร” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการให้ความหมายของจิตสาธาณะ ว่าหมายถึง การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม บำรุงรักษาสาธาณะ

สมบัติ ร่วมกันแก้ไขปัญหาส่วนรวมในสังคม และ การตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ ที่เริ่มทำได้ จากสิ่งเล็กๆ สู่พลังที่ยิ่งใหญ่ของชุมชนได้

(6) คลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside - Kindness Boomerang - "One Day" เป็นเรื่องราวของการทำความดีแบบส่งต่อไปเรื่อยๆ นั่นคือ เราช่วยเหลืออีกคน อีกคนก็จะไปช่วยเหลือคนอื่นต่อไปเรื่อยๆ หรือเรียกว่า การส่งต่อความดีให้กันและกัน

3) รายการโทรทัศน์ หมายถึง รายการที่ถูกผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของผู้ผลิต และถ่ายทอดนำเสนอผ่านทางโทรทัศน์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเพียงบาง ตอนของรายการ ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย 2 เรื่อง คือ

(1) รายการหน้าที่พลเมือง ตอน กลุ่มอาสา จิตสาธารณะประโยชน์ เป็น เรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มจิตอาสา ในนาม “อาสาสมัคร อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ที่มีจิตสาธารณะและมีใจอาสา ที่จะช่วยกันฟื้นฟูระบบนิเวศของชุมชนตลาดน้ำ ท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ให้ดีขึ้น โดยริเริ่มจัดกิจกรรม ล่องน้ำปลุกต้นลำพู เพราะต้นลำพูจะช่วยฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำลำธารและความ สมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่ายกย่อง เป็นตัวอย่างของพลเมืองที่มีคุณภาพ

(2) รายการเติมชีวิตคิดบวก ตอน จิตสาธารณะของ น้ำตาล พิชักขณา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบทสัมภาษณ์ของนักแสดง คุณน้ำตาล พิชักขณา วงสารัตนศิลป์ 7 ที่ถ่ายทอดให้ เห็นถึงความสุขจากการมีจิตสาธารณะ การให้ผู้อื่น เช่นการไปร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับช้าวกับชาวนา การทำงานการกุศลอื่นๆ ที่มีโอกาส โดยเธอเชื่อว่าเป็นการทำให้เธอมีความสุขอย่างแท้จริง

4) กรณีตัวอย่าง หมายถึง กรณี เรื่องราว เหตุการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชีวิตประจำวัน แล้วนำมาปรับใช้ คัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ผู้วิจัยได้เลือกกรณีตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 เรื่องคือ

(1) กรณีตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจ” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคุณครูที่ขอ อาสาสมัครจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ร่วมกันทำกระทงเพื่อไปร่วมกิจกรรมงานบุญของ วัดที่จัดขึ้นเพื่อหาเงินซ่อมแซมวัด

(2) กรณีตัวอย่าง “ไม่รู้จะโทษใคร” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ “พญา” เด็ก วัยรุ่นที่ชอบสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชน ชอบทำลายสมบัติของส่วนรวม จนคนในชุมชน เอือมระอาในพฤติกรรมของ พญา จนมาวันหนึ่งที่เขาพบว่าบ้านตนเกิดไฟไหม้แต่เขากลับทำอะไร ไม่ได้ ได้แต่ยื่นคู่มือไฟที่ถูกลามไปเรื่อยๆ นั่นเป็นเพราะว่า สิ่งที่เขาเคยกระทำไว้

(3) กรณีบุคคลตัวอย่าง ดาราจิตอาสา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมีจิตอาสา ของดาราที่เป็นที่รู้จัก 4 คน คือ บิณฑ์ บันลือฤทธิ์ บุคคลต้นแบบของคนวงการบินทั้งในด้านการมี จิตอาสาช่วยเหลือสังคม พี่น้องคู่แฝด ผีนิด ผีนเด่น จรรยาชนากร ทั้งคู่อุทิศตนให้กับงานสาธารณะ

ทั้งงานกู้ภัย และการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ และอีกคน คือ แพนเค้ก เขมนิจ จามิกรณ์ ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในฐานะศิลปินต้นแบบจิตอาสา

5) ข่าว หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและถูกเผยแพร่ในเว็บไซต์ ประกอบด้วย 2 เรื่องคือ

(1) “ยกย่องกู้ภัยหน้าใส สองสาวอาชีพจิตอาสาที่อุบลฯ” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมอบรางวัลให้กับสองนักศึกษาจิตอาสาที่เสียสละเวลาอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสังคม ด้วยการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ และเก็บศพอย่างไม่รังเกียจ

(2) “เยาวชนดีเด่น” ปลุกพลังทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม จิตอาสาคืนสุขสังคมไทย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ 4 หนุ่ม 1 สาว ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นเยาวชนดีเด่นแห่งชาติพวกเขาได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านจิตอาสา กับการเป็นอาสาสมัครในหน่วยแพทย์ผู้ชีวิตวชิรพยาบาล การเป็นหนึ่งในตัวแทนรณรงค์เรื่องเพศศึกษาและเอสไอวีให้แก่เยาวชน การเป็นอาสาสมัครในสถานพินิจ และการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส

6) บทความ หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วซึ่งเขียนเพื่อเสนอความรู้เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ 2 เรื่อง คือ

(1) ความสุขเกิดจากการให้ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ “ปิ่น” ที่ระหว่างทางไปโรงเรียน เธอได้ชวนน้องๆที่กำลังจะข้ามถนนไปโรงเรียน ข้ามถนนพร้อมกับเธอ เพราะเธอเป็นห่วงความปลอดภัยของน้องๆ เมื่อไปถึงโรงเรียนเธอก็ได้พาเพื่อนคนหนึ่งที่ไม่สบายไปนอนพักที่ห้องพยาบาล และเมื่อกลับไปถึงบ้าน เธอได้เล่าเหตุการณ์ในระหว่างวันให้แม่ฟัง แม่เลยถามปิ่นว่ารู้สึกอย่างไรที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น

(2) จิตอาสาเพิ่มค่าความเป็นมนุษย์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการให้ความหมายของจิตอาสาในอีกมุมมองหนึ่ง คือมองว่า จิตอาสาคือยาวิเศษ จิตอาสาเปลี่ยนสายตาของสังคม จิตอาสาทำให้เรารู้คำว่า ผู้ให้ ผู้รับ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นการทำให้ชีวิตมีคุณค่า และมีคุณภาพอย่างแท้จริง

สำหรับองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ใช้ 3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะตามที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, น. 19-20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ว่ามี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน กำหนดตัวชี้วัดจาก การดูแลรักษาของส่วนรวมใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ และการรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบ ที่ 2 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมด้วยความเต็มใจ และ

องค์ประกอบที่ 3 คือ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น และการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น

นอกจากนี้ยังใช้ศาสตร์การสอน เทคนิคการสอน นวัตกรรมการเรียน การสอน ประกอบการจัดกิจกรรมด้วยเทคนิคตัวแบบ และการจัดกิจกรรมแบบปกติ เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง เกม สถานการณ์จำลอง เป็นต้น (ทศนา แหมณี 2552, น. 330-381)

4.3.2 ลักษณะของชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีรายละเอียด ดังนี้

ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากโปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามข้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ ของ วารุณี วงศ์วิรุฬห์ (2554, น. 97-218-226) และคู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2542, น. 67,92,105,114 และ 252) และนำมาใช้พัฒนาจิตสาธารณะในกลุ่มควบคุม โดยครูแนะแนวของโรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) เป็นผู้ดำเนินการ โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง กิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉินิเทศ กิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง แต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะพัฒนาจิตสาธารณะของกลุ่มควบคุม โดยมีโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ดังภาคผนวก (ฉ)

4.4 ลักษณะของเครื่องมือวัด

เครื่องมือสำหรับวัดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า เครื่องมือมีลักษณะ องค์ประกอบ และคุณภาพดังต่อไปนี้

ลักษณะของแบบวัดจิตสาธารณะ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนามาจาก สมหมาย วิเศษชู (2554, น. 175-198) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนหองชัยวิทยาคม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง ปฏิบัติค่อนข้างบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย โดยผู้วิจัยได้แบ่งจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ทะนุถนอม ใช้แล้วเก็บเข้าที่ ใช้อย่างระมัดระวัง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “นักเรียนดูแลโต๊ะเก้าอี้และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ของโรงเรียนให้สะอาดและอยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ” และ “นักเรียนเปิด-ปิดประตูหน้าต่างห้องเรียนโดยไม่กระแทกรุนแรง” เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมอย่างเต็มใจ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมพิเศษ นักเรียนจะรับอาสาทำความสะอาดและจัดเตรียมสถานที่” และ “นักเรียนแจ้งให้ครูหรือนักการภารโรงทราบ เมื่อพบว่าสมบัติของส่วนรวมชำรุดเสียหาย” เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนร่วมกัน และการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่นประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “นักเรียนแบ่งปันสนามกีฬา หรือลานออกกำลังกายให้กับเพื่อน” และ “นักเรียนแบ่งปันที่นั่งในโรงอาหารให้กับเพื่อนๆ” เป็นต้น

5. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 สอบวัดก่อนทดลอง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดจิตสาธารณะ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5.2 ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะกับกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ครั้งแต่ ละครั้งใช้เวลา 2 ชั่วโมง ยกเว้นกิจกรรมปฐมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศ ใช้เวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 14 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยทดลองสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ระยะทดลองเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 เดือนกรกฎาคม 2559 ถึงวันที่ 20 เดือนกรกฎาคม 2559 ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติจากอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ในวันเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

5.3 สอบวัดหลังการทดลอง หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้วในสัปดาห์สุดท้ายให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดจิตสภาวะอีกครั้งหนึ่ง ตรวจสอบให้คะแนนจากแบบวัด

5.4 สอบวัดระยะติดตามผล หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 2 สัปดาห์ คือวันที่ 3 เดือนสิงหาคม 2559 ให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดจิตสภาวะอีกครั้ง และตรวจสอบให้คะแนนจากแบบวัด

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.2.2 สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ สถิติการทดสอบค่าที (t-test)

1) สถิติการทดสอบค่าที แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ใช้เพื่อเปรียบเทียบการมีจิตสภาวะระยะก่อนกับระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง

2) สถิติการทดสอบค่าที แบบที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) ใช้เพื่อเปรียบเทียบการมีจิตสภาวะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง มีผลการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล
- 1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ผลของการพัฒนาจิตสาธารณะของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตาม ในตารางที่ 4.1
- 2.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 4.2
- 2.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 4.3
- 2.4 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง รายละเอียดนำเสนอ ในตารางที่ 4.4

3. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยผลการพัฒนาจิตสาธารณะ (Mean)
- S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาค่าที่ (t-Distribution)
- * แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์

4.1 ผลของระดับจิตสาธารณะของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 4.1 ระดับจิตสาธารณะของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ระยะก่อนการทดลอง			
กลุ่มทดลอง	2.62	0.14	ระดับปานกลาง
กลุ่มควบคุม	2.82	0.22	ระดับปานกลาง
ระยะหลังการทดลอง			
กลุ่มทดลอง	4.08	0.15	ระดับสูง
กลุ่มควบคุม	3.48	0.19	ระดับปานกลาง
ระยะติดตามผล			
กลุ่มทดลอง	4.08	0.10	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ระยะเวลาก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนจิตสำนึกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเท่ากับ 2.62 (S.D.=0.14) และค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 2.82 (S.D.=0.22) ส่วนในระยะเวลาหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสำนึกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.15) ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนจิตสำนึกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.19) และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสำนึกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.10)

4.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ รายละเอียดนำเสนอได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
ระยะเวลาก่อนการทดลอง	31	2.62	0.14	43.41*	.00
ระยะเวลาหลังการทดลอง	31	4.08	0.15		

*มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ในกลุ่มทดลองระยะเวลาก่อนการทดลองและระยะเวลาหลังการทดลอง ในนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสำนึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของจิตสำนึกเท่ากับ 4.08 (S.D.=0.15) สูงกว่าในระยะเวลาก่อนการทดลอง มีคะแนนค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกเท่ากับ 2.62 (S.D.=0.14) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

4.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล รายละเอียดนำเสนอในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผลในเวลา 2 สัปดาห์

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
ระยะก่อนการทดลอง	31	4.08	0.15	0.11	0.91
ระยะหลังการทดลอง	31	4.08	0.10		

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในกลุ่มทดลองระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.08 (S.D.=0.15) ซึ่งเท่ากับใน ระยะติดตามผล มีคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะเท่ากับ 4.08 (S.D.=0.10) ซึ่งสอดคล้องตาม สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

4.4 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง รายละเอียดนำเสนอ ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง รายละเอียดนำเสนอได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	31	4.08	0.15	14.08*	.00
กลุ่มควบคุม	31	3.48	0.19		

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสาธารณะแตกต่างกันกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.08 (S.D.=0.15) สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.48 (S.D.=0.19) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ

1.1.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล

1.1.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน

1.2.3 เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
- 3) แบบวัดจิตสาธารณะ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) ขั้นก่อนการทดลอง

(1) ทำหนังสือราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) พบผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนวโรงเรียนบ้านควนขนุน และโรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) เพื่อกล่าวขอบคุณและสร้างความเข้าใจร่วมกันกับผู้วิจัย

(3) กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

(4) ผู้วิจัยนำแบบวัดจิตสาธารณะ ทั้งหมด 30 ข้อ ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำก่อนการทดลอง (Pretest) พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากแบบวัดเป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2) ขั้นดำเนินการทดลอง สำหรับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

(1) ด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ รายการโทรทัศน์ กรณีตัวอย่าง ข่าว และบทความ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ โดยครูแนะแนว จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง เช่นกัน โดยใช้ใบความรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้

(2) ขั้นหลังการทดลอง เมื่อการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดจิตสาธารณะหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้เครื่องมือวัดชุดเดียวกับก่อนการทดลองและเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) และอีก 2 สัปดาห์ให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดอีกครั้ง เก็บคะแนนไว้เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลในระยะติดตามผล

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.1 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติการทดสอบค่าที แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

1.3.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มทดลอง ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ สถิติการทดสอบค่าที แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

1.3.3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ สถิติการทดสอบค่าที่ แบบที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

1.4 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.4.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

1.4.2 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบและในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

1.4.3 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลการพัฒนาจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ภาพยนตร์สั้น คลิปวิดีโอ รายการโทรทัศน์ กรณีตัวอย่าง ข่าว และบทความ เป็นเทคนิคการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ ลงมือทำ มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ด้วยกิจกรรมการสอน 4 ขั้นตอนของ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (อ้างถึงใน ชลธิชา จันมณีย์, 2554, น. 88-89) กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยให้นักเรียนมีโอกาสได้นำเสนอประสบการณ์เกี่ยวกับจิตสาธารณะ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่าอดีต การสร้างสถานการณ์จำลอง การเล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 2 ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับ เสนอแนวคิดเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการใช้ชีวิต

และขั้นที่ 4 ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ ให้นักเรียนประยุกต์ใช้การเรียนรู้สู่ชีวิตจริง โดยให้ทดลองแก้ปัญหา สร้างคำขวัญพัฒนาตนเอง เพื่อให้ นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ พร้อมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเอง สร้างสังคมแวดล้อมให้มีความอบอุ่น และเพิ่มความเอื้ออาทรต่อกัน

สอดคล้องกับ กัทนะ จันทร์เจริญสุข (2554, น. 56-62) วิจัยเรื่อง การใช้ภาพยนตร์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลังจากชมภาพยนตร์แล้ว นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะที่สูงขึ้น และจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และจากการสะท้อนคิด นักเรียนมีจิตสาธารณะ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่มีบทบาทในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ กิรติวิทย์ สุวรรณธรรม (2556, น. 146-150) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูด้วยความเต็มใจ มีความสุข ในการช่วยเหลือเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ และบุคคล ต่างๆ ในสังคม มีความยินดีและเต็มใจในการแบ่งปันช่วยเหลือผู้ยากไร้ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีความตั้งใจในการดูแล รักษาสมบัติของส่วนรวม ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และโรงเรียนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความเต็มใจ ดังที่ ทิศนา แจมมณี (2546, น. 69-74) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ สรุปสาระสำคัญไว้หลายประการ เช่น การเล่นนิทาน การเล่นเกม การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์ การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นต้น

นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ มีผลการพัฒนาจิตสาธารณะในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล เวลา 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ วันวิสา ชูการ (2556, น. 73) ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า ระยะหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในระยะติดตามผล นักเรียนมีการพัฒนาจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ นิติธารณ์ บุษผาเดช (2556, น. 85) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีค่าคะแนนความเอื้ออาทรหลังทดลองกับระยะติดตามผล

2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เกสร เกียรสาขอ (2556, น. 43) ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดประชาณีมิตร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ในระยยะหลัง ทดลองและระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน เช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากปัจจัยหลายประการ คือ ประการแรก ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้เทคนิคตัวแบบ มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ ก่อนข้างมั่นคง คงทน และมีแนวโน้มการใช้พฤติกรรมเอื้ออาทรต่อกัน อย่างต่อเนื่อง ประการที่ 2 เทคนิคตัวแบบที่นำมาใช้พัฒนาจิตสาธารณะ ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญอย่างละเอียดตามระเบียบวิธีวิจัย และประการสุดท้าย เทคนิคตัวแบบ เป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจ เป็นสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในยุคเทคโนโลยีและ สารสนเทศ จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อการนำตัวแบบต่างๆ ไปใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะหรือ คุณลักษณะอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบพฤติกรรมที่ ตนเองสนใจ ดังที่ มนฤดี ธรรมสอน (2553, น. 14) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเลียนแบบซึ่งกันและกัน เพื่อการยอมรับจากกลุ่มและสังคม ซึ่งในปัจจุบันสื่อต่างๆ เป็นหนึ่งใน ตัวแบบที่วัยรุ่นชอบเลียนแบบ ดังที่ภัทนะ จันทร์เจริญสุข (2554, น. 27) กล่าวว่า เพราะสื่อสามารถ เข้าถึงได้ง่าย มีความบันเทิง สนุกสนาน ผู้ชมเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ดี ในระยะเวลาอันสั้น และยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อของผู้ที่ได้ชมด้วย

นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ มีผลการพัฒนาจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ เกสร เกียรสาขอ (2556, น.42-43) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดประชาณีมิตร พบว่า พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้อหลัง การทดลองสูงกว่าพฤติกรรมดังกล่าวของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยัง สอดคล้องกับพรรณพิศ จันทสุวรรณ (2556, น.65-66) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหูแร่ จังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนี้นี้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้การสอน ตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ทั้งนี้ น่าจะมาจากหลายสาเหตุ คือ ประการแรก ชุดกิจกรรม แนะแนวที่ใช้พัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคตัวแบบ สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน ให้นักเรียน อยากรู้ อยากเห็น มีความสุข สนุกกับการทำกิจกรรมตามขั้นตอน ครอบคลุมเนื้อหา เปิดโอกาสให้ แสดงความคิดเห็น มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ประการที่ 2 กิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัว

แบบ มีความน่าสนใจ สนุก น่าเลียนแบบมากกว่าการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแนวนอนที่สอนตามแบบปกติ และประการที่สำคัญที่สุด คือ เทคนิคตัวแบบที่ใช้มีความเหมาะสมกับยุคเทคโนโลยี เช่น ภาพยนตร์สั้น ข่าว โฆษณา รายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นที่นิยมและได้รับความสนใจของนักเรียน ในวัยนี้ จึงสรุปได้ว่าเทคนิคตัวแบบมีแรงจูงใจ และมีอิทธิพลต่อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะได้ดีกว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนวนอนที่สอนแบบปกติ ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ต่อการออกแบบชุดกิจกรรมแนวนอนโดยใช้เทคนิคตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบที่ใช้สื่อเทคโนโลยี ในการพัฒนาจิตสาธารณะหรือคุณลักษณะด้านอื่นๆ ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมแนวนอนด้วยเทคนิคตัวแบบ มีผลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนั้นควรนำชุดกิจกรรมแนวนอนโดยใช้เทคนิคตัวแบบ ไปประยุกต์ใช้ และสอดแทรกการสอนวิชาอื่นเพื่อพัฒนาการมีจิตสาธารณะ

3.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีคะแนนจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน ดังนั้นในเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในด้านนี้ให้ยั่งยืน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน

3.1.3 การวิจัยครั้งนี้ทดลองในกลุ่มนักเรียนวัยมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 13-15 ปี ซึ่งผลที่ออกมาสามารถพัฒนาจิตสาธารณะได้ ดังนั้นควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อค้นหาผลการพัฒนาจิตสาธารณะ ในระดับกลุ่มนักเรียนที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน

3.1.4 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ควรส่งเสริมและปลูกฝังจิตสาธารณะในเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมหน้าเสาธงที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะทุกวัน เช่น เปิดเพลง “ส่วนรวมต้องมาก่อน” จาก You Tube ขณะที่นักเรียนเก็บขยะตามโซนพื้นที่ ที่ได้รับมอบหมาย และ ทำ Mind Map เกี่ยวกับจิตสาธารณะ ที่หัวหน้างานกิจกรรมแนวนอนได้ออกแบบไว้ตลอดปีการศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาเฉพาะการใช้ชุดกิจกรรมแนวนอนด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาปัญหาและสาเหตุที่วัยรุ่นไม่มี

ระดับจิตสาธารณะค่อนข้างต่ำในปัจจุบันนี้ เพื่อแสวงหานวัตกรรมอื่นๆ ที่สร้างแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมจิตสาธารณะในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาเฉพาะการพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอื่น เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

3.2.3 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าเกิดปัญหาอุปสรรคเรื่องเวลาในการดำเนินการที่มีจำกัด และต้องบริหารเวลาเพื่อไม่ให้กระทบกับวิชาเรียนอื่นๆ ของนักเรียน ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป การทดลองใช้ชุดกิจกรรมควรใช้เวลาช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างไรร่วมกับการเรียนวิชาอื่นๆ และควรสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อร่วมสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนด้วย

3.2.4 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าเกิดปัญหาอุปสรรคในเรื่องการให้ความสนใจในการทำกิจกรรมของนักเรียน ที่ในบางครั้งคุณครูต้องคอยกระตุ้นให้ร่วมกิจกรรม แสดงความคิดเห็นกันทุกคน ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป ขณะทำกิจกรรมชุดแนะแนวทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คุณครูควรหาเทคนิคมากระตุ้นความสนใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนสนใจมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และส่งผลต่อการต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความถาวร ยั่งยืนมีการนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

3.2.5 การวิจัยครั้งนี้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวส่วนใหญ่เป็นเทคนิคตัวแบบที่อยู่ในสื่อเทคโนโลยี ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ เสริมด้วย เช่น แม่ตัวอย่างนักเรียนดีเด่น นักพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้ให้นักเรียนได้สัมผัสพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง และควรส่งเสริมจิตสาธารณะด้วยเทคนิคตัวแบบที่หลากหลายขึ้น เข้ากับยุคสมัย และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ก็เพื่อส่งผล ต่อการยกระดับจิตสาธารณะได้อย่างต่อเนื่องและแท้จริง

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือพัฒนาทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- _____. (2556). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *แนวทางการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2545). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุณา ศรีแสน. (2546). *ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนตัวแบบต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ. (2552). *จิตสำนึกสาธารณะและตัวแทนจิตสำนึกสาธารณะระดับเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมมา. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- กฤษกุล งามเจือ. (2556). การพัฒนารูปแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2543). จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกสร เกียรติสาขออ. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดประชานิมิตร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จรรุวรรณ แสงด้วง. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงปัญญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จำเนียร ช่วงโชติ. (2532). จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2527). การให้การปรึกษาและแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตรภรณ์ จำนงพิศ. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2541). กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: วิทพัฒน์.
- ชญญา บุญรักษ์. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วี พรินทร์.
- ชลธิชา จันมณีชัย. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยาพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชยะลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- ณัฐวรรณ ไหลงาม. (2552). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสาครรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.
(ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ
- ทิสนา แจมมณี. (2552). วิธีสอนสำหรับมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ:
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- _____. (2552). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระชัย ยุทธขรรยง. (2533). กระบวนการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์. วารสารแนะแนว, 25(131),
58-65.
- นงลักษณ์ ประเสริฐ และคณะ. (2553). ชุดฝึกอบรมแนะแนว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นิตยา อุทการ. (2552). การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.
(ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- นิติธารณ์ บุปผาเดช. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนา
ความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี๋หลักเขียวไพรวลัยวิทยา
จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2531). รูปแบบการสอนวิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ.
มหาสารคาม: ปริดาการพิมพ์
- บุษกร วัฒนบุตร. (2554). การนำพุทธญาณวิทยา (ไตรสิกขา) และตัวแบบการบริหารจัดการ ความรู้
และทักษะ (KSM) เพื่อสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ ในองค์กรมหาชน. (วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, พระนครศรีอยุธยา.

- ประภาพรรณ จันทร์แสนตอ. (2557). การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่แว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประเวศ วะสี. (2554). ปฏิรูปการศึกษายกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากความหายนะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ประสิทธิ์ เจียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปราณี รามสูตร. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เป็นไท เทวินทร์. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา ต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และคณะ. (2545). คู่มือคลินิกครอบครัว: การพัฒนาและการสร้างพลัง ให้แก่ครอบครัว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พงศ์พันธุ์ ไชยบุญเรือง. (2547). ผลของกิจกรรมแนะแนวต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พรทรัพย์ ชื่นในเมือง. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- พรสวรรค์ ภัทรบรรพต. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่ม
ด้อยโอกาสของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัด
พิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พรรณพิศ จันทสุวรรณ.(2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคูแระ จังหวัดสงขลา.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พิทยาภรณ์ พิทยาธรรกุล. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้น
เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัด กรุงเทพมหานคร.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พิมพ์รัตน์ ขุนแผ้ว. (2548). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสุขภาพกายของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริ และสังคม สัจจร. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะ
ชนบทในประเทศไทย.
- ภักนุช หมาผิน. (2555). การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร,
พิษณุโลก.
- ภัทนะ จันท์เจริญสุข. (2554). การใช้ภาพยนตร์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของ
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มนฤดี ธรรมสอน. (2553). การใช้กิจกรรมการเสนอตัวแบบเพื่อส่งเสริมระเบียบวินัยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

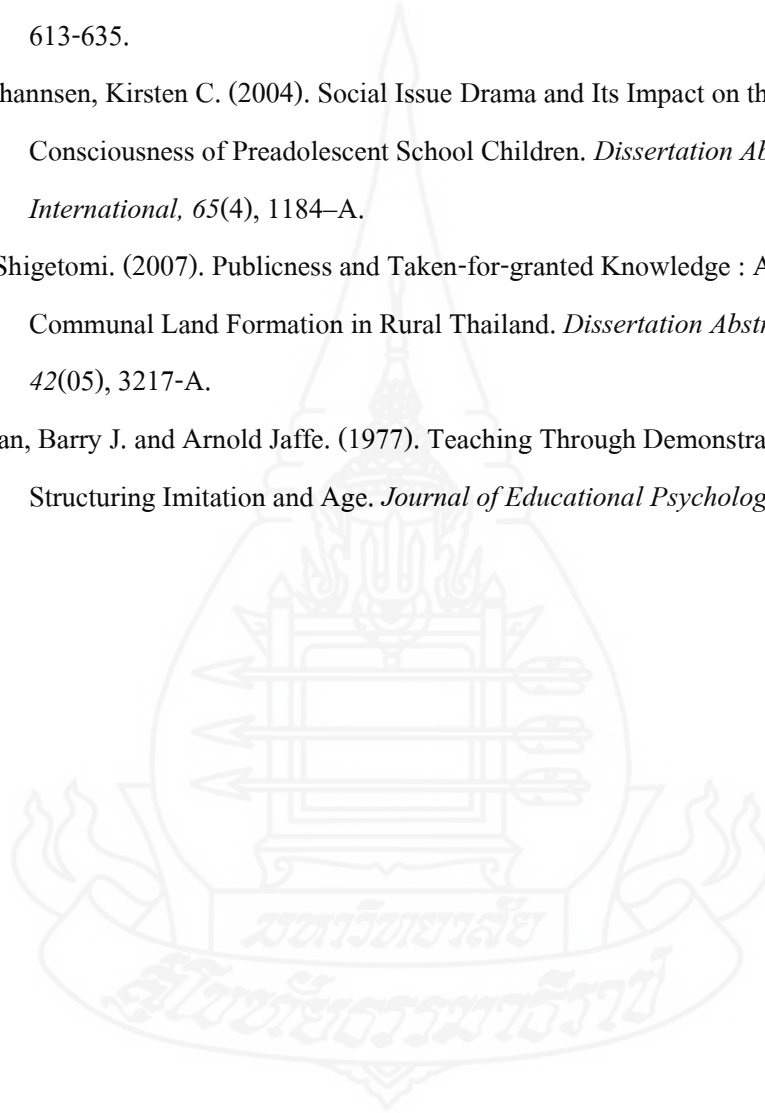
- รัตนกรณีย์ พลชา. (2544). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียวความ
รับผิดชอบและความมีระเบียบ วินัยในการเรียนโดยใช้ตัวแบบบุคคลจริง ให้กับ
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุกระดิ่งวิทยาคม อำเภอกุกระดิ่ง จังหวัดเลย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น.
- โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์). (2557). รายงานประจำปี ปีการศึกษา 2555-2557. พัทลุง:
โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์).
- ลัดดาวรรณ ณ ระนองและคณะ. (2548). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมทางไกล เรื่องระบบการ
ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เล็ก ทองแสน. (2550). ผลการฝึกสมาธิและการใช้ตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด
ขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วันวิสา ชูการ. (2556). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้
สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วรรณิตร ไตรทิพย์. (2552). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อ
ส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์
ประชานุกูล1) จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วรรณิศา ปลอดโปรง (2555). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสนใจและพฤติกรรม
ในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันปีการศึกษา 2552. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- วาสนา ชาวหา. (2535). สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรีนติ้งเฮ้าส์.

- วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์. (2554). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านสามข้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง. สกนนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกนนคร.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.). (2546). เพื่อสังคม. วารสารการศึกษา, 26(12), 18 – 20.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหมาย วิเศษชู. (2554). การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมร ทองดี และปราณี งามสุด. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว*. หน้าที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- สำนักงาน ก.พ. (2550). บทความจิตสาธารณะของมนุษย์ในโลกยุคใหม่. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/blog/articlerrpol/215483>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และสูงอายุ. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุขุมลย์ คำหว่าน. (2543). การลดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยใช้เทคนิคตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- สุคนธรส หุตะวัฒน์ (2550). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับ การชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2552). สถิติปัญญาและจิตสำนึกมนุษย์ผ่านงานของเปาโลแฟร์. สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/FogSea/2008/03/19/entry-2/comment> .
- สุรางค์ โท้วตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2552). จิตสาธารณะ. สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th>.
- เสน่ห์ จุ้ยโต (2550). การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อบต. บ้านใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรอนงค์ มานะเสถียร. (2555). ผลการใช้โปรแกรมเทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อัญชลิกา ผิวเพชร. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อุ้นดา นพคุณ. (2527). การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- อุรสา พรหมทา. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยางอำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Akkar, Z M. (2003). "The Public ness' of the 1990s Public Spaces in Britain with a Special Reference to Newcastle Upon Tyne." *Dissertation Abstracts International* 84,6 (February: 20 87-A)
- Alexander, E.D. (1967). *Reading in Educational Psychology*. New York: The World Publishing.
- Anderson, Ronald D. and others. (1970). *Developing Children, s Thinking Through Science*. Englewood Cliffs: New Jersey Prentice – Hall, Inc.

- Bandura, A (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1967). *The role of modeling processes in personality development*. In W. W. Hartup & N. L. Smothergill (Eds.), *The young child*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGraw –Hill.
- Brawley, Oletha Daniels. (1975). A Study of Evaluation the Effect of Using Multimedia Instructional Modules to teach Time-Time-Telling to Retarded Learners. *Dissertation Abstracts International*, 35, 4280-A.
- Erickson, Carlton W.H. (1968). *Administering Instruction Media Program*. USA: Macmillan.
- Champagne, Louise Dasmaraais. (2007). Physical Education Teacher as Allies to Aboriginal Students: Dimensions of Social Consciousness. *Masters Abstracts International*, 45(3).
- DeJaeghere, J. G. (2002). Citizenship and Citizenship Education in Australia: New Meanings in an Era of Globalization. *Dissertation Abstracts International*, 63(3), 898-A.
- Gauley, J. L. (1997). High School Students and American Core Value Orientations. *Dissertation Abstracts International*, 58(2), 374-A.
- Maratt, G. Alan. And E.N.Martha. (n.d.). A Perry Modeling Method Helping People Change.
- Jeff, Peter G. and Carlson M. Perter. (1972). *Modeling Therapy for Test Anxiety: The Role of Model Effect and Consequences*, *Behavior Research and Therapy*.10: 329-339, November.
- Keeves, J. B. (1988). *Models and model building*. In J. P. Keeves, (Ed.), *Educational Research Methodology, Approach*. New York: McGraw-Hill.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research methodology, and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon Press
- Liesel, Ebersohn. (2000). *Guidance and Counseling Programme in Core LifeSkills (Afrikaans text)*. Dissertation Abstracts International. Retrieved July 12, 2003
- Matin, M. G. (2001). A Study on the Impact of the GLOBE Program on Student Attitudes Regarding Environmental Issues. *Dissertation Abstracts International*, 62(1), 120-A.

- McColman, James Westley. (1975). Relationship between the Use of Learning Activity Packages, Group Activity and the Preference of Student toward the Social Study Course. *Dissertation Abstract International*, 31(1), 109-A.
- O,connor, P.J. and Sullivan,G.L. (1995). Market segmentation: a comparison of benefits/attributes desired and brand preference. *Psychology & Marketing*, 12(7), 613-635.
- Pardun-Johannsen, Kirsten C. (2004). Social Issue Drama and Its Impact on the Social Consciousness of Preadolescent School Children. *Dissertation Abstracts International*, 65(4), 1184–A.
- Shinichi, Shigetomi. (2007). Publicness and Taken-for-granted Knowledge : A Case Study of Communal Land Formation in Rural Thailand. *Dissertation Abstracts International*, 42(05), 3217-A.
- Zimmerman, Barry J. and Arnold Jaffe. (1977). Teaching Through Demonstration: The Effects of Structuring Imitation and Age. *Journal of Educational Psychology*, 69, 773 – 778.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๕/๒๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์)

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพิจิตร

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม เพื่อการศึกษาวินิจฉัยวิทยานิพนธ์ จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวินิจฉัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอรath จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ นายบุญชูบ กาญจนพันธ์
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 โรงเรียนวัดประดู่หอม (สุขประชาสรรค์)
2. ชื่อ นางกรองจิตรี คงจิ่ง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านเตง (เรื่อนจุลประชาสรรค์) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยทักษิณ
 วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านเตง (เรื่อนจุลประชาสรรค์)
3. ชื่อ นายสุวิทย์ ศรีรักษา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านทุ่งหมพล อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 การศึกษามหาบัณฑิต (ศษ.ม.) วิชาเอกสังคมศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านทุ่งหมพล
4. ชื่อ อาจารย์ณัฐพล บุญทอง
 สถานที่ทำงาน สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
 วุฒิการศึกษา ศศ.ม. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว จากคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
 ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา
5. ชื่อ ผศ. ดร. กาญจนวัลย์ ภิญโญสุภสิทธิ์
 สถานที่ทำงาน สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (ศษ.ม.) วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ,
 ดุษฎีบัณฑิต (ศศ.ด.) วิชาเอกจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๔๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนขนุน

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ โดยขอความร่วมมือ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนควนขนุน คอบแบบสอบถามการวิจัย และผลการศึกษาวิทยานิพนธ์ที่
ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือตามวัน
เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๑๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกรองจิตร คงจิ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๑๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายบุญชูบ กาญจนพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๑๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุวิทย์ ศรีรักษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพิจิตร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๑ ๓ ๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ อนุรักษ์ บุญทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๑๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนวัลย์ ภิญญิตกุลสิทธิ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาววรรณพัชร ชูทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับ
ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ
ครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด
อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘-๖๘๐๐-๒๕๗๙

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแบบวัดจิตสาธารณะ

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ
ประกอบงานวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจูลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง
(The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Public Mind by the
Modeling Technique for the Junior High School of Banteng (Ruanchoonprachasan)
School Phatthalung.)

นางสาววรรณพัชร ขุทอง

คำชี้แจง

1. แบบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะชุดนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน โดยให้นักเรียนตอบคำถามตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีผลเสียต่อนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. แบบวัดมี 3 องค์กรประกอบ องค์กรประกอบละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในแบบประเมิน ตามความเป็นจริง

ความหมายของระดับการปฏิบัติ

5	=	มากที่สุด หมายความว่า ปฏิบัติเป็นประจำ
4	=	มาก หมายความว่า ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง
3	=	ปานกลาง หมายความว่า ปฏิบัติค่อนข้างบ่อยครั้ง
2	=	น้อย หมายความว่า ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1	=	น้อยที่สุด หมายความว่า ไม่เคยปฏิบัติเลย

ช่วงคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมกับผลการประเมินและความหมาย

ช่วงคะแนน	ผลการประเมิน	ความหมาย
4.51 – 5.00	มากที่สุด	ปฏิบัติเป็นประจำ
3.51 – 4.50	มาก	ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง
2.51 – 3.50	ปานกลาง	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อยครั้ง
1.51 – 2.50	น้อย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในแบบทดสอบ ตามความเป็นจริง (ไม่ต้องเขียนชื่อ)
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม					
1. นักเรียนดูแลโต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สะอาดและอยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ					
2. เมื่อพบว่าห้องใดลืมปิดไฟ พัดลม หรือน้ำ ทิ้งไว้ นักเรียนรีบเข้าไปปิดให้เรียบร้อยทันที					

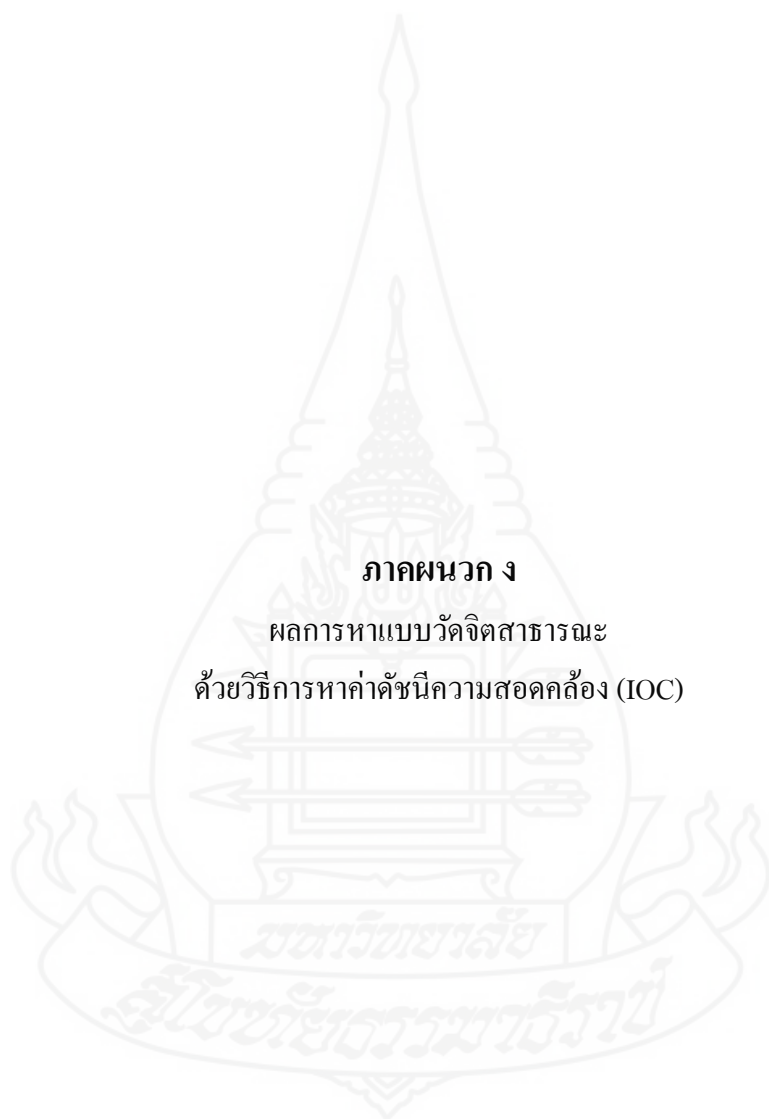
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนทำได้					
1. นักเรียนแจ้งให้ครูหรือนักการภารโรงทราบ เมื่อพบว่าสมบัติของส่วนรวมชำรุดเสียหาย					
2. นักเรียนช่วยงานส่วนรวมของโรงเรียนโดยไม่ต้องขอร้อง					

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม					
1. นักเรียนไม่นำสิ่งของส่วนรวม เช่น อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์กีฬาของโรงเรียน มาใช้เองที่ละมาก ๆ					
2. นักเรียนแบ่งปันและเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวมของโรงเรียน เช่น โต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์กีฬา					

ภาคผนวก ง

ผลการหาแบบวัดจิตสาธารณะ

ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบสรุประเมินของผู้เชี่ยวชาญในการหาความสอดคล้องของแบบวัดจิตสาธารณะ (ค่า IOC)
คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบวัดแต่ละข้อว่าสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด แล้วเขียน
 เครื่องหมาย ลงในช่องที่กำหนด โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน
 +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดข้อนั้น สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดข้อนั้น สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดข้อนั้น ไม่สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด

ตารางที่ 4.5 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดจิตสาธารณะเป็นรายข้อ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
6	+1	+1	0	+1	+1	0.80	√
7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√

ตารางที่ 4.5 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดจิตสาธารณะเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
21	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
22	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
23	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
26	+1	+1	0	+1	+1	0.80	√
27	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
30	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
รวม	1.00	1.00	0.93	1.00	0.83	0.95	√

ภาคผนวก จ

คำอำนาจจำแนกแบบวัดจิตสาธารณะ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบวัดจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	R	แปลผล
1	0.59	ดีมาก
2	0.49	ดีมาก
3	0.59	ดีมาก
4	0.62	ดีมาก
5	0.52	ดีมาก
6	0.50	ดีมาก
7	0.48	ดีมาก
8	0.54	ดีมาก
9	0.64	ดีมาก
10	0.49	ดีมาก
11	0.52	ดีมาก
12	0.68	ดีมาก
13	0.69	ดีมาก
14	0.62	ดีมาก
15	0.51	ดีมาก
16	0.48	ดีมาก
17	0.58	ดีมาก
18	0.21	พอใช้
19	0.10	ไม่ดีควรตัดทิ้งหรือปรับปรุง
20	0.60	ดีมาก
21	0.56	ดีมาก
22	0.60	ดีมาก
23	0.38	ดี
24	0.57	ดีมาก
25	0.39	ดี

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบวัดจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ (ต่อ)

ข้อที่	R	การแปลผล
26	0.50	ดีมาก
27	0.53	ดีมาก
28	0.29	พอใช้
29	0.53	ดีมาก
30	0.74	ดีมาก
รวม	0.51	ดีมาก
ได้อำนาจจำแนกทั้งฉบับเท่ากับ 0.51		

หมายเหตุ

ค่าอำนาจจำแนก

ระดับคุณภาพ

0.40 ขึ้นไป

ดีมาก

0.30-0.39

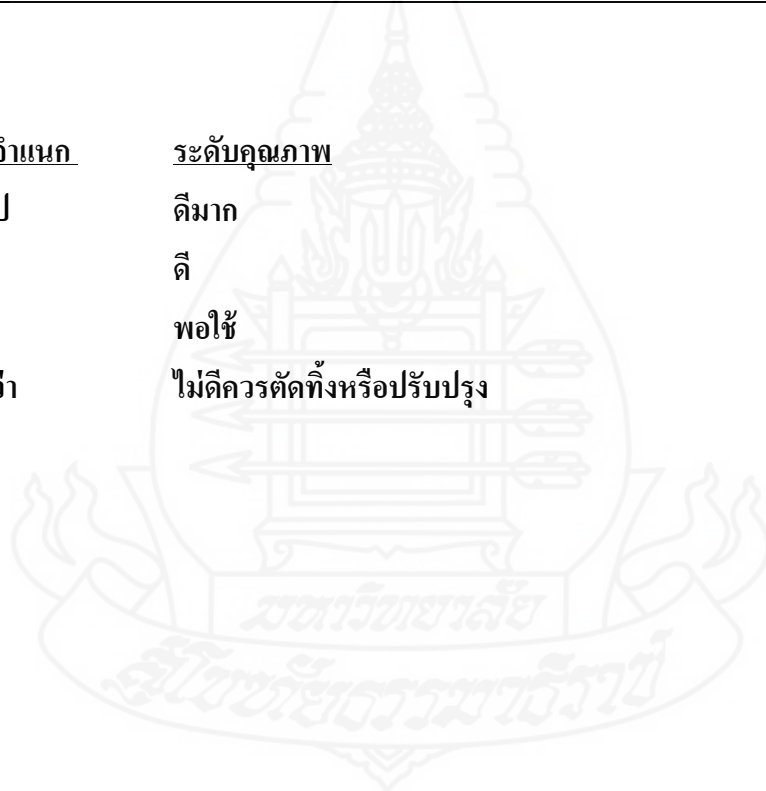
ดี

0.20-0.29

พอใช้

0.19-ต่ำกว่า

ไม่สมควรตัดทิ้งหรือปรับปรุง

ภาคผนวก ฉ
ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนว

**ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์)**

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยเน้นการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์และนำเทคนิคการเสริมแรงเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบที่มีพฤติกรรมในเชิงบวกเพื่อเสริมสร้างควมมีจิตสาธารณะให้กับนักเรียน โดยชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 8 กิจกรรมใช้เวลาในการจัดกิจกรรมจำนวน 8 ครั้งแต่ละครั้งใช้เวลา 2 ชั่วโมง ยกเว้นกิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศใช้เวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมงแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์

2. ตัวแบบที่ใช้

3. กระบวนการเรียนรู้

3.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกัน เล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม

3.2 ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ พิจารณาตัวแบบต่างๆ ที่นำเสนอ พร้อมทั้งนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมตามใบงาน

3.3 ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายเนื้อหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่

3.4 ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียน ได้ทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง นำพฤติกรรมจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. การประเมินผล

*ยกเว้นกิจกรรมปฐมนิเทศเหมือนกิจกรรมกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สื่อการสอน	กระบวนการเรียนรู้
ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ความรู้พื้นฐาน ผ่านใบความรู้ (1 ชั่วโมง)	1.เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจ วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 2.เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการและ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการ เข้าร่วมกิจกรรม 3.เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ	1. ใบความรู้ 2. ใบงาน 3. ภาพประกอบ 4. คลิปสร้างสรรค์ สังคม “จิตสาธารณะ คืออะไร”	1.ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2.ขั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3.ขั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4.ขั้นคิดและนำไป ปฏิบัติ
ครั้งที่ 2 จิตอาสา...พา สร้างสรรค์ (2 ชั่วโมง)	1.เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใ้ อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สิน สมบัติของส่วนรวม 2.เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของ ทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม ใ้ได้อย่างถนอมและระมัดระวัง 3.เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็น ผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็ม ใจ	1.ภาพยนตร์สั้น “เรื่องเล่าของพัชระ” 2.คลิปสร้างสรรค์ สังคม “Life Vest Inside-Kindness Boomerang-One Day ” 3.กรณีบุคคลตัวอย่าง “ดารารจิตอาสา”	1.ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2.ขั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3.ขั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4.ขั้นคิดและนำไป ปฏิบัติ
ครั้งที่ 3 ให้คือสุข...เริ่มจาก ตัวเอง (2 ชั่วโมง)	1.เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน การดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ในโรงเรียน 2. เพื่อสร้างความตระหนักในการ บำรุงรักษาทรัพย์สินสมบัติ อุปกรณ์ ต่างๆ ของส่วนรวมในโรงเรียน 3. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการ ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคม และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และไม่หวังผลตอบแทนจากผู้อื่น	1.ภาพยนตร์สั้น “เริ่ม จากตัวคุณเอง” 2.กรณีตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจ” 3.บทความ “ความสุข เกิดจากการให้”	1.ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2.ขั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3.ขั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4.ขั้นคิดและนำไป ปฏิบัติ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สื่อการสอน	กระบวนการเรียนรู้
ครั้งที่ 4 สังคมดี...สังคม จิตสาธารณะ (2 ชั่วโมง)	1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง 3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดก่อนใช้เพื่อลดความเสียหายต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม	1. โฆษณา AIS สานรัก “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว” 2. ภาพยนตร์สั้น “จิตซ่า จิตสาธารณะผู้นำรัก” 3. ข่าว “ยกย่องกัญญาหน้าใส สองสาวอาชีวะจิตอาสาที่อุบลฯ”	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ขั้นสะท้อนกลับ 3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ
ครั้งที่ 5 ปลูกพลังอาสา... ปลูกชีวิตคิดบวก (2 ชั่วโมง)	1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทนจากผู้อื่น 3. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการอาสาทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ	1. โฆษณา "สร้างสรรค์สังคมไทย เริ่มต้นได้ที่ตัวคุณ" 2. ข่าว “เยาวชนดีเด่นปลูกพลังทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม จิตอาสาสืบสุขสังคมไทย” 3. รายการโทรทัศน์ “เติมชีวิตคิดบวก ตอนจิตสาธารณะของ น้ำตาล พิทักษณา”	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ขั้นสะท้อนกลับ 3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สื่อการสอน	กระบวนการเรียนรู้
ครั้งที่ 6 GEN A...เชื่อในความดี (2 ชั่วโมง)	1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆของสังคม และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนผู้อื่น 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	1. กรณีตัวอย่าง “ไม่รู้จะโทษใคร” 2. ภาพยนตร์สั้น “จิตอาสา GEN A” 3. โฆษณาไทยประกันชีวิต “เชื่อในความดี”	1. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ขึ้นสะท้อนกลับ 3. ขึ้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4. ขึ้นคิดและนำไปปฏิบัติ
ครั้งที่ 7 จิตอาสา...การให้ที่ดีที่สุด (2 ชั่วโมง)	1. เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิในการใช้และไม่ยึดของส่วนรวม มาเป็นของตนเอง 2. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ 3. เพื่อส่งเสริมความเอื้ออาทรและการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	1. รายการโทรทัศน์ “หน้าที่พลเมือง ตอน กลุ่มอาสาจิตสาธารณะประโยชน์” 2. บทความ “จิตอาสา งานที่เพิ่มค่าความเป็นมนุษย์” 3. โฆษณา “TrueMove H การให้คือการสื่อสารที่ดีที่สุด”	1. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ขึ้นสะท้อนกลับ 3. ขึ้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4. ขึ้นคิดและนำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สื่อการสอน	กระบวนการเรียนรู้
ครั้งที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ (1 ชั่วโมง)	1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ในการทำกิจกรรมโดยใช้เทคนิคตัวแบบ 2. เพื่อแสวงหากิจกรรมในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้เทคนิคตัวแบบ 3. เพื่อตรวจสอบระดับความพึงพอใจในการเรียนครั้งนี้	1. Projector 2. คอมพิวเตอร์ 3. ใบฉลาดทำกิจกรรมกลุ่ม	1. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ขึ้นสะท้อนกลับ 3. ขึ้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4. ขึ้นคิดและนำไปปฏิบัติ

ตัวอย่างรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์)
จังหวัดพัทลุง
ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ เวลา 1 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ

สื่อที่ใช้ประกอบการพัฒนา

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. ภาพประกอบ
4. คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะคืออะไร”

วิธีการดำเนินการ

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ให้นักเรียนร่วมกันเล่าประสบการณ์การช่วยเหลือผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำบุญ การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
2. ให้นักเรียนร่วมกันสำรวจ บริเวณโรงเรียน ห้องเรียน สถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ที่สกปรกเสื่อมโทรมชำรุดเสียหายเช่น ม้าหินอ่อน ที่หักพังซุ่มม้า สวนหย่อมผนังอาคารที่ถูกขีดเขียน เป็นต้น

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. นำสภาพปัญหาที่พบมาร่วมกันอภิปราย ในประเด็นสาเหตุที่เกิด สภาพดังกล่าวว่านักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ก่อให้เกิดผลกระทบกับใครบ้าง นักเรียนคิดว่าภาพที่เห็นเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขหรือไม่นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเหล่านั้นไหม ทำไมเราจึงควรร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. เมื่อนักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นพอสมควรแล้ว ครูนำเข้าสู่เรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยชี้แจงว่าที่นักเรียนอภิปรายกันมาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นสาเหตุของปัญหาเหล่านั้น เกิดมาจากการที่นักเรียนจำนวนหนึ่งขาดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. ให้นักเรียนชมคลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะคืออะไร

4. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องจิตสาธารณะคืออะไรทำไมเราต้องมี

พฤติกรรมจิตสาธารณะส่งผลต่อตนเองและสังคมส่วนรวมอย่างไร

5. แบ่งนักเรียน 2 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้เรื่องจิตสาธารณะ ทำใบงานนำเสนอหน้าชั้นเรียน

- กลุ่มที่ 1 นำเสนอใบงานข้อ 1-3

- กลุ่มที่ 2 นำเสนอใบงานข้อ 4-5

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. นักเรียนกลุ่มที่ 1 สรุปสาระสำคัญของใบงานข้อ 1-3 และมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างไรบ้าง
นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. นักเรียนกลุ่มที่ 2 สรุปสาระสำคัญของใบงานข้อ 4-5 และมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างไรบ้าง
นำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิดว่า เราสามารถนำความรู้นี้ พัฒนาบรรยากาศการอยู่
ร่วมกันในโรงเรียนและชุมชนบ้านตอง ด้านในด้านใดบ้าง

2. แต่ละกลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน สรุปถึงความสำคัญ ของการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ
และประโยชน์ที่เราได้รับเมื่อเรามีจิตสาธารณะ

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมการทำงาน

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ใบความรู้เรื่องจิตสาธารณะ ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่องความหมายของจิตสาธารณะ

ความหมายของคำว่า “จิตสาธารณะ”

จิตสาธารณะ หมายถึง เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัวว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรขณะที่ตื่นอยู่นั่นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นสิ่งที่ของก็ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนำสองคำมารวม หมายถึง *การตระหนักรู้ตน ที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม*

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 1 คือการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มกำหนดตัวชีวิตจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวมใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวมรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้กำหนดตัวชีวิตจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มกำหนดตัวชีวิตจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมร่วมกัน

แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง

จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองนับว่าเป็นพื้นฐานต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวอย่างความรับผิดชอบต่อตนเองดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาความรู้
2. รู้จักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์
3. มีความประหยัดรู้จักความพอดี
4. ประพฤติตัวให้เหมาะสมละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย
5. ทำงานที่รับมอบหมายให้สำเร็จ
6. มีความรับผิดชอบตรงเวลาสามารถพึ่งพาตนเองได้

ความรับผิดชอบต่อสังคม

เป็นการช่วยเหลือสังคมไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหายเช่น

1. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเช่นเชื่อฟังพ่อแม่ช่วยเหลืองานบ้านไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ
2. มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนครูอาจารย์เช่นตั้งใจเล่าเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียนช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

3. มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นเช่นให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำไม่เอาเปรียบเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

4. มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองเช่นปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมปฏิบัติตามกฎหมายรักษาสมบัติของส่วนรวมให้ความร่วมมือต่อสังคมในฐานะพลเมืองดีให้ความช่วยเหลือ

การสร้างจิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบในตนเองแม้ว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอน ถ้าใจตนเองไม่ยอมรับจิตสาธารณะก็ไม่เกิดละอายใจคำว่า "ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน" จึงมีความสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างจิตสาธารณะถ้าตนเองไม่เห็นความสำคัญแล้วคงไม่มีใครบังคับได้

การพัฒนาจิตสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ คือ

1. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ
2. การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจ และทำให้ผู้สังเกตพอใจ

3. การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การทำเป็นรหัสการจำ การซักซ้อมลักษณะตัวแบบในความคิดและด้วยการกระทำ

4. การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ เห็นคุณค่า ได้รับความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ

5. การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการณ์กระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับ และให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

ทิสนา แคมมณี (2546, น. 69 - 74) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะสรุปได้ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่น ๆ ประกอบได้ เช่น หุ่น ภาพ แผ่นป้ายสาธิตและการ์ตูน เป็นต้น นิทานที่นำมาใช้มีหลายประเภท เช่น นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเทพนิยาย นิทานคติธรรมโดยเนื้อหาของนิทานต้องเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

2. การเล่นเกม เกมเป็นการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนดโดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่นโดยทั่วไปแล้ว จะมีการแข่งขันเพื่อให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น เกมที่ควรนำมาใช้ฝึกที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น และควรมีการอภิปรายในประเด็นที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระอะไรจากเกมบ้าง

3. การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปรายและแก้ปัญหาเรื่องที่เลือกมาใช้ ควรเป็นเรื่องที่คล้ายความเป็นจริง เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับ จิตสาธารณะ บางเรื่องอาจเป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่สามารถมองได้ทั้งถูกและผิด บางเรื่องเป็นประเด็นถกเถียงกันได้ ในแง่ของการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้เรียนด้วยวิธีนี้จะช่วยฝึกให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างกัน เห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้ การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น

4. การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น การให้นักเรียนแสดงเป็นทนายทักท้วงสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือแสดงเป็นผู้มีคุณธรรมในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ การสวมบทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่แสดงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติของตน มากขึ้น

5. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงของสถานการณ์นั้น เช่น การใช้สถานการณ์จำลองจากเหตุการณ์การเข้าไปช่วยเหลือผู้คนที่โดนสึนามิถล่มในภาคใต้ของไทยหรือการจำลองสถานการณ์ความขัดแย้งกันของฝ่ายพันธมิตร (เสื้อเหลือง) หรือฝ่ายเสื้อแดงกับรัฐบาลเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์และเรียนรู้สถานการณ์จริงนั้นและเกิดจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวมมากขึ้น

6. ละคร เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียน โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึก ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่กำหนดเป็นบทละคร และได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน

7. การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

คุณค่าของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ มีคุณค่าต่อบุคคล องค์กร สังคมและประเทศชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทร มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสร้างสรรค์ที่เป็นกุศล มุ่งทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาสังคมผู้สูงวัยที่สงบสุขและมีพัฒนาการอย่างยั่งยืน นักเรียน คุณครู และผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะทุกคนมีแต่ความเอื้ออาทร โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน นี้แหละที่เรียกว่า **“จิตสาธารณะ- Mind Public”**

คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะ คืออะไร”

คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะ คืออะไร” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ การให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าหมายถึง การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม บำรุงรักษาสาธารณะสมบัติ ร่วมกันแก้ไขปัญหาส่วนรวมในสังคม การตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ ทำได้ตั้งแต่เริ่มจากสิ่งเล็กๆ จนกลายเป็นพลังของชุมชนได้

ที่มา : BRIGHT TV <https://www.youtube.com/watch?v=YY4AD3SwY0I>

สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มกราคม 2559

ใบงานประกอบการจัดกิจกรรม
ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ: จิตสาธารณะ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะจะมีลักษณะอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. ถ้าทุกคนในโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ขาดจิตสาธารณะจะเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. เพราะเหตุใดเราจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องจิตสาธารณะ

.....
.....
.....
.....
.....

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างแนวทางการสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะในตนเองอย่างน้อย 5 อย่าง

.....
.....
.....
.....
.....

5. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนสามารถทำได้มาอย่างน้อย 5 อย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียน คุณครู และผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) อยู่ร่วมกันอย่างมีความผาสุก เพราะทุกคนมีแต่ความเอื้ออาทร โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน นี่แหละที่เรียกว่า

“จิตสาธารณะ- Mind Public”

ครั้งที่ 2 จิตอาสา...พาสร้างสรรค์

เวลา 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม
2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม ใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และแบ่งปันผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ตัวแบบที่ใช้

1. ภาพยนตร์สั้น “เรื่องเล่าของพัชระ”
2. คลิปสร้างสรรค์สังคม “Life Vest Inside – Kindness Boomerang - one day”
3. กรณีนุคคลตัวอย่าง “คาราจิตอาสา”

วิธีการดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ครูให้นักเรียนชมภาพนิ่งเกี่ยวกับโทรศัพท์สาธารณะแล้วร่วมสนทนากับนักเรียน

ในประเด็นการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ของตนเองและส่วนรวม ความต่อเนื่องในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของส่วนรวมด้วยจิตสำนึกของตนเอง

2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำ การใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ แล้วร่วมกันสรุปนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนชมภาพยนตร์สั้น เรื่อง เรื่องเล่าของพัชระ”
2. คลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside – Kindness Boomerang - one day
3. ศึกษากรณีนุคคลตัวอย่าง “คาราจิตอาสา”

4. ทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสังเคราะห์ คุณธรรม จริยธรรมที่ได้จากการทำกิจกรรมเทคนิคตัวตามใบกิจกรรมที่ครูแจกให้ดังนี้

4.1 ข้อคิดที่ได้จากการชมภาพยนตร์สั้น “เรื่องเล่าของพัชระ” มีอะไรบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

4.2 จากคลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside – Kindness Boomerang - one day นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์เหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ และถ้าเกิดขึ้นได้ นักเรียนคิดว่าจะทำให้สังคมเป็นอย่างไร

4.3 กรณีบุคคลตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นคุณธรรม จริยธรรมในด้านใด มีพฤติกรรมอะไรบ้างที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ

4.4 ตัวแทนนักเรียน 2-3 คน นำเสนอสาระสำคัญหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมตัวแบบ ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 อะไรคือแรงจูงใจที่ทำให้ตัวแบบต้องแสดงพฤติกรรมดังกล่าว

1.2 นักเรียนสามารถนำเทคนิคจากตัวแบบเพื่อพัฒนาตนเองให้มีจิตสาธารณะได้

อย่างไรบ้าง

1.3 มีประเด็นใดบ้างที่ชี้ให้เห็นความเสียหายต่อส่วนรวม มีวิธีการป้องกันและ

แก้ไขอย่างไร

2. ครูแสดงความคิดเพิ่มเติม เพื่อต่อยอดพฤติกรรมที่ได้จากตัวแบบ

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. ยกตัวอย่างกิจกรรมในโรงเรียนบ้านแดง/ชุมชนบ้านแดง ที่ประสบความสำเร็จจากการมีจิตอาสา

2. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงบทบาทสมมติที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าของการมีจิตอาสา

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรม

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ภาพยนตร์สั้น “เรื่องเล่าพัชระ”

เรื่องเล่าของพัชระ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายพัชระ ที่มาบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับจิตสาธาณะในโรงเรียนของตน โดยเล่าถึงการขาดจิตสาธารณะของหลายๆคนในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการไม่ทิ้งขยะลงถังขยะ การเข้าแถวที่ไม่เป็นระเบียบ ทำให้เด็กชายพัชระตัดสินใจที่จะเป็นคนเปลี่ยนแปลงโรงเรียนนี้

ที่มา : 4-1 Productions (ผู้ผลิต) <https://www.youtube.com> สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2558

คลิปสร้างสรรค์สังคม “Life Vest Inside - Kindness Boomerang - One Day”

คลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside - Kindness Boomerang - "One Day" เป็นเรื่องราวของการทำความดีแบบส่งต่อไปเรื่อยๆ นั่นคือ เราช่วยเหลืออีกคน อีกคนก็จะไปช่วยเหลือคนอื่นต่อไปเรื่อยๆ หรือเรียกว่า การส่งต่อความดีให้กันและกัน

ที่มา: Life Vest Inside <https://www.youtube.com/watch?v=nwAYpLVyeFU> สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มกราคม 2559

กรณีบุคคลตัวอย่าง

“คาราจิตอาสา” นำชื่นชมหัวใจของเขาและเธอ

บิณฑ์ บันลือฤทธิ์

บิณฑ์ บันลือฤทธิ์นักแสดงหนุ่มที่หัวใจนักรบและนายกองมาก พระเอกคนนี้บอกเลยว่า เป็นพระเอกทั้งในจอและนอกจอตัวจริง ไม่ว่าจะใครจะเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือหรือเกิดเหตุร้ายในบ้านเมือง พี่บิณฑ์เดินเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันที เป็นภาพที่คุ้นชินจากเฟซบุ๊กบิณฑ์ บรรลือฤทธิ์ การเข้าช่วยเหลือผู้เฒ่าผู้แก่หรือบุคคลที่กำลังตกทุกข์ได้ยากแบบถึงประตูบ้าน จนเป็นเรื่องลือที่หลายคนให้ยกย่อง ไว้ใจแบบหมดห่วงเมื่อผู้ชายคนนี้ทราบเหตุ ถือเป็นบุคคลบันเทิง ต้นแบบกับงานจิตอาสา

ฝันดี ฝันเด่น จรรยาธนากร

“ฝันดี-ฝันเด่น จรรยาธนากร” คู่แฝด ผู้ปิดทองหลังพระอย่างแท้จริง ทั้งคู่มิใช่เป็นกุศลช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์มาอย่างยาวนาน เป็นคนบันเทิงที่อุทิศตนเองเพื่องานสาธารณะทั้งงานกุ๊ยกัยช่วยเหลือคนที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ที่ผ่านมภาพของ เล็ก ฝันเด่น ได้เข้าช่วยเหลือคุณลุงที่นอนหมดสติขณะกำลังขับรถ ภาพของเขาขณะกำลังปั๊มหัวใจคุณลุงถูกส่งต่อในโลกออนไลน์แบบที่เจ้าตัวไม่รู้ และภาพของ ใหญ่ ฝันดี เข้าร่วมทีมร่วมกตัญญูอีกครั้งเพื่อเข้าช่วยเหลือคนเจ็บ เหตุการณ์ระเบิดราชประสงค์ที่ผ่านมานับต่อน้ำใจอันเปี่ยมล้นของฝาแฝดคู่นี้จริงโดยทั้งคู่ได้กล่าวไว้ว่า การช่วยคนไม่มีจำกัดเวลา หากเจอเราก้ช่วยได้ วางเราก้ไป คำว่าอาสามันไม่มีเงินไม่มีคำว่า

จะต้องทำ แต่อยู่ที่ใจของเราว่าจะอาสาไปไหม เงินไม่ใช่คำตอบของทุกอย่าง ถ้าคนถามว่าเงินมันมาจากไหน ก็มาจากสิ่งที่ผมทำ ทำงานด้วย แบ่งปันเงินที่ผมเก็บด้วย รวมจากการขายเสื้อ หมวก ผมไม่ค่อยรับเงินฟรีหรือก็คือต้องมีของแลก

แพนเค้ก-เขมนิจ จามิกรณ์

แพนเค้ก-เขมนิจ จามิกรณ์ นักแสดงสาวชื่อดัง ได้ถูกคัดเลือกจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิธรรมดี ให้เป็นดารารจิตอาสาต้นแบบ ประจำปี 2557 พร้อมรับใบประกาศเกียรติคุณเชิดชูเกียรติในฐานะศิลปินจิตอาสา ผู้มีจิตบำเพ็ญประโยชน์ดีเด่นแก่ประชาชนและสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนไทย โดย “แพนเค้ก” ได้ให้มุมมองที่น่าสนใจว่าการทำดี ทำได้ง่ายๆ เริ่มจากงานง่ายๆ คือ “การให้” ซึ่งไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบไหน ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆ ให้เราทำสิ่งดีๆ ต่อไปเรายั่งยืนจุดนี้ได้ เพราะได้รับโอกาสดีๆ จากคนอื่น เมื่อเรามีความพร้อมในจุดหนึ่งแล้ว ก็ควรมอบสิ่งดีๆ กลับคืนให้กับสังคมและชุมชนบ้าง โดยเฉพาะโอกาส แก่เด็กๆ เยาวชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่เราสามารถปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ให้รู้จักมีความรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคมได้เพราะเชื่อมั่นว่าพลังคนสามารถเปลี่ยนแปลงทุกอย่างได้ ดังที่ท่านอาจารย์ ว.วชิรเมธี พูดเสมอว่า “เปลี่ยนความดั่งมาสร้างความคิด” นั่นคือการเปลี่ยนสิ่งที่มีเป็นสิ่งดีๆ หรือทำความดีกลับคืนให้สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้

ที่มา <http://news.sanook.com/1852471> สืบค้น เมื่อ 20 ธันวาคม 2558

<http://www.naewna.com/entertain/114826> สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2559

แบบบันทึกการทำกิจกรรม
ครั้งที่ 2 จิตอาสา...พาสร้างสรรค์

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. ข้อคิดที่ได้จากการชมภาพยนตร์สั้น “เรื่องเล่าของพัชระ” มีอะไรบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2. จากคลิปสร้างสรรค์สังคม Life Vest Inside – Kindness Boomerang - one dayนักเรียนคิดว่าเหตุการณ์เหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ และถ้าเกิดขึ้นได้ นักเรียนคิดว่าจะทำให้สังคมเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. กรณีบุคคลตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นคุณธรรม จริยธรรมในด้านใด มีพฤติกรรมอะไรบ้างที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

4. สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมตัวแบบ ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 อะไรคือแรงจูงใจที่ทำให้ตัวแบบต้องแสดงพฤติกรรมดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 นักเรียนสามารถนำเทคนิคจากตัวแบบเพื่อพัฒนาตนเองให้มีจิตสาธารณะได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 มีประเด็นใดบ้างที่ชี้ให้เห็นความเสียหายต่อส่วนรวม มีวิธีการป้องกันและแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

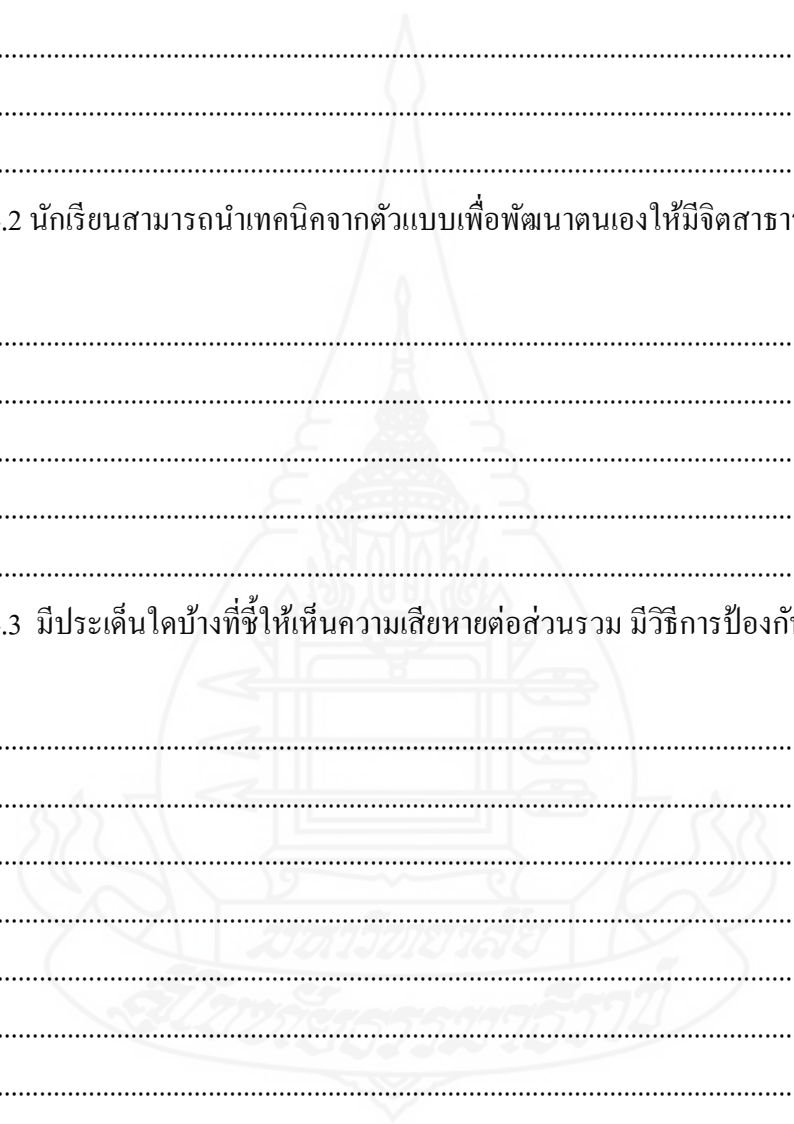
.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 3 ให้คือสุข...เริ่มจากตัวเอง

เวลา 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน
2. เพื่อสร้างความตระหนักในการบำรุงรักษาทรัพย์สินสมบัติ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของส่วนรวมในโรงเรียน
3. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทนจากผู้อื่น

ตัวแบบที่ใช้

1. ภาพยนตร์สั้น “เริ่มจากตัวคุณเอง”
2. กรณีตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจ”
3. บทความ “ความสุขเกิดจากการให้”

วิธีการดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ครูให้นักเรียนออก 2-3 คน มาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับครอบครัวตัวอย่าง ในชุมชน ว่าเป็นครอบครัวตัวอย่างในด้านใดบ้าง
2. ครูให้นักเรียนให้นิยามหรือความหมายของคำว่า “ความสุข”
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับตัวแบบที่จะเรียนในชั่วโมงนี้

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. นักเรียนชมภาพยนตร์สั้น เรื่อง เริ่มจากตัวคุณเอง
2. ศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ร่วมมือร่วมใจ
3. ศึกษาบทความเรื่อง ความสุขเกิดจากการให้
4. ทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสังเคราะห์ คุณธรรม จริยธรรมที่ได้ จากการทำกิจกรรมเทคนิคตัวตามใบกิจกรรมที่ครูแจกให้ดังนี้
  - 4.1 ภาพยนตร์สั้นเรื่อง เริ่มจากตัวคุณเอง ให้ข้อคิดอะไรกับนักเรียนบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร
  - 4.2 กรณีตัวอย่าง ร่วมมือร่วมใจ สะท้อนให้เห็นคุณค่าในด้านใดมากที่สุด กรณีตัวอย่างนี้มีจุดอ่อนด้านใดบ้าง มีวิธีกำจัดจุดอ่อนนี้ได้อย่างไรบ้าง

4.3 บทความเรื่อง ความสุขเกิดจากการให้ นักเรียนคิดว่าบทความนี้มีความเป็นจริงมากน้อยแค่ไหนอย่างไร การให้มีความสุขจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

4.4 ตัวแทนนักเรียน 2-3 คน นำเสนอสาระสำคัญหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมตัวแบบ ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 มีคนกล่าวว่า “เด็กไทยวันนี้ชอบติติงผู้อื่นทั้งที่ตนเองก็เป็นตัวแบบที่ไม่ดี”

นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

1.2 จุดอ่อนการทำงานเป็นทีมของคนไทยมีอะไรบ้าง พัฒนาจุดอ่อนเหล่านี้ได้อย่างไร

1.3 มีคำกล่าวว่า “ทำชั่วได้ดี ทำดีได้ชั่วมีถมไป” นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

2. ครูอธิบายเพิ่มเติม เพื่อจูงใจให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมการให้ เพราะการให้สุขที่สุด

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

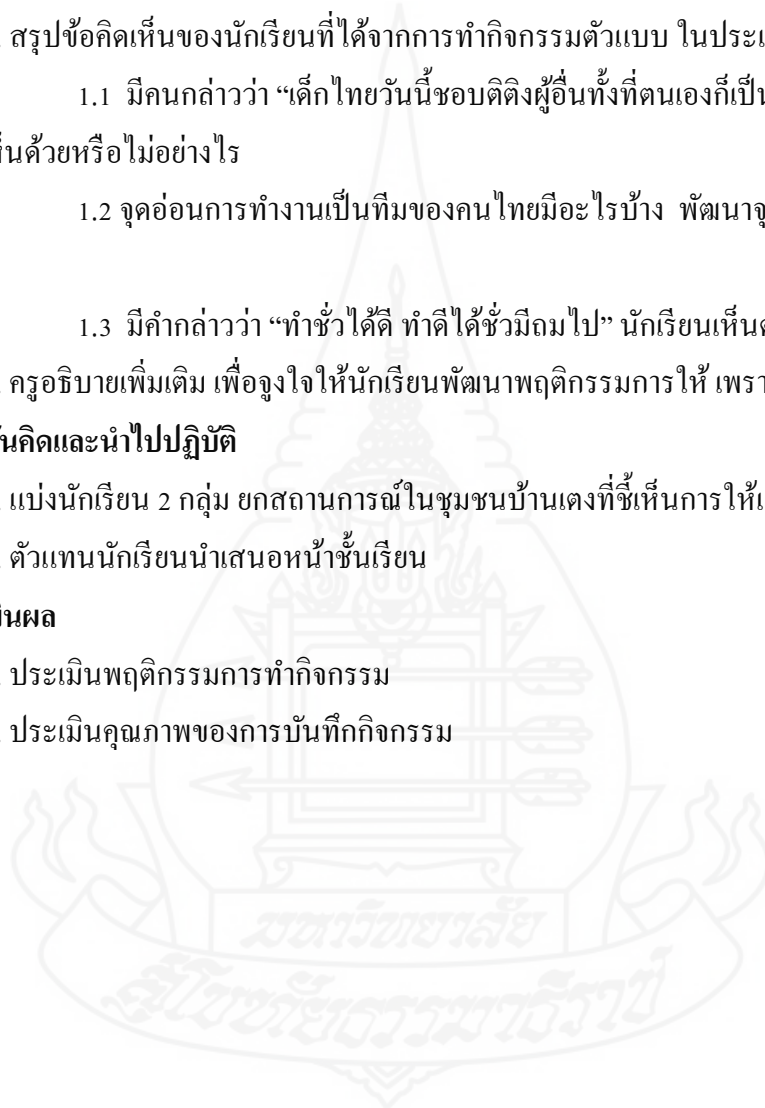
1. แบ่งนักเรียน 2 กลุ่ม ยกสถานการณ์ในชุมชนบ้านต่งที่ชี้ให้เห็นการให้และมีความสุข

2. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรม

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

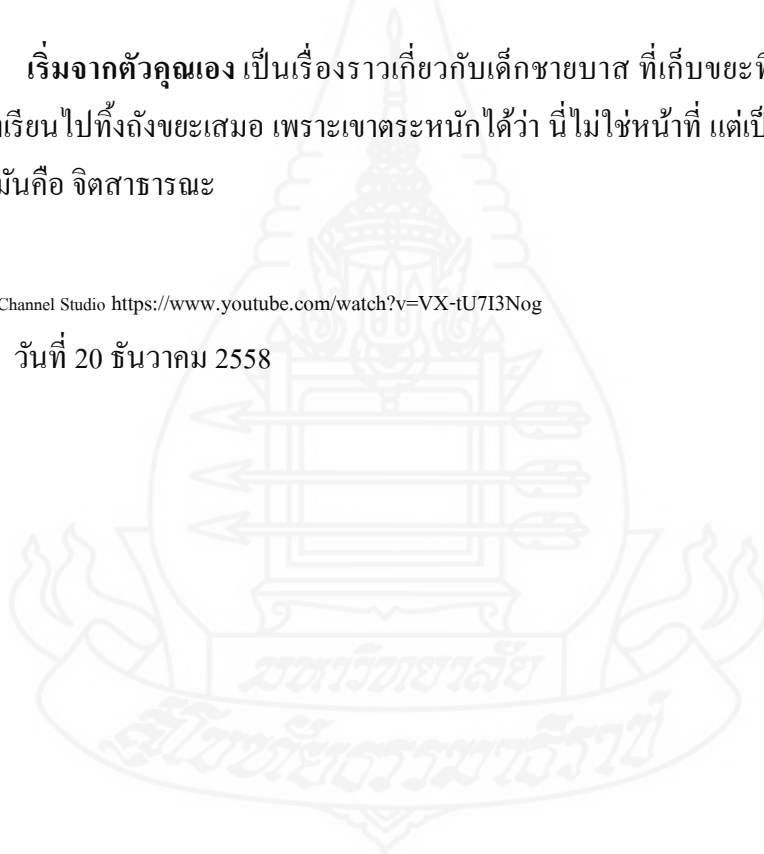
ภาพยนตร์สั้น “เริ่มจากตัวคุณเอง”

เริ่มจากตัวคุณเอง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายบาท ที่เก็บขยะที่ทิ้งเกลื่อนกลาดในบริเวณโรงเรียนไปทิ้งถังขยะเสมอ เพราะเขาตระหนักได้ว่า นี่ไม่ใช่หน้าที่ แต่เป็นสิ่งที่เรียกว่า จิตได้สำนึกที่ดี มันคือ จิตสาธารณะ

ที่มา : BPS Channel Studio <https://www.youtube.com/watch?v=VX-tU7I3Nog>

สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ธันวาคม 2558

กรณีตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจ”

อำเภอควนขนุน สนับสนุนและส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ประเพณีไทย ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลวันสำคัญต่างๆ จึงรณรงค์ให้หน่วยงานและชาวอำเภอควนขนุนทุกคนร่วมมือกันจัดกิจกรรมในทุกครั้ง

อีก 2 วันข้างหน้าจะถึงเทศกาลลอยกระทง วัดสุวรรณวิชัยได้จัดให้มีการอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทง ด้วยการจัดให้มีการลอยกระทงในวัดและมีการทำบุญสวดมนต์ไหว้พระ ซึ่งทางวัดได้จัดหากระทงมาจำหน่ายเพื่อนำเงินที่ได้มาบูรณะซ่อมแซมวัด ทางวัดจึงได้ขอความร่วมมือมายังโรงเรียนให้ทำกระทงไปร่วมงานในครั้งนี้ โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ คุณครูจึงให้อาสาสมัครที่สนใจร่วมทำบุญด้วยการทำกระทงให้กับทางวัด ตามกำลังที่สามารถทำได้ ทุกคนร่วมกันทำกระทงอย่างตั้งใจ

เมื่อใกล้เวลาโรงเรียนเลิกแล้ว ทางวัดได้มารับกระทง แต่เมื่อนับจำนวนกระทงแล้ว กลับพบว่ากระทงไม่ครบตามที่กำหนดไว้ คุณครูจึงขออาสาสมัคร เพื่อช่วยทำกระทงต่อ ซึ่งนักเรียนคนอื่นๆ มีทั้งที่บ้านไกล และบางคนก็ต้องกลับรถประจำทาง เหลือเพียงต้นหอมและลัดดา ที่อาศัยอยู่ใกล้โรงเรียน แต่ทั้งสองก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบที่บ้าน ซึ่งนอกจากต้นหอมและลัดดาแล้วก็ไม่มีเพื่อนคนไหนอยู่ช่วยทำกระทงเลย ถ้านักเรียนเป็นต้นหอมและลัดดา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

ที่มา: คัดแปลงมาจาก วารจกษา หุ่นสุวรรณ (2552, น. 223)

บทความ “ความสุขเกิดจากการให้”

วันนี้ปิ่นไปโรงเรียนแต่เช้าระหว่างทางที่มาโรงเรียน ปิ่นต้องเดินผ่านตลาดสดประจำชุมชนซึ่งบรรยากาศตอนเช้าของตลาดนั้น มีทั้งแม่ค้าพ่อค้าที่กำลังขายของกัน วุ่นวาย คนเงินของส่งเดินไปมาจำนวนมากมีผู้คนมาจับจ่ายซื้อของกันมากมาย “ว้าย ดุงขาด” ป้าสมรร้องลั่นตลาด พร้อมกับดุงพลาสติกที่ใส่ผลไม้ที่ซื้อมาขาด ผลไม้จำนวนมากกลิ้งไปตามถนน ปิ่นซึ่งเดินผ่านทางนั้นพอดี “ป้าคะ หนูช่วยเก็บนะคะ” ปิ่นก้มลงช่วยเก็บผลไม้ส่งให้ป้าสมร

“ขอบใจนะหนู ไม่ได้หนูช่วยเก็บ ป้าแม่เลย”

หน้าโรงเรียนปิ่นกำลังจะข้ามถนนเข้าโรงเรียน หันไปเห็นน้องที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กำลังจะข้ามถนนแบบกั้ว ๆ กั้ว ๆ ปิ่นจึงตะโกนเรียกน้องให้หยุดรอตน

“น้องๆ ระวังรถจะชนนะ รอข้ามถนนพร้อมพี่ดีกว่า”

“ขอบคุณค่ะ / ขอบคุณครับ”

ในห้องเรียน ปิ่นเห็นแก้วเพื่อนรักกำลังขะมักเขม้นทำงานอยู่ ปิ่นจึงถามว่า

“แก้ว ทำอะไรอยู่ ให้เราช่วยอะไรไหม”

“ขอบใจจะปิ่นเรากำลังช่วยงานคุณครูอยู่ปิ่นมาช่วยกันซิจะได้เสร็จเร็วๆ”

สองคนเพื่อนรักช่วยกันทำงานทำให้งานที่แก้วได้รับมอบหมายเสร็จจุล่งไปด้วยดี

ระหว่างพักรับประทานอาหารกลางวันปิ่นเห็นกล้าดูหงอยๆ จึงหันไปถามเพื่อนว่า

“กล้าเธอไม่สบายหรือเปล่าไปหาครูพยาบาลกันไหมฉันไปเป็นเพื่อนเธอได้นะ”

กล้าหันมาบอกปิ่นว่า “ฉันรู้สึกเหมือนจะเป็นไข้นะ”

“ไปเราไปหาคุณครูกัน” ปิ่นจึงพาเพื่อนไปส่งที่ห้องพยาบาล “ขอบใจเธอมากนะ” กล้าบอก

“ไม่เป็นไรเราเป็นเพื่อนกัน” จากนั้นปิ่นเดินกลับมาหาเพื่อนๆ ที่โรงอาหารเพื่อนๆ กำลัง

ล้อมวงเล่นกันก่อนที่จะเข้าเรียนปิ่นจึงมาเล่นด้วย

“นิคหน้อยมาเล่นด้วยกันซิ” ปิ่นหันไปชวนนิคหน้อยที่นั่งมองพวกตนเล่นอยู่

“เดี๋ยวเราก็ค่อยไปเข้าเรียนพร้อมกันไง”

หลังโรงเรียนเลิกทันทีที่ถึงบ้านปิ่นจะเข้าไปช่วยแม่ทำงานเท่าที่ปิ่นจะสามารถแบ่ง
เบภาระของแม่ได้ระหว่างที่แม่ทำงานอยู่นั้นปิ่นก็เล่าให้แม่ฟังถึงเหตุการณ์ต่างๆที่ตนเองได้
ประสบมาแม่จึงหันมาถามปิ่นว่า

“แล้วคุณรู้ดีทุกอย่างไว้บ้างกับสิ่งที่ลูกได้ช่วยเหลือคนอื่น”

ที่มา: โครงการ โรงเรียนสีขาวหลักสูตร คบเด็กสร้างชาติ “โต ไป ไม่ โกง” ที่ พ.ศ. 2553

สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2558

แบบบันทึกการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ให้คือสุข...เริ่มจากตัวเอง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. ภาพยนตร์สั้นเรื่อง เริ่มจากตัวคุณเอง ให้ข้อคิดอะไรกับนักเรียนบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. กรณีตัวอย่าง ร่วมมือร่วมใจ สะท้อนให้เห็นคุณค่าในด้านใดมากที่สุด กรณีตัวอย่างนี้มีจุดอ่อนด้านใดบ้าง มีวิธีกำจัดจุดอ่อนนี้ได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. บทความเรื่อง ความสุขเกิดจากการให้ นักเรียนคิดว่าบทความนี้มีความเป็นจริงมากน้อยแค่ไหนอย่างไร การให้มีความสุขจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ครั้งที่ 4 สังคมดี...สังคมจิตสาธารณะ

เวลา 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงการใช้อย่างประหยัดและดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม
2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม ใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง
3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดก่อนใช้เพื่อลดความเสียหายต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

ตัวแบบที่ใช้

1. โฆษณา AIS สานรัก . “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว”
2. ภาพยนตร์สั้น “จี๊สซ่า จิตสาธารณะผู้นำรัก”
3. ข่าว “ขกย่องกัญญาหน้าใส สองสาวอาชีวะ จิตอาสาที่อุบลฯ”

วิธีการดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ครูฉายภาพการกู้ภัย ร่วมสนทนากับนักเรียน ในประเด็นต่อไปนี้

- น่าจะตั้งชื่อภาพนี้ว่าอย่างไร
  - นักเรียนเคยเหตุการณ์นี้ที่ไหนบ้าง รู้สึกอย่างไร
  - ผู้ที่จะมาทำหน้าที่นี้ต้องมีลักษณะอย่างไรบ้าง
  - นักเรียนทำงานนี้ได้หรือไม่ เพราะอะไร
2. ครูให้นักเรียนให้นิยามหรือความหมายของคำว่า “จิตอาสา”
  3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับตัวแบบที่จะเรียนในชั่วโมงนี้

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. ชมโฆษณา AIS สานรัก . “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว”
2. ชมภาพยนตร์สั้นเรื่อง “จี๊สซ่า จิตสาธารณะผู้นำรัก”
3. อ่านข่าว ยกย่องกัญญาหน้าใส สองสาวอาชีพะ จิตอาสาที่อุบลฯ
4. ทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสังเคราะห์ คุณธรรม จริยธรรมที่ได้ จากการทำกิจกรรม เทคนิคตัวแบบตามใบกิจกรรมที่ครูแจกให้ดังนี้
  - 4.1 โฆษณา AIS นี้เป็นตัวอย่างได้ในด้านใดบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
  - 4.2 นักเรียนสามารถทำแบบ “จี๊สซ่า จิตสาธารณะผู้นำรัก” ได้หรือไม่ เพราะอะไร
  - 4.3 ข่าว ยกย่องกัญญาหน้าใส “สองสาวอาชีพะ จิตอาสาที่อุบล” ให้ข้อคิดเราในด้านใดมากที่สุด ส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง
  - 4.4 ตัวแทนนักเรียน 2-3 คน นำเสนอสาระสำคัญหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมตัวแบบ ในประเด็นต่อไปนี้
  - 1.1 ปัจจุบันสมาชิกในครอบครัว ไม่ค่อยอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ จริงหรือไม่ อย่างไร ส่งผลต่อบรรยากาศในครอบครัวอย่างไร
  - 1.2 นักเรียน โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) กับการจำกัดขยะในโรงเรียน มีลักษณะอย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็งด้านใด มีแนวคิดในการป้องกันแก้ไขและพัฒนาอย่างไร
  - 1.3 มีข่าวบ่อยครั้งว่านักเรียนอาชีพะทะเลาะกัน นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร และเป็นจริงตามที่มีข่าวหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การเห็นคุณค่าของทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมในสังคม

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนบ้านเตง ที่ชี้ให้เห็นเป็นสังคม จิตสาธารณะ
2. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. ครูชื่นชมนักเรียน และย้ำเตือนให้นักเรียนพัฒนาการมีจิตสาธารณะในสังคม

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรม
2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

โฆษณา AIS สานรัก “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว”

โฆษณา AIS สานรัก “สังคมดีเริ่มที่ครอบครัว” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหลากหลายคนในสังคมที่พร้อมใจกันทำความดีเล็กๆน้อยๆ ที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วยถือของให้แก่คนชรา เด็กนักเรียนเปิดประตูให้คุณครู ปิดก๊อกน้ำให้สนิท ทั้งขณะในถึงขณะ เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะมาจากการปลูกฝังของสถาบันครอบครัว

ที่มา : โฆษณา AIS สานรัก <https://www.youtube.com/watch?v=KkwwSa9nGZI>

สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558

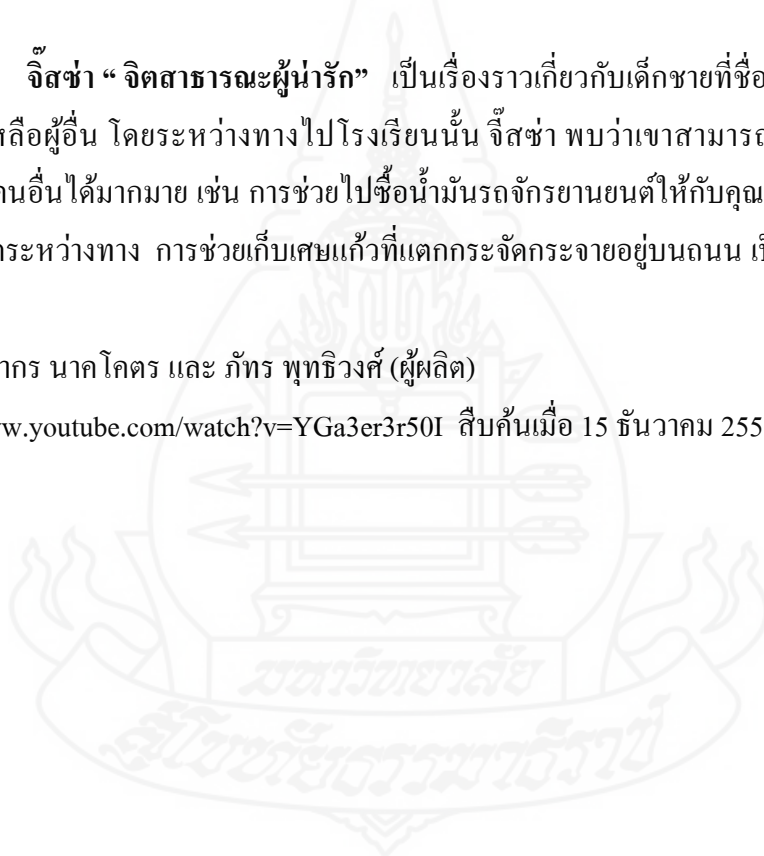
ภาพยนตร์สั้น “จิตซ่า จิตสาธารณะผู้นำรัก”

จิตซ่า “จิตสาธารณะผู้นำรัก” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กชายที่ชื่อ “จิตซ่า” ที่เขารักในการช่วยเหลือผู้อื่น โดยระหว่างทางไปโรงเรียนนั้น จิตซ่า พบว่าเขาสามารถทำความดี ด้วยการช่วยเหลือคนอื่นได้มากมาย เช่น การช่วยไปซื้อน้ำมันรถจักรยานยนต์ให้กับคุณลุงท่านหนึ่งที่น้ำมันรถคันหมดระหว่างทาง การช่วยเก็บเศษแก้วที่แตกกระจัดกระจายอยู่บนถนน เป็นต้น

ที่มา : ธนากร นาคโคตร และ ภัทร พุทธิวงศ์ (ผู้ผลิต)

<https://www.youtube.com/watch?v=YGa3er3r50I> สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2558

ข่าว “กู้ภัยหน้าไส สองสาวอาชีพะจิตอาสาที่อุบลฯ”

มอบ ‘เข็มช่อสะอาด’ ยกย่องสองสาวอาชีพะจิตอาสาอุบลฯ เป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชน หลังร่วมทีมกู้ภัยออกช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและเก็บศพอย่างไม่รังเกียจ ‘น้องจิว’ สาวน้อยหน้าไส ชวนเด็กไทยเอาเวลาว่าง มาสร้างคุณประโยชน์ให้ส่วนรวม...

เมื่อเวลา 09.00 น. วันที่ 7 ม.ค.58 ที่หอประชุมอาคารราชธานีศรีวณาไล วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี นอ.ดร.พิสิฐ ประเสริฐศรี ประธานกรรมการ ป.ป.จ.อุบลราชธานี นายชาญชัย พลศรี ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช.ประจำจังหวัดอุบลราชธานี ร่วมกันมอบ เข็มช่อสะอาดพร้อมเกียรติบัตร ให้แก่ น.ส.สุทธิดา ภาระเวช นักเรียน ปวช.1 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (MEP) และ น.ส.กรรณิการ์ สายเสนาะ นักศึกษา ปวส.1 สาขาวิชาการบัญชี สองนักศึกษาจิตใจงามที่เสียสละเวลาว่างอุทิศตนช่วยเหลือสังคม ด้วยการเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ และเก็บศพอย่างไม่รังเกียจ

นอ.ดร.พิสิฐ กล่าวว่า รางวัลช่อสะอาด เป็นรางวัลเกียรติยศผู้ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้นำเพื่อประโยชน์ต่อสังคม สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับ 2 เยาวชน เป็นผู้นำเพื่อคุณเพื่อประโยชน์สาธารณะ ช่วยเหลือสังคมทำงานกู้ภัย ทางคณะกรรมการจึงมีมติลงความเห็นมอบเข็มช่อสะอาด ซึ่งเป็นเข็มเกียรติยศ ให้แก่เยาวชนจิตอาสาทั้งสองคน

น.ส.กรรณิการ์ กล่าวด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มว่า ภูมิใจและดีใจกับรางวัลที่ได้รับ แต่ในความรู้สึกจริงๆ แล้วไม่เคยคิดว่าจะได้รับรางวัล เพราะตั้งใจทำความดีโดยไม่ต้องผลตอบแทน แต่ก็ขอบพระคุณผู้ใหญ่หลายหน่วยงานที่ส่งเสริมและให้กำลังใจเยาวชนในการทำงานเพื่อสาธารณะ ทุกวันนี้ยอมรับว่าชีวิตตัวเองเปลี่ยนไปมาก แต่ก่อนขาดเป้าหมายและความระมัดระวังในการดำเนินชีวิต เหมือนวัยรุ่นทั่วๆ ไป เมื่อมาทำงานเพื่อส่วนรวมเห็นหลายอย่างที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอุบัติเหตุบนท้องถนน ทำให้เราระมัดระวังตัวเรามากขึ้น "ทุกครั้งที่เห็นคนเจ็บ รอคอยการช่วยเหลือก็จะต้องรีบเข้าไปช่วย แม้สถานการณ์ในช่วงนั้น เรายังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกู้ภัยก็ตาม เมื่อ

ทำแล้วก็มีความสุข และอยากทำไปเรื่อย ๆ ไปจนกว่าจะทำไม่ได้ และอยากฝากถึงเยาวชนไทย เอาเวลาว่างที่ไร้ประโยชน์ มาสร้างคุณประโยชน์ให้ส่วนรวม แม้จะไม่มีใครเห็นคุณค่าในความคิดของเรา ขอเพียงแค่ว่าใจเราเป็นสุขก็พอ" น.ส.กรรณิการ์ กล่าว

ด้าน น.ส.สุทธิดา สาวน้อยอาสาชีวะจิตอาสาร่วมสถาบันของ น.ส.กรรณิการ์ กล่าวว่า รู้สึกดีใจที่ได้รับรางวัล ซึ่งตลอดระยะเวลาที่เป็นจิตอาสาสมัครร่วม 4 ปี ไม่เคยคิดว่าจะได้รับรางวัลอะไร เหมือนกับรุ่นพี่อีกมากมายที่เป็นจิตอาสา แต่ก็ดีใจที่ผู้ใหญ่มองเห็นความคิดที่ตนเองได้ทำ และอยากให้พี่น้องชาวอาสาชีวะทั่วประเทศ มาเป็นจิตอาสาด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นกู้ภัย เช่น การใช้วิชาความรู้ที่เรียนมาไปช่วยเหลือสังคม โรงเรียนด้อยโอกาส หรือผู้ที่ขาดโอกาสในสังคม เป็นต้น

ที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/473332> สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2558

แบบบันทึกการทำกิจกรรม
ครั้งที่ 4 สังคมดี...สังคมจิตสาธารณะ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. โฆษณา AIS นี้เป็นตัวอย่างได้ในด้านใดบ้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. นักเรียนสามารถทำแบบ “จิตอาสา จิตสาธารณะผู้นำรัก” ได้หรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ข่าวยกย่องกัญญาหน้าใส “สองสาวอาชีวะ จิตอาสาที่อุบลฯ” ให้ข้อคิดเราในด้านใดมากที่สุด ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

รายละเอียดของตัวแบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน
แบบประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม
แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

เลขที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						สรุป			
		ความ มุ่งมั่น	ความ รับผิดชอบ ต่อเวลา	ความมี วินัยใน ตนเอง (ความ ซื่อสัตย์)	ความ ละเอียด รอบคอบ ในการ ทำงาน	ความ เอื้อ อาทร ต่อกัน	รวม	ดี มาก	ดี	พอ ใช้	ปรับ ปรุง
	คะแนนที่ได้	3	3	3	3	3	15				
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											
23											
24											
25											
26											
27											
28											
29											
30											
31											
รวม											
เฉลี่ย											

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน (ครูเนาะเนาว)

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน
พฤติกรรมการทำกิจกรรมของนักเรียน

ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน	
	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคะแนน
ความมุ่งมั่น	1. สนใจและปฏิบัติกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้นสนุกกว่าเรียงกับการทำกิจกรรม	3
	2. สนใจและปฏิบัติกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนต้องอาศัยการแนะนำ ให้คำปรึกษา และต้องมีมาตรการควบคุมเล็กน้อย	2
	3. ทำงาน ที่ได้รับมอบหมายเท่าที่ได้รับคำสั่งต้องใช้มาตรการการควบคุมแบบเกี่ยวข้องจริงๆ จะทำ	1
ความรับผิดชอบตรงต่อเวลา	1. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานตามขั้นตอนด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบเกิดผลงานที่ดีทำงานสำเร็จก่อนเวลาที่กำหนด	3
	2. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ต้องมีผู้ควบคุมและทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	2
	3. ทำงานเฉพาะที่ได้รับมอบหมาย ล่าช้าบ้างบางครั้ง	1
ความมีวินัยในตนเอง (ความซื่อสัตย์สุจริต)	1. ทำงานตามความสามารถ ไม่ทุจริต เมื่ออยู่ในสายตาของผู้อื่น และรักษาสัญญา	2
	2. ทำงานเพื่อให้เสร็จตามหน้าที่ ขาดความซื่อสัตย์และผิดคำมั่นสัญญาเป็นบางครั้ง	1
ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	1. ทำงานด้วยความประณีต สะอาดมีระเบียบและปราศจากข้อผิดพลาด	3
	2. ผลงานที่ได้รับมอบหมายสะอาดเป็นระเบียบ แต่ต้องอาศัยการแนะนำบ้าง	2
	3. ผลงานมีข้อผิดพลาด ขาดความเป็นระเบียบ ต้องควบคุมและตักเตือนเสมอ	1
ความเอื้ออาทรต่อกัน	1. อาสาช่วยเหลือเพื่อน ๆ ด้วยความเต็มใจ	3
	2. ช่วยเหลือเพื่อเมื่อถูกร้องขอด้วยความเต็มใจ	2
	3. ช่วยเหลือตามที่เพื่อนร้องขอ	1

สรุปผลการตัดสิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
14-15	ดี		
11-13	พอใช้		
0-9	ปรับปรุง		
สรุปผ่านเกณฑ์			
เกณฑ์การประเมิน ผู้ผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 70 ขึ้นไป คือ 11 คะแนนขึ้นไป			

แบบประเมิน
คุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	คุณภาพของการบันทึกกิจกรรม					สรุป			
		ความถูกต้องของเนื้อหา	ความสมารถในการเขียน	ความสมบูรณ์ของงาน	ความสะอาด	รวม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
	คะแนนที่ได้	4/3/2/1	4/3/2/1	4/3/2/1	4/3/2/1	16				
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										
26										
27										
28										
29										
30										
31										
รวม										
เฉลี่ย										

ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน (ครูเนาะเนาว)

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สรุปผลการตัดสิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
15-16	ดีมาก		
13-14	ดี		
11-12	พอใช้		
0-10	ปรับปรุง		
สรุปผ่านเกณฑ์			
เกณฑ์การประเมิน ผู้ผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 70 ขึ้นไป คือ 11 คะแนนขึ้นไป			

รายละเอียดเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ระดับคะแนน ประเด็น การประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ความถูกต้องของเนื้อหา	เนื้อหาตรงประเด็นที่ กำหนดให้ คำศัพท์ และโครงสร้างภาษา สมบูรณ์	เนื้อหาตรงประเด็นที่ กำหนดให้คำศัพท์ โครงสร้างบกพร่อง ไม่เกิน 2 แห่ง	เนื้อหาไม่ตรง ประเด็นคำศัพท์ โครงสร้างบกพร่อง ไม่เกิน 4 แห่ง	เนื้อหาไม่ตรง ประเด็นคำศัพท์ โครงสร้าง บกพร่อง เกิน 4 แห่ง
ความสามารถในการเขียน	ประโยค ส่วนขยาย ใจความต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน เขียน สะกดใช้เครื่องหมาย วรรคตอนได้ถูกต้อง	ประโยค ส่วนขยาย ใจความต่อเนื่อง สัมพันธ์กันเขียน สะกดใช้เครื่องหมาย วรรคตอนได้ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่	ประโยค ส่วนขยาย ใจความไม่ค่อย ต่อเนื่อง และไม่ค่อย สัมพันธ์กัน เขียน สะกดใช้เครื่องหมาย วรรคตอนได้ถูกต้อง	ประโยค ส่วน ขยายใจความขาด ความต่อเนื่อง และไม่ค่อย สัมพันธ์กัน เขียน สะกดใช้ เครื่องหมายวรรค ตอนบกพร่องเป็น ส่วนใหญ่
ความสมบูรณ์ของงาน	ชิ้นงานมีความแปลก ใหม่ ตกแต่งสวยงาม ประณีต มี รายละเอียดมากเกินที่ ครุฑาคหวัง	ชิ้นงานมีความแปลก ใหม่ ตกแต่งสวยงาม ประณีต มี รายละเอียดอยู่ใน กรอบที่กำหนดให้	ชิ้นงานคล้ายตัวอย่าง หรือตัวแบบที่มีอยู่ แล้วเป็นส่วนใหญ่	ชิ้นงานเหมือน ตัวอย่างทุก ประการและมี รายละเอียดน้อย มาก
ความสะอาด	ชิ้นงานมีความสะอาด เรียบร้อยเป็นตัวอย่าง ได้	ชิ้นงานมีความสะอาด เรียบร้อยแต่มี บางส่วนที่ไม่สะอาด ไม่เกิน 2 จุด	ชิ้นงานมีความสะอาด เรียบร้อยแต่มี บางส่วนที่ไม่สะอาด ไม่เกิน 4 จุด	ชิ้นงานมีความ สะอาดเรียบร้อย แต่มีบางส่วนที่ ไม่สะอาด มากกว่า 4 จุด

**ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์)**

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยกิจกรรมการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยการสอนตามแบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 8 กิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมจำนวน 8 ครั้งแต่ละครั้งใช้เวลา 2 ชั่วโมง ยกเว้นกิจกรรมปฐมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศใช้เวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมงแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย

1. ชื่อกิจกรรม
2. แนวคิด
- 3.วัตถุประสงค์
4. กระบวนการเรียนรู้

4.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกัน เล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม

4.2 ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ ทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม และทำกิจกรรมตามใบงาน

4.3 ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายเนื้อหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่

4.4 ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียน ได้ทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง นำพฤติกรรมจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม
6. การประเมินผล

7. ข้อเสนอแนะ
8. เอกสารใบงาน

การแบ่งเวลาในการทำกิจกรรม

กิจกรรมชุดที่ 1 ปฐมนิเทศ และชุดที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ ใช้เวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง

กิจกรรมชุดที่ 2 ถึงชุดที่ 7 ใช้เวลากิจกรรมละ 2 ชั่วโมง ได้เสนอสัดส่วนเวลาดังนี้

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เวลา 20 นาที
2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ เวลา 50 นาที
3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต เวลา 30 นาที
4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ เวลา 20 นาที

(สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม จะต่อเนื่องกันหรือแยกส่วนชั่วโมงกันก็ได้)

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ชื่อกิจกรรม	แนวคิด	วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้
1. ปฐมนิเทศ ให้ความรู้ พื้นฐานผ่านใบ ความรู้ (1 ชั่วโมง)	การเข้าใจร่วมกัน มี อิทธิพลต่อการ ขับเคลื่อนกิจกรรม ให้สำเร็จได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	1. สร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักเรียนและระหว่าง เพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม 2. นักเรียนทราบความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ ของพฤติกรรมกรมมิจิต สาธารณะของนักเรียน 3. นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของและ นักเรียนในการเข้าร่วม กิจกรรม 4. นักเรียนมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจิต สาธารณะ 5. นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการมิจิต สาธารณะ	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ
2. เลือกเพื่อ ส่วนรวม (2 ชั่วโมง)	การทำงานกลุ่มให้ ประสบความสำเร็จ และเกิด ประสิทธิภาพ ทุกคน พอใจ และยอมรับใน ผลงานนั้นต้องยึด หลักคุณธรรม จริยธรรม และความ เป็นประชาธิปไตย	ฝึกการทำงานกลุ่มโดยยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรมและความ เป็นประชาธิปไตยได้	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	แนวคิด	วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้
3. คุณรู้จักใจให้ (2 ชั่วโมง)	การมองเห็นคุณค่า ของตนเองและผู้อื่น	1. บอกสิ่งที่ตนเองและผู้อื่น ได้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้ 2. เห็นคุณค่าของตนเองและ ผู้อื่นในการทำประโยชน์เพื่อ สังคม	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ
4. ช่วยกัน สร้างสรรค์สังคม (2 ชั่วโมง)	สภาพแวดล้อมสังคม มีผลต่อการ พัฒนาการด้านต่าง ๆ จึงควรมีส่วนร่วมใน การวางแผนเพื่อ พัฒนาสังคม	ร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรม หรือ โครงการเพื่อพัฒนา ตนเองและสังคมได้	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ
5. ช่วยกันดีมี ความสุข (2 ชั่วโมง)	การอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อ กันและกัน มีความ ราบรื่นและมี ความสุข จำเป็นต้อง อาศัยความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันทั้งด้าน กำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาด้วย	แสดงความรู้สึก ความเห็นใจ เพื่อนที่ถูกทอดทิ้งและ ช่วยเหลือเพื่อนที่กำลัง เดือดร้อนได้	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	แนวคิด	วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้
6. ขยะชิ้นน้อย นิก ผึ้งฤทธิ์ได้ ถึงตาย (2 ชั่วโมง)	ขยะเป็นแหล่งเกิด โรคร้ายไข้เจ็บที่ สำคัญ หากต้องการ ลดความเจ็บไข้และ ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของชุมชน ต้องช่วยกันกำจัดขยะ	1. ตระหนักถึงความจำเป็นที่ จะต้องกำจัดขยะได้ 2. คิดหาวิธีกำจัดขยะ และ ประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมใน การกำจัดขยะได้ 3. แสดงความรู้สึภกาคภูมิใจที่ คิดผลงานเป็นประโยชน์ต่อ ตนเองและส่วนรวมได้	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ
7. โรงเรียนมี ปัญหาช่วยกัน แก้ไข (2 ชั่วโมง)	การเห็นความสำคัญ ของการมีจิต สาธารณะ และการ ลงมือทำด้วยตัวเอง เพื่อเป็นตัวอย่าง	1. ตระหนักถึงปัญหาและ สาเหตุที่ทำให้ทรัพย์สินของ โรงเรียนถูกทำลายได้ 2. บอกรับทบทวนในการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติของ โรงเรียนได้ 3. แสดงถึงการร่วมรับผิดชอบ ในการบำรุง ซ่อมแซมทรัพย์สิน สมบัติของโรงเรียนที่ชำรุด เสียหายได้ 4. เกิดความรู้สึภกาคภูมิใจที่ ทำตนเป็นประโยชน์แก่ ส่วนรวมได้	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและ นำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	แนวคิด	วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้ ในกิจกรรม
8. ปัจฉิมนิเทศ (1 ชั่วโมง)	การสรุปประเด็น สำคัญหลังจากสิ้นสุด การจัดกิจกรรม มีความสำคัญต่อการ แสวงหาจุดเด่น จุด ด้อย เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาในโอกาส ต่อไป	. เพื่อพัฒนาทักษะการ วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย 2. เพื่อออกแบบกิจกรรมใน การปรับปรุงและพัฒนางาน ในโอกาสต่อไป	1. ชั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 2. ชั้นสะท้อนกลับ การเรียนรู้ 3. ชั้นสรุปสาระสู่ ชีวิต 4. ชั้นคิดและนำไป ปฏิบัติ

**รายละเอียดของชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) จังหวัดพัทลุง
(กลุ่มควบคุม – การสอนปกติ)**

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ เวลา 1 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของพฤติกรรมการมีจิต

สาระณะ

3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของและนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
4. เพื่อสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจิตสาธารณะ
5. เพื่อเสริมสร้างความตระหนักความสำคัญ และคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ

สื่อที่ใช้ประกอบการพัฒนา

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. ภาพประกอบ
4. คลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธารณะคืออะไร”

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ให้นักเรียนร่วมกันเล่าประสบการณ์การช่วยเหลือผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำบุญ การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
2. ให้นักเรียนร่วมกันสำรวจ บริเวณ โรงเรียน ห้องเรียน สถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ที่สกปรกเสื่อมโทรมชำรุดเสียหายเช่น ม้าหินอ่อน ที่หักพังชุดม้า สวนหย่อม ผนังอาคารที่ถูกขีดเขียน เป็นต้น

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. นำสภาพปัญหาที่พบมาร่วมกันอภิปราย ในประเด็นสาเหตุที่เกิด สภาพดังกล่าวว่านักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรก่อให้เกิดผลกระทบกับใครบ้าง นักเรียนคิดว่าภาพที่เห็นเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขหรือไม่นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเหล่านั้นไหม ทำไมเราจึงควรร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. เมื่อนักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นพอสมควรแล้ว ครูนำเข้าสู่เรื่องพฤติกรรมจิตสาธาณะ โดยชี้แจงว่าที่นักเรียนอภิปรายกันมาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นสาเหตุของปัญหาเหล่านั้น เกิดมาจากการที่นักเรียนจำนวนหนึ่งขาดพฤติกรรมจิตสาธาณะ

3. ให้นักเรียนชมคลิปสร้างสรรค์สังคม “จิตสาธาณะคืออะไร”

4. ครูสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องจิตสาธาณะคืออะไรทำไมเราต้องมีพฤติกรรมจิตสาธาณะส่งผลต่อตนเองและสังคมส่วนรวมอย่างไร

5. แบ่งนักเรียน 2 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้เรื่องจิตสาธาณะ ทำใบงานนำเสนอหน้าชั้นเรียน

- กลุ่มที่ 1 นำเสนอใบงานข้อ 1-3

- กลุ่มที่ 2 นำเสนอใบงานข้อ 4-5

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. นักเรียนกลุ่มที่ 1 สรุปสาระสำคัญของใบงานข้อ 1-3 และมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างไรบ้าง นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. นักเรียนกลุ่มที่ 2 สรุปสาระสำคัญของใบงานข้อ 4-5 และมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างไรบ้าง นำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิดว่า เราสามารถนำความรู้นี้ พัฒนาบรรยากาศการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนและชุมชนบ้านตง ด้านในด้านใดบ้าง

2. แต่ละกลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน สรุปถึงความสำคัญ ของการมีพฤติกรรมจิตสาธาณะ และประโยชน์ที่เราได้รับเมื่อเรามีจิตสาธาณะ

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมการทำงาน

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ใบความรู้เรื่องจิตสาธารณะ ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่องความหมายของจิตสาธารณะ

ความหมายของคำว่า “จิตสาธารณะ”

จิตสาธารณะ หมายถึง เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัวว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไร ขณะที่ตื่นอยู่นั่นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นสิ่งของก็ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนำสองคำมารวม หมายถึง *การตระหนักรู้ตน ที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม*

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 1 คือการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มกำหนดตัวชีวิตจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวมใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวมรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้กำหนดตัวชีวิตจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มกำหนดตัวชีวิตจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมร่วมกัน

แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง

จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองนับว่าเป็นพื้นฐานต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวอย่างความรับผิดชอบต่อตนเองดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาความรู้
2. รู้จักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์
3. มีความประหยัดรู้จักความพอดี
4. ประพฤติตัวให้เหมาะสมละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย
5. ทำงานที่รับมอบหมายให้สำเร็จ
6. มีความรับผิดชอบตรงเวลาสามารถพึ่งพาตนเองได้

ความรับผิดชอบต่อสังคม

เป็นการช่วยเหลือสังคมไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหายเช่น

1. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเช่นเชื่อฟังพ่อแม่ช่วยเหลืองานบ้านไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ
2. มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนครูอาจารย์เช่นตั้งใจเล่าเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียนช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
3. มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นเช่นให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำไม่เอาเปรียบเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน
4. มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองเช่นปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมปฏิบัติตามกฎหมายรักษาสมบัติของส่วนรวมให้ความร่วมมือต่อสังคมในฐานะพลเมืองดีให้ความช่วยเหลือ

การสร้างจิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบในตนเองแม้ว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอน ถ้าใจตนเองไม่ยอมรับจิตสาธารณะก็ไม่เกิดฉะนั้นคำว่า "ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน" จึงมีความสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างจิตสาธารณะถ้าตนเองไม่เห็นความสำคัญแล้วคงไม่มีใครบังคับได้

การพัฒนาจิตสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ คือ

1. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ
2. การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจ และทำให้ผู้สังเกตพอใจ

3. การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การทำเป็นรหัสการจำ การซักซ้อมลักษณะตัวแบบในความคิดและด้วยการกระทำ

4. การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ เห็นคุณค่า ได้รับความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ

5. การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการณ์กระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับ และให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

ทิสนา แคมมณี (2546, น. 69 - 74) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะสรุปได้ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่น ๆ ประกอบได้ เช่น หุ่น ภาพ แผ่นป้ายสาธิตและการ์ตูน เป็นต้น นิทานที่นำมาใช้มีหลายประเภท เช่น นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเทพนิยาย นิทานคติธรรมโดยเนื้อหาของนิทานต้องเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

2. การเล่นเกม เกมเป็นการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนดโดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่นโดยทั่วไปแล้ว จะมีการแข่งขันเพื่อให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น เกมที่ควรนำมาใช้ฝึกที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น และควรมีการอภิปรายในประเด็นที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระอะไรจากเกมบ้าง

3. การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปรายและแก้ปัญหาเรื่องที่เลือกมาใช้ ควรเป็นเรื่องที่คล้ายความเป็นจริง เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับ จิตสาธารณะ บางเรื่องอาจเป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่สามารถมองได้ทั้งถูกและผิด บางเรื่องเป็นประเด็นถกเถียงกันได้ ในแง่ของการปฏิบัติตน กระบวนการเรียนรู้เรียนด้วยวิธีนี้จะช่วยฝึกให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างกัน เห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้ การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น

4. การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น การให้นักเรียนแสดงเป็นทนายทักท้วงสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือแสดงเป็นผู้มีคุณธรรมในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ การสวมบทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่แสดงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติของตน มากขึ้น

5. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงของสถานการณ์นั้น เช่น การใช้สถานการณ์จำลองจากเหตุการณ์การเข้าไปช่วยเหลือผู้คนที่โดนสึนามิถล่มในภาคใต้ของไทยหรือการจำลองสถานการณ์ความขัดแย้งกันของฝ่ายพันธมิตร (เสื้อเหลือง) หรือฝ่ายเสื้อแดงกับรัฐบาลเพื่อให้ นักเรียนได้วิเคราะห์และเรียนรู้สถานการณ์จริงนั้นและเกิดจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวมมากขึ้น

6. ละคร เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียน โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อารมณ์ความรู้สึก ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่กำหนดเป็นบทละคร และได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน

7. การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

คุณค่าของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ มีคุณค่าต่อบุคคล องค์กร สังคมและประเทศชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทร มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสร้างสรรค์ที่เป็นกุศล มุ่งทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมที่สงบสุขและมีพัฒนาการอย่างยั่งยืน นักเรียน คุณครู และผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์) อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะทุกคนมีแต่ความเอื้ออาทร โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน นี่แหละที่เรียกว่า **“จิตสาธารณะ- Mind Public”**

ใบงานประกอบการจัดกิจกรรม

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะจะมีลักษณะอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. ถ้าทุกคนในโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) ขาดจิตสาธารณะจะเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. เพราะเหตุใดเราจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องจิตสาธารณะ

.....
.....
.....
.....
.....

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างแนวทางการสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะในตนเองอย่างน้อย 5 อย่าง

.....
.....
.....
.....
.....

5. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนสามารถทำได้มาอย่างน้อย 5 อย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียน คุณครู และผู้ปกครองโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์) อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะทุกคนมีแต่ความเอื้ออาทร โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน นี่แหละที่เรียกว่า “จิตสาธารณะ- Mind Public”

ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ครั้งที่ 2 เลือกเพื่อส่วนรวม เวลา 2 ชั่วโมง

ชื่อกิจกรรม   เลือกเพื่อส่วนรวม

แนวคิด   การทำงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ ทุกคนพอใจ และยอมรับในผลงานนั้นต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์

ฝึกการทำงานกลุ่มโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นประชาธิปไตยได้

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ให้ตัวแทนนักเรียน 2-3 คน ออกมาเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อส่วนรวม
2. ครูสนทนากับนักเรียนว่า ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และเกิดประสิทธิผล

ทุกคนพอใจ และยอมรับในผลงานนั้น จะต้องทำอย่างไร

3. ครูอธิบายเพิ่มเติม “คุณค่าของการทำงานเพื่อส่วนรวม”

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. ครูแจกใบงาน “หลุมหลบภัย” ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำชี้แจง ในใบงาน
2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ให้นั่งรวมกันเป็นวงกลม ให้แต่ละ

กลุ่มอภิปรายหาข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่มในการเลือกคน 6 คน เพื่อหลบภัย โดยยึดคติว่าการเลือกคนใดคนหนึ่งควรใช้เหตุผลมุ่งประโยชน์ส่วนรวม คุณธรรม จริยธรรม เป็นสำคัญ ไม่ใช่การยกมือเป็นเกณฑ์การตัดสิน

3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลหน้าชั้นเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนส่วนที่ตนเองเลือกกับกลุ่มอื่น ๆ

4. หลังจากนั้นให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามตอนที่ 2 ในใบงานที่แจกให้ และให้เข้ากลุ่มเดิมที่แบ่งไว้ในตอนแรก อภิปรายแลกเปลี่ยนคำตอบกันเพื่อหาข้อสรุปและส่งตัวแทนมารายงานผลหน้าห้องเรียน

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. แบ่งนักเรียน 2 กลุ่ม เพื่อสรุปประเด็นสำคัญของการทำงานเพื่อส่วนรวมที่มีผลกระทบของการดำเนินชีวิตของเรา

- กลุ่มที่ 1 สรุปสาระสำคัญในประเด็น *กิจกรรมส่วนรวมของโรงเรียน/ชุมชนบ้าน*

เตง มีอะไรบ้าง

- กลุ่มที่ 2 สรุปสาระสำคัญในประเด็น การทำงานส่วนรวม ส่งผลกระทบต่อตัวเราอย่างไรบ้าง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ซึ่งพอสรุปว่า“ในการทำงานกลุ่มร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ และเกิดประสิทธิผล ทุกคนพอใจ ขอมรับในผลงานหรือมติของกลุ่มนั้น จะต้องเป็นการทำงานโดยพึ่งกันและกัน พิจารณาเหตุผล มุ่งประโยชน์ส่วนรวม คุณธรรม จริยธรรมเป็นสำคัญ”

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันตอบคำถามต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1 การเห็นแก่ตัวกับการทำงานส่วนรวม ต่างกันอย่างไร และอะไรที่สังคมต้องการ นำไปใช้ในชีวิตได้ในรูปแบบใดบ้าง

- กลุ่มที่ 2 การทำงานเพื่อส่วนรวม ให้เป็นที่รักของสมาชิกในกลุ่ม จะปฏิบัติตนอย่างไร

2. ครูชื่นชมนักเรียน และอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของการทำงานเพื่อส่วนรวม

สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม

1. ใบงาน “หลุมหลบภัย”

2. กระดาษ ปากกา

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมการทำงาน

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. อาจใช้สถานการณ์อื่น ๆ ที่ใกล้ตัวนักเรียนก็ได้

2. ควรมีการนำตกทอดในกิจกรรมนี้ไปใช้ คือ การทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหานั้นต้องคำนึงถึงการพึ่งกันและกัน ใช้เหตุผล มุ่งประโยชน์ส่วนรวม คุณธรรม จริยธรรม เป็นสำคัญ ไม่ใช้การยกมือเป็นเกณฑ์การตัดสิน โดยให้นักเรียนพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน แล้วประชุมกลุ่มกัน โดยแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ ให้ได้เป็นมติของกลุ่ม

ใบงาน

หลุมหลบภัย

ชื่อภาพ: หลุมหลบภัยของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง

ที่มา: <http://www.siamrath.co.th/web/?q=node/61989>

ตอนที่ 1

นักเรียนแต่ละคนอ่านสถานการณ์ต่อไป่นี้ เพื่อตัดสินใจเลือกบุคคล 6 คน เพื่อหลบภัย โดยใช้เหตุผลประกอบการเลือก

กลุ่มของท่านเป็นสมาชิกของสถานีทดลองแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานีทดลองในเรื่องความเจริญก้าวหน้าของโลก ทันใดนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ 3 มีการทิ้งระเบิดปรมาณู คนกำลังวิ่งหาที่หลบภัย ท่านได้รับคำสั่งขอความช่วยเหลือจากสถานีทดลอง (หน่วยเหนือ) เนื่องจากมีคนอยู่ 10 คน ที่ต้องการหลบภัยอย่างเร่งด่วน แต่หลุมที่หลบภัยมีที่ว่าง อากาศ อาหาร และน้ำ สำหรับคนเพียง 6 คนเท่านั้น และหน่วยเหนือไม่สามารถตัดสินใจเลือกคน 6 คนที่จะหลบไปได้ เพราะรู้สึกไม่ยุติธรรม และคงต้องมีการต่อสู้กัน ดังนั้นหน่วยเหนือจึงขอให้ท่านตัดสินใจว่าจะเลือกใคร จากจำนวน 10 คน ให้เหลือ 6 คน ภายในเวลาครึ่งชั่วโมงเพื่อหลบภัยไปสร้างเผ่าพันธุ์ใหม่ โดยไม่ลำเอียงในการเลือก

คุณสมบัติของคน 10 คน มีดังนี้

1. บรรณารักษ์ อายุ 31 ปี
2. ภรรยาบรรณารักษ์ซึ่งตั้งท้องได้ 6 เดือน
3. นักศึกษาแพทย์ปี 2
4. นักเขียนประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง อายุ 42 ปี

5. ดาราซึ่งเป็นทั้งนักร้องและนักแสดง
6. นักเคมี – ชีวะ
7. พระสงฆ์อายุ 54 ปี
8. นักกีฬา เก่งกีฬาทุกชนิด
9. นักศึกษากฎหมาย อายุ 26 ปี
10. ตำรวจพร้อมปืน

แบบบันทึกการตัดสินใจเลือกพร้อมเหตุผล

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม.....

ลำดับที่	บุคคลที่เลือก เพื่อไปสร้างเผ่าพันธุ์ใหม่	เหตุผลประกอบในการตัดสินใจ
1		
2		
3		
4		
5		
6		

ตอนที่ 2 นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนตั้งใจฟังคนอื่นในกลุ่ม หรือไม่

.....
.....

2. นักเรียนพยายามที่จะเปลี่ยนใจในคำตอบของนักเรียนหรือไม่

.....
.....

3. นักเรียนเป็นผู้ที่ทำให้กลุ่มตัดสินใจเลือกไม่ได้หรือไม่

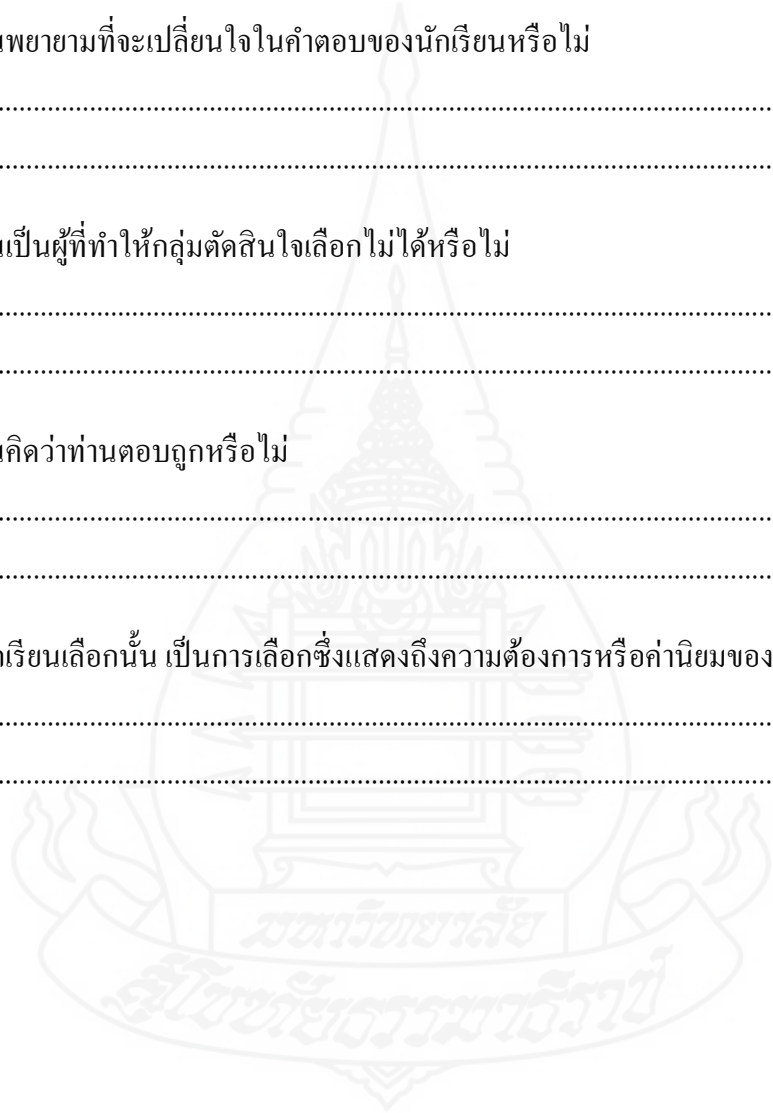
.....
.....

4. นักเรียนคิดว่าท่านตอบถูกหรือไม่

.....
.....

5. คนที่นักเรียนเลือกนั้น เป็นการเลือกซึ่งแสดงถึงความต้องการหรือค่านิยมของนักเรียนหรือไม่

.....
.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ครั้งที่ 3 คุณรู้จักให้ เวลา 2 ชั่วโมง

ชื่อกิจกรรม   คุณรู้จักให้

แนวคิด   การมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. บอกสิ่งที่ตนเองและผู้อื่นได้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้
2. เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นในการทำประโยชน์เพื่อสังคม

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ครูสนทนากับนักเรียน ถึงการทำตนให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น สุ่มให้นักเรียน

ตอบ 5-7 คน

2. ใครทำประโยชน์ให้กับตนเองบ้างในสัปดาห์ที่ผ่านมา หรือเมื่อ 2-3 วันที่ผ่านมา

(ทำข้อ 1 ครบ 5-7 คน จึงทำข้อ 2)

3. ใครเห็นเพื่อนของตนทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม เพื่อน ๆ หรือผู้อื่นบ้าง (ทำข้อ 2 ครบ

แล้วจึงทำข้อ 3)

4. ถ้านักเรียนยังไม่เคยทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม หรือสังคมรอบข้าง คิดว่านักเรียนจะทำ

อะไรบ้าง และจะทำที่ไหน (ครูจดคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน)

5. ใครแสดงความชื่นชม เพื่อนที่ทำประโยชน์ให้แก่ทั้งตนเองและสังคมส่วนรวมบ้าง เพื่อให้

เพื่อนมีกำลังใจและเกิดความภูมิใจด้วย (สุ่มนักเรียน 3-5 คน)

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้กลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลากเลือกชิ้นงานที่ครู

เตรียมไว้ให้กลุ่มละ 1 ชิ้นงาน เช่น

- กวาดและเก็บขยะในสถานที่ท่องเที่ยว
- เก็บใบไม้ กวาดขยะในสวนสาธารณะ
- เก็บกำจัดผักตบชวาและตัดหญ้ารอบ ๆ หนองน้ำเกษตรทฤษฎีใหม่
- กวาดหยากไย่และทำศาลาวิดทุ่งเตง
- ดูแลตัดอาหารและช่วยเหลือเด็กอนุบาลในการรับประทานอาหารมือเที่ยงของ

ศูนย์เด็กเล็กบ้านเตง

- ช่วยครูบรรณารักษ์หนังสือในห้องสมุด

- ตกแต่งและจัดป้ายนิทรรศการงานทำบุญโรงเรียนบ้านแดง
(เรือนจุลประชาสรรค์)

2. แต่ละกลุ่มนำไปปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน แล้วบันทึกผลการปฏิบัติงานตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 บันทึกผลการปฏิบัติงาน

2.3 หลังจากนั้นส่งสมาชิกกลุ่ม 2-3 คน ไปสัมภาษณ์บุคคลที่เห็นการปฏิบัติงานของนักเรียน จดบันทึกถ้อยคำที่ได้จากการสัมภาษณ์

3. ประธานกลุ่มสัมภาษณ์ความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม หลังจากปฏิบัติงานเสร็จแล้ว และอ่านบันทึกถ้อยคำที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อื่นให้สมาชิกในกลุ่มฟังด้วย

4. ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มมารายงานผลการปฏิบัติงานให้ทุก ๆ กลุ่มฟัง

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่า การทำตนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่สังคมต้องการและให้ความชื่นชม เมื่อนักเรียนเรียนรู้แล้วการทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือบุคคลรอบข้าง มีคุณค่าและควรทำตนแบบนี้อย่างต่อเนื่อง

2. ครูเน้นให้นักเรียนรู้ว่า ผู้ที่ได้ช่วยเหลือสังคมก่อให้เกิดความสุขอย่างแท้จริง

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. แบ่งนักเรียน 2 กลุ่ม ร่วมกันระดมความคิด นำเสนอหน้าชั้นเรียนในประเด็นต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1 ให้อะไรบ้าง ในการพัฒนาโรงเรียน/ชุมชนบ้านแดง

- กลุ่มที่ 2 คุณค่าของการทำงานเพื่อสังคมมีอะไรบ้าง

2. ครูชื่นชมนักเรียน เน้นย้ำว่า “การให้คือสุข” (Giving is the best.)

สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม

1. ฉลากชิ้นงาน

2. ชิ้นงาน

3. เครื่องขยายเสียงแบบพกพา

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรม

2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ครูผู้สอนต้องเน้นให้นักเรียนคำนึงถึง

1. การทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมีคุณค่าและมีความสุข
2. จากข้อ 1 ไม่หวังคำยกย่องชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณใด ๆ
3. การกระทำต้องลงมือทำด้วยความเต็มใจ ทำแล้วสุขใจ ภูมิใจ ได้ด้วยตนเอง
4. ไม่ควรยกย่องบุคคลดีเด่นที่ทำประโยชน์ด้วยการลงทุนมากมายจึงได้รางวัล เพราะจะสร้าง

ค่านิยมที่ผิด ๆ ว่า “ความดีเกิดจากการลงทุน การแสวงหา การแข่งขัน แต่ที่แท้จริงความดีคือการให้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น”

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 3 คุณรู้จักให้

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกกลุ่ม.....

.....

1. ปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ เพราะเหตุใด

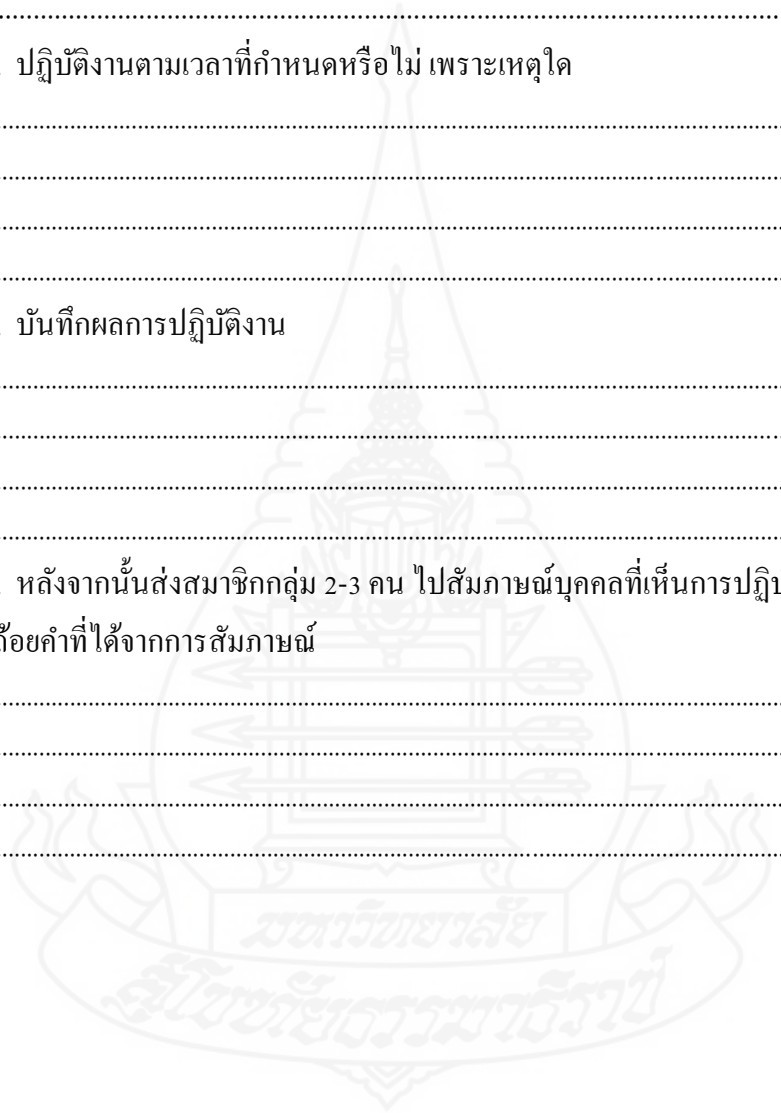
.....

2. บันทึกผลการปฏิบัติงาน

.....

3. หลังจากนั้นส่งสมาชิกกลุ่ม 2-3 คน ไปสัมภาษณ์บุคคลที่เห็นการปฏิบัติงานของนักเรียน
จดบันทึกถ้อยคำที่ได้จากการสัมภาษณ์

.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ครั้งที่ 4 ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม เวลา 2 ชั่วโมง

ชื่อกิจกรรม   ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม

แนวคิด   สภาพแวดล้อมสังคมมีผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ จึงควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาสังคม

วัตถุประสงค์

ร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. สนทนาถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เช่น บริเวณบ้าน บริเวณโรงเรียน บ้านตง บริเวณวัดทุ่งตง ว่าในสภาพที่เป็นอยู่นี้ นักเรียนมีความเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรจะปรับปรุงพัฒนาตรงส่วนใดบ้าง และนักเรียนจะมีวิธีปรับปรุงและพัฒนาอย่างไร

2. ร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการที่จะจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยให้นักเรียนร่วมกันระดมสมอง หาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

3. ครูอธิบายเพิ่มเติม เกี่ยวกับประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์

ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน

2. แจกใบงาน การจัดโครงการปรับปรุงบริเวณที่ของนักเรียนคิดว่าจะต้องพัฒนา

3. นำโครงการที่เขียนเสร็จแล้ว เสนอให้นักเรียนในห้องเรียนได้รับรู้โครงการ

4. ดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่เสนอ

ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

1. สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันวิเคราะห์ตนเอง เกี่ยวกับความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคลว่ามีความสามารถในด้านใด เพื่อที่จะอาสาทำงานได้ตรงกับความสามารถของตนเอง เมื่อร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมแล้ว ควรจะดำเนินการ ไปตามหน้าที่ที่รับผิดชอบเพื่อจะได้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ จะทำให้ได้พัฒนาตนเองและสังคมได้ต่อไป

2. แต่ละกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็น “สร้างสรรค์สังคมอย่างไรให้น่าอยู่”

ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็น “ทำอย่างไรให้ชุมชนบ้านตง” มีบรรยากาศน่าอยู่

2. ยกตัวอย่าง “โครงการของโรงเรียนบ้านเตง” ที่นักเรียนชอบมากที่สุด พร้อมเหตุผลประกอบ

3. ครูชื่นชมและแสดงแนวคิดเพิ่มเติม

สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม

ใบงาน “การจัดทำโครงการ”

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรม
2. ประเมินคุณภาพของการบันทึกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ในระหว่างที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ ครูควรได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ดูว่านักเรียนได้ใช้ทักษะตามที่ตนเองถนัดได้เต็มความสามารถหรือไม่

การช่วยกันสร้างสรรค์สังคม...เป็นการยกระดับการอยู่ร่วมอย่างมีความสุข

ที่มา: <http://www.montfort.ac.th/a1.php?no=1967>

ใบงาน
ชื่อกิจกรรม 4 ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม

1. ชื่อโครงการ .....

.....

1. เหตุผลที่เลือกทำโครงการ (ทำไมนักเรียนจึงเลือกทำ)

.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ (เมื่อทำโครงการนี้แล้ว นักเรียนจะได้อะไรบ้าง)

2.1.....

2.2.....

2.3.....

3. สมาชิกกลุ่ม

3.1 .....ทำหน้าที่.....

3.2 .....ทำหน้าที่.....

3.3 .....ทำหน้าที่.....

3.4 .....ทำหน้าที่.....

3.5 .....ทำหน้าที่.....

3.6 .....ทำหน้าที่.....

3.7 .....ทำหน้าที่.....

4. ระยะเวลา

.....

.....

.....

.....

.....

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

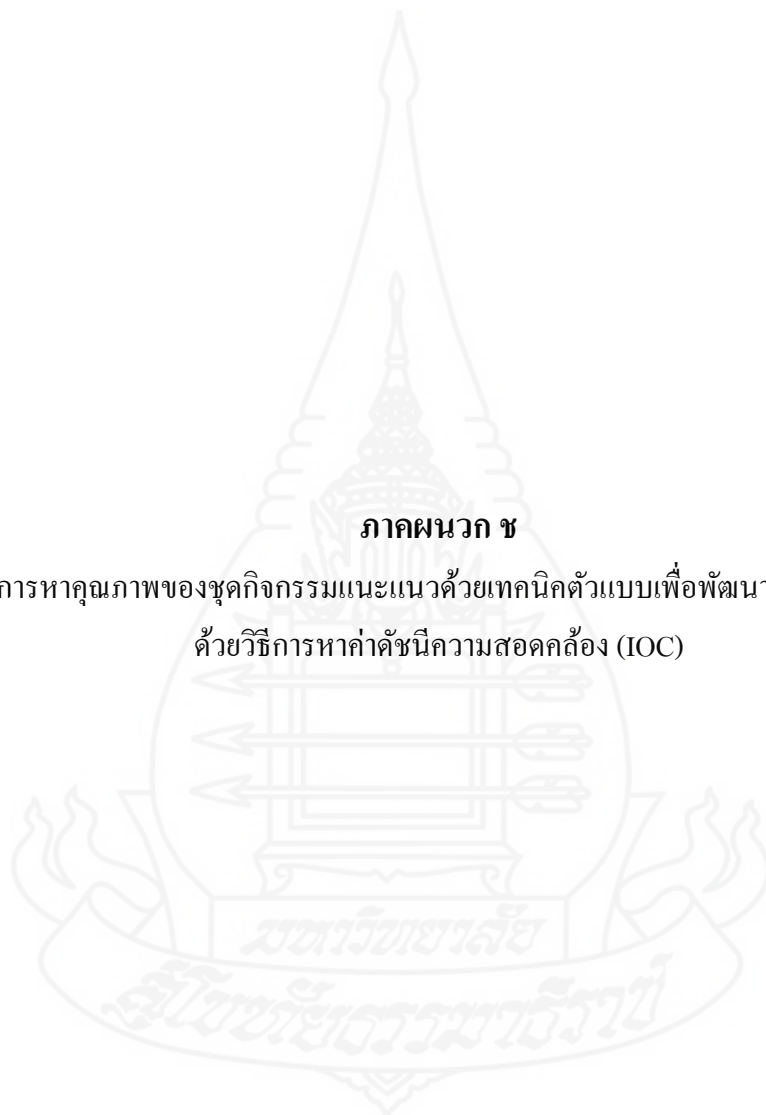
.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางที่ 4.9 แสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบ
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ชุดที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
องค์ประกอบที่ 1							
1.1	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
1.2	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
1.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
1.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
1.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
1.6	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
องค์ประกอบที่ 2							
2.1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2.2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
2.6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
องค์ประกอบที่ 3							
3.1	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
3.2	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
3.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	√
3.4	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
3.5	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
3.6	+1	+1	+1	+1	0	0.80	√
รวม	1.00	1.00	1.00	1.00	0.50	0.91	√

สรุป ค่าความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
รวมทั้งหมด คือ 0.91

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

นักเรียนโรงเรียนบ้านเตง (เรือนจุลประชาสรรค์)
ทำชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อการเรียนรู้สู่การพัฒนาจิตสาธารณะ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววรรณพัชร ชูทอง
วัน เดือน ปีเกิด	11 กุมภาพันธ์ 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต พ.ศ.2553
สถานที่ทำงาน	บริษัท ทรูวิชั่นส์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	โปรดิวเซอร์

